

Täysistunto

Keskiviikko 24.11.2021 klo 13.59—19.50

4. Välikysymys Suomen varautumisesta siirtolaisvirtojen ohjaamiseen perustuvaan hybridivaikuttamiseen

Välikysymys VK 5/2021 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt annetaan vastaus edustaja Riikka Purran ynnä muiden välikysymykseen VK 5/2021 vp Suomen varautumisesta siirtolaisvirtojen ohjaamiseen perustuvaan hybridivaikuttamiseen.

Valtioneuvoston vastauksen ja edustaja Riikka Purran puheenvuoron jälkeen, jotka molemmat kestävät 10 minuuttia, välikysymyskeskustelu käydään etukäteen varattujen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään ryhmäpuheenvuorot, joiden pituus on enintään 5 minuuttia.

Muut ennakolta varatut puheenvuorot käytetään ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä, ja myös niiden pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään sen 5 minuuttia. Lisäksi myönnän harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. — Ensimmäisenä ministeri Mikkonen.

Keskustelu

14.09 Sisäministeri Krista Mikkonen: Arvoisa puhemies! Suomi on hyvin varautunut monenlaisiin uhkiin, ja sillä on kyky reagoida niihin. Suomen suvereniteetti ja turvallisuus turvataan kaikissa tilanteissa. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka tukee kansallista työtä hybridiuhkien torjumiseksi. Poliitiikkamme on johdonmukaista ja pitkäjänteistä, ja sitä tukee laaja kansallinen yhteisymmärrys. Eduskunnan viimeaikaiset kannanotot ulko- ja turvallisuuspoliittiseen sekä puolustusselontekoon vahvistavat tämän. Meillä ei ole sellaisia haavoittuvuuksia ja jakolinjoja yhteiskunnassa, joita ulkoiset toimijat voisivat hyödyntää. Tällä viestillä on myös uhkia ennaltaehkäisevä merkitys. Keinovalikoimamme vihamieliseen toimintaan reagoimiseksi koostuu monen tason toimenpiteistä. Kaikkia näitä ei voi käsitellä julkisuudessa kovin yksityiskohtaisesti.

Valko-Venäjän painostustoiminta muuttoliikettä hyväksi käyttäen ja siirtolaisten välineellistäminen poliittisiin tarkoituksiin on yksiselitteisesti tuomittavaa. Toimet on suunnattu EU:ta vastaan, tarkoituksena haastaa perusarvojamme ja aiheuttaa epävakautta EU:n sisällä. Siirtolaisten välineellistäminen poliittisiin tarkoituksiin on koko EU:ta koskeva haaste, johon tarvitaan toimivia yhteisiä ratkaisuja. Yhteiset toimet ovat avainasemassa, oli kyse hybridivaikuttamisesta, muuttoliikkeestä, rajaturvallisuuden ylläpidosta tai ihmisalalajetoksen torjunnasta. Hybridiuhkiin vastatessa ulkopoliittiset vastakeinot ja diploma-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

tia ovat keskeisessä asemassa. Puhuttaessa siirtolaisten käyttämisestä vihamielisen vaikutuksen välineenä on olennaista vaikuttaa paitsi hybrdivaikuttamista toteuttavaan valtioon myös keskeisiin muuttoliikkeen lähtö- ja kauttakulkumaihin sekä muihin olennaisiin toimijoihin, kuten lentoyhtiöihin. Nämä toimet ovat osoittautuneet vaikuttaviksi myös Valko-Venäjän rajatilanteessa. Hybridiuhkaan vastaaminen ei ole ensisijaisesti turvapaikkasääntelyn tai rajavalvonnan kysymys.

Arvoisa puhemies! Tilanteessa, jossa siirtolaisia hyväksikäytetään hybrdivaikuttamisen välineenä, on olennaista erottaa toimet, jotka suunnataan vaikuttamiseen turvautunutta valtiota kohtaan, ja toimet, jotka suunnataan unionin alueelle pyrkiviin henkilöihin. Ei ole epäselvyyttä siitä, että Suomen on turvapaikkahakemusten käsittelyssä ja hakijoiden kohtelussa noudatettava Geneven pakolaissopimusta ja muita kansainvälisistä sopimuksista johtuvia velvoitteitaan. Myös Suomen perustuslakiin sisältyy ehdoton kielto palauttaa kehtään olosuhteisiin, joissa häntä uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu. Tämä on johdettu Euroopan ihmisoikeussopimukseen kirjatusta oikeudesta elämään ja kidutuksen kiellosta, joista ei voi poiketa edes sodan tai kansakunnan elämää uhkaavan yleisen hätätilan aikana.

Kansainvälisten sopimusten lisäksi Suomea velvoittaa myös EU-lainsäädäntö, jonka mukaan jäsenvaltioilla on selkeä velvoite käsitellä sen rajalla, alueella tai kauttakulkualueella tehty kansainvälistä suojelua koskeva hakemus. Edes kolmannen valtion moittittava toiminta ei oikeuta kieltämään yksilöltä oikeutta hakea turvapaikkaa. [Mika Niikko: Entäs hybrdivaikuttaminen?] On selvää, että vihamielisen hybrdivaikuttamisen tilanteessa hallituksella on oikeus ja velvollisuus toteuttaa tarvittavat toimenpiteet Suomen turvallisuuden ja vakauden turvaamiseksi. Yhtä selvää on, että välikysymyksessä nyt esiin nostettu hätätilapykälä turvapaikkahakemusten vastaanottamisen täydestä keskeyttämisestä ei ole mahdollinen perustuslakimme eikä Euroopan unionin lainsäädännön puitteissa. [Ben Zyskiewicz: Onkohan tuo ihan selvää?] Samasta syystä välikysymyksen nyt jättäneet puolueet eivät itsekään tällaista pykälää säättäneet ollessaan hallitusvallassa.

Arvoisa puhemies! Euroopan unionin oikeus- ja kansainväliset velvoitteet asettavat tietyt raamit toiminnalle mutta eivät estä vastaamasta siirtolaisia hyväksikäyttämällä toteuttamaan hybrdivaikuttamiseen. EU:n jäsenvaltiona Suomi on sitoutunut tarjoamaan kansainvälistä suojelua sitä tarvitseville. Samalla Suomi on sitoutunut siihen, että unionin alueelle ei pääse hallitsemattomasti, ja sitoutunut palauttamaan henkilöt, joilla ei ole oikeutta oleskella unionin alueella. Nämä velvoitteet eivät ole ristiriidassa keskenään.

Voimassa oleva laki mahdollistaa rajaliikenteen rajoittamisen ja rajanylityspaikkojen sulkemisen. Valtioneuvosto voi päättää rajanylityspaikan sulkemisesta määräajaksi tai toistaiseksi, jos sulkeminen on välttämätöntä vakavan yleiselle järjestykselle, kansalliselle turvallisuudelle tai kansanterveydelle aiheutuvan uhan torjumiseksi. [Ben Zyskiewicz: Voiko kaikkien osalta?] Rajavartiolaitos on valmistautunut palauttamaan sisärajavalvonnan valtioneuvoston niin päättäessä. Sisäministeriö päättää tarvittavista välittömistä toimenpiteistä, kunnes valtioneuvosto ratkaisee asian.

Akuutissa tilanteessa tehdään arvio siitä, millä tavalla toteutetaan velvollisuutta turvata tosiasiallinen mahdollisuus turvapaikanhakuun. Kyse on operatiivisesta tarpeesta ja poliittisesta harkinnasta. Se, että varmistamme mahdollisuuden hakea turvapaikkaa, ei edellytä mitään tiettyä määrää avoimia rajanylityspisteitä. Rajanylityspaikan sulkemisella ei saa estää Suomen kansalaiselle kuuluvaa oikeutta saapua maahan tai jokaisen oikeutta lähteä maasta eikä loukata vapaata liikkuvuutta koskevan Euroopan unionin lainsäädännön pii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

riin kuuluvien henkilöiden oikeuksia eikä kenenkään oikeutta kansainvälisen suojelun saamiseen.

Arvoisa puhemies! Velvollisuus käsitellä Suomen alueella jätetyt turvapaikkahakemukset on erotettava siitä, myönnetäänkö hakijalle turvapaikka tai muu oleskelulupa. Käsitteilyn nopeaksi toteuttamiseksi ja kielteisen päätöksen saaneiden tehokkaan paluun takaamiseksi Suomessa kyetään toimimaan järjestelmällisesti ja hallitusti myös mahdollisen laajamittaisen maahantulon tilanteessa. [Jussi Halla-aho: Ei siltä näytä!] Hallitus on tehnyt ja on edelleen valmistelemaan toimenpiteitä vahvistaakseen Suomen varautumista laajamittaiseen maahantuloon. Kriisinsietokyvyn kannalta olennaisinta on huolehtia normaaliajan järjestelmien toiminnasta. Turvapaikkamenettelyn sujuvuus ja nopeutettujen menettelyjen tehokas soveltaminen korostuvat etenkin kriisitilanteissa. [Petri Huru: Entäs palautukset?] Toimenpiteiden onnistunut toimeenpano edellyttää kuitenkin myös kaikkien viranomaisien — Rajavartiolaitoksen, poliisin, Maahanmuuttoviraston ja tuomioistuimen — resurssien turvaamista sekä henkilöresurssien joustavuutta. Myös Puolustusvoimat on varautunut tarvittaessa antamaan virka-apua viranomaisille. Viranomaisten toimintasuunnitelmia laajamittaiseen maahantuloon vastaamiseksi on kehitetty erityisesti vuoden 2015 kokemusten pohjalta. Viranomaisten valmius on nyt huomattavasti parempaa kuin kuusi vuotta sitten. Valmiussuunnitelmien toimivuutta myös testataan harjoittelemalla säännöllisesti.

Arvoisa puhemies! Vuonna 2012 voimaan tullutta valmiuslakia voidaan pitää perusratkaisuiltaan suhteellisen hyvänä työkaluna poikkeusoloissa. Nykyistä valmiuslakia säädettäessä lähdettiin laajamittaisen maahantulon osalta siitä, että siihen varautuminen on syytä tehdä ulkomaalaislaissa ja muussa normaaliolojen lainsäädännössä. Jos laajamittainen maahantulo kuitenkin liittyy johonkin valmiuslain mukaiseen poikkeusoloon, voidaan valmiuslain mukaisia toimivaltuuksia soveltaa jo nykyisin. [Aki Lindén: Juuri näin!]

Valtioneuvosto seuraa jatkuvasti keskeisen lainsäädännön toimivuutta ja riittävyyttä. Hallitus on oikeusministeriön päävastuulla jo viime ja tämän vuoden aikana hankkinut tarvittavaa tietoperustaa valmiuslain uudistustyölle. Turvallisuuskomitealla on keskeinen rooli tässä työssä. Valmiuslain uudistamisen yhteydessä onkin tarkasteltava sitä, voisiko laki nykyistä paremmin vastata muun muassa erilaisiin hybridiuhkiin, kyberhyökkäyksiin, hallitsemattomaan laajamittaiseen maahantuloon tai esimerkiksi ilmastonmuutoksen aiheuttamiin katastrofeihin. Myös toimivaltuuksien riittävyttä ja niiden käyttöönottokriteereitä on syytä tarkastella. Näiden kaikkien tekijöiden huomioonottaminen edellyttää, että valmiuslain valmistelu tehdään asiaankuuluvalla huolellisuudella.

Arvoisa puhemies! Lopuksi yhteenvetona voidaan todeta, että Suomen valmius on hyvällä tasolla. Onnistunut toimeenpano edellyttää viranomaisten resurssien turvaamista sekä ennakkoinnin mahdollistavaa tilannekuvaa. Lähtökohtamme on, että vakaviinkin häiriötilanteisiin kyetään vastaamaan voimassa olevalla lainsäädännöllä. Tulevaisuuden haasteiden hallitsemiseksi on kuitenkin tarpeen kartoittaa käytössämme oleva keinovalikoima, jotta kykenemme [Puhemies koputtaa] vastaamaan ennaltaehkäisevästi, oikeasuhtaisesti ja tehokkaasti eri syistä johtuviin kriiseihin jatkossakin. Tästä syystä hallitus on perustanut virkamiestyöryhmän käymään läpi lainsäädäntöä [Puhemies koputtaa] muutostarpeiden kartoittamiseksi ja uusien mahdollisuuksien löytämiseksi. Tarvittavat muutokset valmistellaan viipymättä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt välikysymyksen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Purra.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

14.19 Riikka Purra ps: Arvoisa herra puhemies! Siirtolaiskriisin kärjistyminen ja vuoden 2015 kaltaisten tapahtumien toistuminen eivät valitettavasti ole perusteettomia uhkakuvia. Läheisin ja vaarallisin tilanne on Valko-Venäjällä, josta autoritaarinen johto alueen muiden epädemokraattisten toimijoiden tukemana organisoi kehittyvistä maista siirtolaisvirtaa EU:n itäisille rajoille. Siirtolaisten määrät uhkaavat myös monilla muilla alueilla Euroopassa, kun koronaviruksen pahimpien rajoitusten helpottaessa määrät nousevat nopeasti aiemmalle tasolle ja yli.

Ihmisiä pyrkii etenkin Italiaan, Kreikkaan ja Kyprokselle keskisen ja itäisen Välimeren reittejä pitkin. Italiaan saapuneiden määrä on lähes kaksinkertaistunut viime vuoteen verrattuna. Salakuljettajien liian täyteen lastamia aluksia poimitaan mereltä jatkuvasti. Myös Turkista saapuu siirtolaisia kuljettavia veneitä Kreikkaan. Turkki käyttää samaa retoriikkaa kuin Valko-Venäjä ja Venäjä väittäessään, että Kreikka rikkoo ihmisoikeuksia pyrkinessään suojelemaan itseään. Kypros puolestaan on vaatinut komissiolta, että turvapaikkahakemusten vastaanottaminen voitaisiin keskeyttää.

Arvoisa puhemies! Viimeksi kun Turkki järjestelmällisesti ohjasi siirtolaisia kohti Kreikkaa, Suomen hallituksen sisäministeri ei tunnistanut tilannetta hybridioperaatioksi. Nyt hybridioperaatiot on yleisesti tunnustettu sellaisiksi, ja ne tapahtuvat entistä lähempänä meitä. Perussuomalaiset, kokoomus, kristillisdemokraatit ja Liike Nyt tekivät välikysymyksen hallitukselle Suomen varautumisesta siirtolaisvirtojen ohjaamiseen perustuvaan hybridivaikuttamiseen.

Välikysymyksessä kysimme, miten hallitus varautuisi siirtolaisia ruutina käyttävään hybridihyökkäykseen ja miksi ministerien lausunnot eroavat toisistaan — samankin ministerin lausunnot eroavat toisistaan päivästä riippuen. Vaadimme pikaisesti tuotavaksi niin kutsutut hätätilapykälät rajavartiolaitos- ja ulkomaalaislakiin, jolloin turvapaikkahakemusten vastaanotto voidaan väliaikaisesti keskeyttää. Kysimme myös vetovoimatekijöiden poistamisesta, palauttamisen tehostamisesta ja muista asiaan oleellisesti liittyvistä seikoista.

Hallituksen äsken kuultu vastaus oli yllätyksetön. Hallitus ei toimi, vaan jopa saivartele epäolennaisuuksilla, jotka eivät vastaa tarpeeseen hätätilapykäläistä ja kiristyksistä. Hallitus ei tunnista uhkaa. Se ei tunnusta turvapaikkajärjestelmän väärinkäyttöä tai ihmisten hyödyntämistä yhteiskuntamme vastaisessa toiminnassa. Juuri nyt olemme lukeneet lehdestä, että hallitus sen sijaan suunnittelee antavansa oleskelulupia tuhansille laittomasti maassa oleville, eli sellaisille ihmisille, jotka eivät ole saaneet kansainvälistä suojelua. [Jussi Halla-aho: Ohhoh! — Olli Immonen: Aivan käsittämätöntä!] Tuhansille tällaisille ihmisille.

Hallitus väittää, että kyse on ulko- ja turvallisuuspolitiikan ja diplomatian keinoin hoidettavasta asiasta. Onko hallituksen koko paletissa lainkaan sellaista vaihtoehtoa, että sopimus ei pidä, dialogi ei riitä — ja Suomi vain vastaanottaa turvapaikkahakemuksia? Turvapaikkajärjestelmän tai kansainvälisen humanitaarisen auttamisen tarkoitus ei ole tarjota sodankäynnin työkaluja kenellekään.

Arvoisa puhemies! Uusi vihreä sisäministeri Krista Mikkonen ensimmäisinä töinään väitti, että opposition välikysymys on haitallinen Suomen kansalliselle turvallisuudelle. Väite on röyhkeä, mutta vihervasemmistolle tyypillinen. Kun mitään konkreettista ei ole tarjolla, hyökätään viestintuojaa vastaan. Arvoisa sisäministeri, teidän sinisilmäisyytenne, hyväuskoisuutenne ja kyvyttömyytenne erottaa erilaisia motiiveja toisistaan mahdollistaa tämän toiminnan. [Jukka Gustafsson: Onko tämä nykykokoomuksen linjaa?] Se, että ette

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

näe massasiirtolaisuudesta seuraavan minkäänlaisia ongelmia kohdemaalle, luo itsessään hybridivaikuttamisen mahdollisuuden.

Toisin kuin uusi sisäministeri on väittänyt, minkäänlaista vaikuttavaa varautumista ei ole tehty. Hallintovaliokunta on saanut käsiteltäväkseen yhden aihepiiriin liittyvän hallituksen esityksen. Siinä vastaanottotoiminnasta vastaaminen laajamittaisen maahantulon yhteydessä siirrettiin ely-keskuksilta Maahanmuuttovirastolle. Ei muuta. Ei mitään muuta. Mietintö hyväksyttiin viime viikolla, ja oppositio jätti siihen vastalauseen. Vaadimme siinäkin, että hallitus valmistele ja tuo eduskuntaan viipymättä esityksen, jolla luodaan valmius keskeyttää turvapaikanhaku määräaikaaisesti kansallisen turvallisuuden vaarantumisen perusteella.

Arvoisa puhemies! Välytellyt valmiuslain muutokset eivät ole riittäviä eivätkä toisaalta riittävän nopeita. Mikäli turvapaikkajärjestelmän hyväksikäyttöä ja massasiirtolaisuutta ei sinällään nähdä ongelmaksi, jota vastaan pitää suojautua, valmiuslain pykälä ei ole mahdollista muotoilla riittävän tehokkaiksi. Ongelma ei ole siinä, miten sujuva prosessi on, eikä ongelma ole siinä, että massasiirtolaisuus kehittyvistä maista olisi meille jonkinlainen rikkaus.

Toisekseen valmiuslain mahdolliset muutokset koskisivat hyvin todennäköisesti vain täysin kestämatöntä tilannetta, jossa tulijat lasketaan jopa sadoissa tuhansissa. En haluaisi itse nähdä sitä tilannetta, kun hallitus riitelee siitä, onko 85 000 saapujaa liikaa vai sittenkin ihan sopivasti. [Vasemmalta: Voi voi voi!] Valmiuslain pitää mahdollistaa rajojen suojaus, ei sitä, että yhteiskunnassa voidaan tehdä erityistoimia mahdollisimman monen vastaanottamiseksi.

Arvoisa puhemies! Viime vuonna sisäministeri Ohisalo kertoi varautumisesta näin: ”Meillä on totta kai suunnitelmat siitä, jos ihmisiä tulee enemmän, että miten vaikka perustetaan järjestelykeskuksia eri puolille maata ja miten se prosessi on mahdollisimman jouheva ja toisaalta laadukas, että jokaisen turvapaikkaprosessi käsitellään hyvin.” Tämä kertoo kaiken oleellisen siitä, miten Suomen hallitus näkee siirtolaiskriisiin varautumisen tai maahanmuuton aiheuttamat ongelmat ylipäättään.

Vastaanottokapasiteetin kartoittaminen, patjojen hankkiminen tai hankkeet muukalaisvihamielisyyden vähentämiseksi eivät ole varautumista. Valmistautuminen ja varautuminen tarkoittavat suunnitelmia ja toimenpiteitä, joilla estetään Suomea haittaavien ja uhkaavien ilmiöiden realisoituminen ja varmistetaan haittojen minimointi.

Vastaukset siitä, että turvapaikkaprosessi on aina pakko läpikäydä, eivät riitä. Monella Euroopan maalla on hätätilapykälät ja mahdollisuuksia toimia toisin. Nämä maat kuuluvat aivan samoihin kansainvälisiin sopimuksiin kuin Suomi, eikä niitä voida pitää sen vähemmän demokraattisina. [Perussuomalaisten ryhmästä: Tahtotilakysymys!] Viimeksi Puola otti käyttöön hätätilapykälät, ja Euroopan unionin komissio hyväksyi ne. Hallituksen riveistä Puolaa on sekä kiitelty että kritisoitu. Hallituksesta kerrottiin myös sisäministerin suulla, että Suomessa olisi aina yksi raja-asema auki, jossa turvapaikkahakemukset voisi jättää.

Mallia varautumisesta hallitsemattomaan laittomaan maahantuloon pitää ottaa Itävallassa, Norjasta ja Tanskasta, jotka säätivät tarvittavista hätätilapykälästä jo vuonna 2016 sitä edeltäneen vuoden syksyn turvapaikanhakijakaaoksen jälkeen. Näissä kolmessa maassa hallituksella on oikeus julistaa hallitsemattoman maahantulon uhatessa hätätila, jolloin rajoille tulevilla henkilöillä ei ole oikeutta jättää turvapaikkahakemusta ja heidät käännytetään takaisin. Eivätkö nämä maat kuulu kansainvälisiin sopimuksiin? Kertoo karua kiel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

tään Suomen varautumiskyvystä, että kuusi vuotta Euroopan siirtolaiskriisin jälkeen vastaavanlaisia säännöksiä ei ole saatettu maamme lainsäädäntöön — eikä siis aiota saattaa edelleenkaan, kuten sisäministeriltä kuulimme.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä Puola, Liettua ja Kreikka suojelevat Eurooppaa. Komissio antaa hiljaisen hyväksyntänsä, koska kaikki tietävät, että tosi on kyseessä. Nyt ulkorajojaan suojaavat maat eivät kuitenkaan ole niitä, joihin siirtolaiset jäisivät. Siksi jossakin vaiheessa on hyvin todennäköistä, että maat eivät enää kykene tai halua suojata rajojaan, vaan päästävät ihmisjoukot ensin sisään ja sitten läpi eli eteenpäin, kohti Saksaa ja esimerkiksi Suomea. Sen takia Suomella pitäisi olla kunnossa sekä länsi- että itäraja ja koko lainsäädäntö. Me emme saa olla sen houkuttelevampi kohdemaana kuin muutkaan. Tällä hetkellä me olemme, ja valitettavasti hallitus haaveilee entisestään lainsäädännön löysämisestä. Salakuljettajien, hybridivaikuttajien ja tavallisten siirtolaisten tiedossa on, minne kannattaa suunnata ja millaisia porsaanreikiä maahan pääsyyn ja jäämiseen voidaan hyödyntää. Jokainen ministerin ajattelematon ulostulo on kuin kutsuhuuto.

Arvoisa puhemies! Itsenäisellä ja täysivaltaisella valtiolla pitää olla oikeus ja velvollisuus suojata itseään ja kansalaisiaan ja päättää, kuka saa tulla sen alueelle ja kuka ei. Valtio, jolta tällainen oikeus syystä tai toisesta puuttuu, ei ole täysivaltainen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Ja nyt 5 minuutin mittaisiin ryhmäpuheenvuoroihin. — SDP:n ryhmäpuheenvuoro, edustaja Rantanen.

14.30 Piritta Rantanen sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuus on suuri sana. Maailman monimutkaistuessa se saa uusia piirteitä. Se on kansalaisen luottamusta siihen, että hänestä huolehditaan, tietoa siitä, että häiriötilanteisiin varaudutaan, ja sitä, että meillä on toimiva ja tiivis viranomaisverkosto ja valmius hoitaa poikkeustilanteita. Siihen kuuluu konkreettisia suunnitelmia ja käytännön tekemistä. Kaikissa tilanteissa kansallinen kokonaisturvallisuus turvataan. Tästä asiasta ei saa eikä voi olla pienintäkään epäilystä. Meidän on tärkeää varmistaa, että tämä asia on selvä kaikille suomalaisille ja myös kaikille toimijoille rajojemme ulkopuolella. Suomalaisten turvallisuus on tärkein asiamme.

Jännitteet lisääntyvät, ja maailman turvallisuustilanteessa on viime aikoina tapahtunut muutoksia. Samoin Suomen turvallisuusympäristö on jatkuvassa, nopeassa muutoksessa. Sen kannalta on keskeistä, että pystymme turvaamaan viranomaisten toimintakyvyn myös uusia uhkia vastaan. Tämä edellyttää sitä, että pystymme pitämään lainsäädäntömme näissä muutoksissa ajan tasalla. Suomella on nykyisenkin lainsäädännön nojalla mahdollisuus puolustaa rajojaan tarpeen vaatiessa. Lakeja tarkastellaan kuitenkin koko ajan, ja muutoksia tehdään, jos niille ilmenee tarvetta. Meidän poliittisten päättäjien ja viranomaisten toimintakyky nojaa vahvaan oikeusvaltiopohjaan sekä kyvykkyyteen tunnistaa ja torjua uhkia tehokkaasti. Se, että asiasta tehdään poliittinen pelinappula, rikkoo Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan pitkän ja perinteisen yhteistyön ja sopimisen linjan.

Arvoisa puhemies! Valko-Venäjällä käynnissä olevan tilanteen kohteena on koko EU. Toimet on suunnattu koko EU:ta vastaan. Tarkoituksena näyttää olevan perusarvojemme haastaminen ja epävakauden aiheuttaminen EU:n sisällä. Sosiaalidemokraattien mielestä siirtolaisten käyttäminen painostustoimena on tuomittavaa.

Suomen ja Venäjän pitkä maaraja on myös EU:n ulkoraja. Raja-aitojen rakentamisen maalailulla on tässä tilanteessa valtava negatiivinen symbolinen merkitys, ja se vie keskus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

telua pahan kerran väärille urille. Ratkaisuja tilanteisiin pitää etsiä ennaltaehkäisevästi kansainvälisessä yhteistyössä, muun muassa diplomatian keinoin.

Yksin emme näitä asioita voi ratkaista. Hybridiuhkiin ja yhteiskunnan muihin häiriötilanteisiin varautuminen edellyttää yhä syvenevää kansainvälistä, koko yhteiskunnan kattavaa yhteistyötä. EU:ssa panostetaan hybridiuhkien torjumiseen ja kriisinsietokyvyn kehittämiseen. Tämän lisäksi Suomi vahvistaa hybridi- ja kyberuhkiin liittyvää osaamista jatkuvasti, jotta osaaminen pysyy korkealla kansainvälisellä tasolla. Nämä ovat juuri niitä esimerkkejä toimenpiteistä, joita tarvitaan. Uskottava ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikka yhdistettynä rakentavaan keskusteluun muiden valtioiden kanssa on vakaan turvallisuustilanteemme ydintä. Meillä on pitkä ja kunniakas historia rauhan ja vakauden rakentajina ja avoimen keskustelun puolustajina, ja sitä työtä meidän tulee aktiivisesti jatkaa.

Arvoisa puhemies! Jokaisella suomalaisella on tärkeä rooli kansakunnan yhtenäisyyden ja turvallisuuden luomisessa. Se, kuinka tunnistamme riskejä ja poikkeavia tilanteita ja minkälaista keskustelukulttuuria vaalimme, vaikuttaa kaikki siihen, kuinka vahva ja yhtenäinen yhteiskunta olemme. Kansallinen yksimielisyys ulko- ja turvallisuuspolitiikassa luo vakautta. Suomi toimii näissä asioissa johdonmukaisesti. Uhkien torjumisen kannalta on valtavan tärkeää, ettemme anna yhteiskuntaamme syntyä sellaisia sisäisiä jakolinjoja, joita ulkoinen toimija voisi vaikuttamistoimissaan hyödyntää. Vielä kaksi viikkoa sitten näkemys keskustelusta Valko-Venäjän tilanteen osalta oli, että tämä ei ole hallitus—oppositio-kysymys vaan kansallisen turvallisuuden kysymys. Tämän piti nimenomaan olla yhteinen asia, jossa tarvitaan rakentavaa yhteistyötä. [Välihuutoja oikealta]

Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä pitää surullisena, että oppositio on politisoinut ulko- ja turvallisuuspolitiikkaamme aivan ennennäkemättömällä tavalla. [Välihuutoja oikealta] Kyseenalaistatte ulko- ja turvallisuuspolitiikan pitkän yhteisen linjan. Olette luomassa epätietoisuutta Suomen kyvystä puolustaa rajojaan ja kansalaistensa turvallisuutta. [Välihuutoja oikealta] Opposition tehtävänä on haastaa hallitusta, mutta nyt olette valinneet hallituksen kaatamiseen väärän asian ja välineen. [Jussi Halla-aho: Mikä olisi oikea asia? — Ben Zyskowitz: Ei olisi välikysymystä, jos hallitus olisi ilmoittanut, että se ryhtyy tarkistaviin lainvalmistelutoimiin! — Jukka Gustafsson: Ei taida tasavallan presidenttikään pitää tästä operaatiosta!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Perussuomalaisten ryhmäpuheenvuoro, edustaja Meri.

14.35 Leena Meri ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnassa puhumme, mitä kansanedustajat tuovat sinne, ja sillä selvä.

Perussuomalaiset ovat johdonmukaisesti vaatineet, että korkean sosiaaliturvan vuoksi Suomeen kohdentuva turvapaikan hakeminen pitää taloudellisista, sosiaalisista ja moraalisista syistä lopettaa tekemällä Suomesta epähoukutteleva maa haitalliselle siirtolaisuudelle. Sopiva turvapaikanhakijoiden määrä on nolla. Muu Eurooppa on siirtymässä humanitaarista maahanmuuttoa koko ajan rajoittavampaan suuntaan. EU-maista vain Suomi — Marinin hallituksen johdolla — haluaa kasvattaa yhteiskunnalle haitallista muuttoliikettä.

Tilastotiedot osoittavat, että esimerkiksi Lähi-idästä ja sen lähialueilta tullut maksaa vuodessa 16 000 euroa vähemmän veroja kuin saa tulonsiirtoja ja käyttää julkisia palvelui-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

ta. Perinteisistä turvapaikanhakumaista saapuneet ovat yliedustettuja niin seksuaali- ja väkivaltarikollisuudessa kuin työttömyystilastoissa.

Kyse ei ole vain taloudellisesta ongelmasta. Kyse on väkivaltaisista katujengeistä, jotka ovat rantautuneet Helsinkiin. Kyse on aseina tehdyistä väkivaltarikoksista, joissa Ruotsi johtaa koko Euroopan tilastoja. Suomen ei pidä tuoda Ruotsin monikulttuurista painajaista maahamme.

Arvoisa puhemies! Hallituksesta on kerrottu nyt, ettei turvapaikkahakemuksia voi missään tilanteessa jättää ottamatta vastaan, vaan aina on oltava ainakin yksi raja-asema auki, oli kyse hybridihyökkäyksestä tai ei. Tätähän esimerkiksi Valko-Venäjä haluaa, että se pystyisi luomaan siirtolaiskriisin Eurooppaan ja horjuttamaan järjestelmää. Vihervasemisto pelaakin Valko-Venäjän pussiin.

Oikeus turvapaikanhakuun perustuu alun perin vuoden 1951 Geneven sopimukseen. Se on tehty toisen maailmansodan jälkitunnelmissa ja aivan eri maailmaan kuin missä elämme. Se ei ole tarkoitettu keinoksi valita tuleva asuinmaansa, eikä turvapaikka ole tarkoitettu kuin väliaikaiseksi ratkaisuksi.

Kansainvälinen oikeus antaa mahdollisuuden kansallisen hätätilalain luomiseen, kuten edustaja Purra kertoi. Tässä tapauksessa turvapaikanhakuoikeus voidaan väliaikaisesti evätä. Hätätilapykälää pitää voida käyttää myös muissa tilanteissa kuin ohjatun hybridihyökkäyksen tapauksissa. Ylipäättään taloudellisesti kestävä ja turvallisuustilannetta heikentävä turvapaikanhaku on voitava estää jo rajalla.

Hätätilapykälän lisäksi Suomesta pitää tehdä epähoukutteleva maa sosiaaliturvaperusteiselle siirtolaisuudelle. Kerron perussuomalaisten ehdotuksia.

Jos henkilö on saanut Suomesta kansainvälisen suojelun perusteella oleskeluluvan, sen pitää olla aina väliaikainen. Lähtömaiden tilannetta pitää aktiivisesti seurata sen selvittämiseksi, täyttyvätkö suojelun edellytykset enää. Jos henkilö käy lomalla kotimaassaan, voidaan päätellä, ettei suojelun tarvetta enää ole.

Pysyvää oleskelulupaa ei tule myöntää ennen kuin henkilö on asunut maassa vähintään kahdeksan vuotta, oppinut suomen kielen, käy töissä, eikä ole syyllistynyt rikoksiin. Kansalaisuusvaatimuksiin kuuluva viiden tai pakolaisten ja kansainvälistä suojelua saaneiden kodalla neljän vuoden asumisedellytys pitää nostaa kymmeneen vuoteen. Kansalaisuuden saantiin edellytettyä kielitaitovaatimusta tulee nostaa nykyisestä ja nuhteettomuusvaatimuksen on oltava sellainen, että vakavaan rikokseen syyllistynyt ulkomaalainen ei koskaan saa Suomesta kansalaisuutta.

Perussuomalaisten tavoite on siirtyä nykyisestä asumisperusteisesta sosiaaliturvasta kansalaisuusperusteiseen turvaan. Sosiaaliturvaa ei tule heikentää Suomen kansalaisilta siksi, että tänne hyvän sosiaaliturvan perässä muuttavat henkilöt käyttävät järjestelmää hyväkseen.

Hallituksen suunnitelmista poiketen perheenyhdistämisen edellytyksiä on merkittävästi kiristettävä. Perheenyhdistäminen on suurimpia maahanmuuton kanavia ja sitä kautta myönnetään nytkin vuosittain noin 9 000 oleskelulupaa.

Hybridivaikuttamisen tilanteessa henkilöt, jotka ovat jo päässeet rajojen sisäpuolelle, on otettava välittömästi säilöön ja palautettava lähtömaahansa.

Pakolaisia on autettava lähialueen pakolaisleireillä. Tällaista auttamista Perussuomalaiset on valmis tukemaan. Näin pienemmillä summilla saadaan autettua suurempaa määrää ihmisiä, jos tavoitteena on aidosti ihmisten auttaminen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

Arvoisa puhemies! Koska hallitus ei vastauksessaan pysty vaikuttavilla keinoin takamaan Suomen rajaturvallisuutta mahdolliselta hybridihyökkäykseltä, esitän hallitukselle epäluottamusta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kokoomuksen ryhmäpuheenvuoro, edustaja Häkkänen.

14.40 **Antti Häkkänen kok** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Kun katsotaan viimeistä vuosikymmentä, nähdään, että kansainvälinen turvallisuustilanne on voimakkaasti muuttunut. Ulko- ja turvallisuuspolitiikassa on edessä voimakkaiden jännitteiden aikakausi. On ennakoitavissa, että tällä vuosikymmenellä maailma muuttuu nopeammaksi ja valitettavasti myös vaarallisemmaksi. Perinteisten sotilaallisten uhkien ohella nousevat yhä enemmän uudet vaikuttamiskeinot. Teknologinen kehitys ja autoritääristen maiden vahvistuminen haastavat erityisesti pienten valtioiden turvallisuutta aivan uudella tavalla. Ulkoinen ja sisäinen turvallisuus kietoutuvat yhä voimakkaammin toisiinsa. Uusia keinoja hyödyntäen horjutetaan ja painostetaan valtioita. Avoin yhteiskunnan heikkouksia käytetään täysimääräisesti meitä vastaan. Hyvää tarkoittava sinisilmäisyys voi olla huomisen turvallisuusongelma.

Arvoisa puhemies! Uusien uhkien maailmassa erityisesti oikeusvaltiot joutuvat yhä vaikeampiin punnintatilanteisiin. Ensinnäkin uudet uhat ovat epämääräisiä, mutta länsimainen oikeusjärjestys edellyttää selkeyttä. Toiseksi kansallinen turvallisuus on yhä useammin jännitteessä perus- ja ihmisoikeuksien kanssa. Siltikään näissä tilanteissa ei saa jäädä ideologisten riitojen kanssa jumiin. Lainsäädäntöön ei voi jättää turvallisuutta vaarantavia aukkoja. Kansallinen turvallisuus on yhteensovittettava perus- ja ihmisoikeuksien kanssa — turvallisuus etusijalle asettaen. Viime hallituskaudella tätä yhteensovittamista tehtiin useiden lakien osalta hybridiuhkien torjumiseksi. Tiedustelulait, aluevalvontalaki, ulkomaalaisten maanhankinnan rajoitukset ja kaksoiskansalaisten virkakelpoisuuden rajoittaminen ovat hyviä esimerkkejä siitä, että turvallisuutta edistetään oikeusvaltion periaatteita kunnioittaen.

Arvoisa puhemies! Puolan rajalla nähtävässä operaatiossa on ensisijaisesti kyse ulko- ja turvallisuuspolitiikasta. [Vasemmalta: Juuri niin!] Siinä käytetään siirtolaisia, hädänalaisia ihmisiä, häikäilemättömästi valtion painostusvälineenä. Valko-Venäjän autoritääriin johtaja Lukašenka käyttää ihmisiä julmalla tavalla hyväksi oman agendansa edistämiseen. On tärkeää, että EU on tässä asiassa yhtenäinen ja toimii määrätietoisesti. Sitäkin tärkeämpää on, että jokainen maa myös huolehtii omasta varautumisestaan. Kansainvälisten järjestöjen jäsenyydet ja kumppanuudet ovat Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskiössä. Silti oma vastuu omista asioista on kaiken lähtökohta. Suomi on monella tavalla varautunut maahanmuutolla tehtävään hybridivaikuttamiseen. [Vasemmalta: Juuri näin!] Mutta ydinkysymyksenä on turvapaikanhakuoikeuden keskeyttäminen hätätilanteessa. Meillä ei ole turvallisuuslainsäädännössä riittäviä toimivaltuuksia keskeyttää turvapaikanhakua, jos tätä oikeutta käytetään kansallista turvallisuutta vaarantavalla tavalla. Tämän ovat myös rajaviranomaiset todenneet julkisesti. Oikeusvaltiossa viranomaisten lailliset toimivaltuudet ovat julkisia. [Sanna Antikainen: Kuuntelisin te edes rajaviranomaisia!]

Arvoisa puhemies! Marinin hallitus ei näytä kykenevän yhteiseen linjaukseen tätä ydinkysymystä ajatellen — turvapaikanhakuoikeutta koskien. Hallituspuolueet vetävät eri suuntiin, eikä kukaan vedä hallitukselle selvää yhteistä linjaa. Sama toistui puolitoista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

vuotta sitten Kreikan rajakriisin yhteydessä. Hallituspuolueet olivat eri linjoilla, eikä hallituksella tuolloinkaan ollut selkeää linjaa. Tuolloin pääministeri Marin tosin lupasi, että valmiuslakien tarkastaminen käynnistyy yhteistyössä kaikkien puolueiden kanssa. Mitään ei kuitenkaan ole tapahtunut. Viime viikkoina hallituspuolueiden lausunnot ovat olleet edelleen ristiriitaisia — ei ole yhtenäistä linjaa. Osa hallituspuolueista kannattaa ja osa vastustaa turvapaikkahakemusten käsittelyn keskeyttämistä hätätilanteessa — siis tällaisen lainvalmistelun selkeää käynnistämistä. Hallituspuolueilla ei ole yhteistä linjaa näin tärkeässä kysymyksessä, ja hallituksen toimintakyky on selvästi olematon. Tämän takia kokoomus kannattaa edustaja Meren esittämää epäluottamusta. Kokoomuksen mielestä turvallisuuspolitiikan tulee perustua puolueiden laajaan yhteistyöhön, mutta kaiken perustana on realistinen tilannekuva [Puhemies koputtaa] ja toimintakykyinen hallitus.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Vanhanen. [Jussi Saramo: Oppositiolla selvästi on yhtenäinen persujen linja! — Oikealta: Se on hyvä linja! — Hälinää] — Ja nyt edustaja Vanhasella puheenvuoro. Hiljentykäämme kuuntelemaan.

14.45 Matti Vanhanen kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tapahtumat Valko-Venäjän rajalla ovat hälyttäviä. Siirtolaisia käytetään selvästi hyväksi valtiollisessa vaikuttamisessa. Valko-Venäjä pyrkii toiminnallaan painostamaan yhteistä unioniamme ja tekee sen saattamalla siirtolaiset vaaraan. Tätä ei ole hyväksytty eikä pidä hyväksyä. Tällaisessa vakavassa tilanteessa Suomen hallitus on osallistunut aktiivisesti eurooppalaisella tasolla hakemaan diplomaattista ratkaisua, jolla ei voi olla muuta lopputulosta kuin se, että Valko-Venäjä lopettaa nähdyn toiminnan, ehdoitta.

Meillä on ollut pitkä perinne Suomessa siitä, että maamme turvallisuuteen liittyvissä asioissa rakennetaan yhteistä näkemystä yli hallitus—oppositio-ajan. Olisi viisasta ja Suomen edun mukaista pitää tästä kiinni. Tekemällä turvallisuuteen liittyvistä asioista sisäpolitiikkaa voi tahtomattaan mennä juuri siihen ansaan, mihin hybrdivaikuttamisella pyritään.

Hallituksen puolelta on selkeästi kerrottu, ja me jokainen tiedämme sen muutenkin, että totta kai itsenäinen maa saa sulkea raja-asemansa. Me emme olisi keinottomia. Vuonna 16 Suomi hoiti omalla hiljaisella tavallaan poikkeuksellisen vaelluksen, joka kohdistui pohjoisimpaan Suomeen. Suomella on kyky ja pitää olla jatkossakin kyky vastata poikkeuksellisiin tilanteisiin nyt ja myös tulevaisuudessa.

Valko-Venäjän toiminnan seurauksena yksi myönteinen asia on tapahtumassa: EU:n yhtenäisyyttä ja toimintakyvyn tarvetta arvostetaan. Me tarvitsemme toimintakykyisen unionin koko rajakysymyksessä. Se ulottuu tällaisista poikkeustilanteista, joissa avoin raja on määrätietoisesti suljettava, aina siihen, miten turvapaikan hakemisen ja pakolaisuuden juurisyihin vaikutetaan ja miten saamme kaikki unionin jäsenmaat osallistumaan kantokykijensä mukaisessa suhteessa humanitaarisiin kustannuksiin ja pakolaisten vastaanottoon.

Ei riitä, että olemme yhtenäisiä silloin, kun raja pitää puomilla sulkea. Tarvitsemme yhtenäisyyttä vastataksemme ihmisyydestä, vastuustamme ihmisinä, silloin kun sen hetki on. Tästä ei välikysyjien paperissa hiiskaista sanaakaan. Hybrdivaikuttamisen edessä meidän on unionina ja Suomena oltava toimintakykyisiä ja ihmisten edessä ihmisiä. Kumpaakaan velvoitetta ei saa unohtaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

Samaan aikaan on kyettävä toimimaan määrätietoisesti — se ennaltaehkäisee väärinkäytöksiä jatkossakin — mutta samalla kansainvälisten sopimusten mukaan. Yleensä kansainväliset sopimukset tunnistavat poikkeukselliset tilanteet ja väärinkäytökset.

Suomen on kaikin tavoin oltava valmis tukemaan sitä, mitä EU-kumppanimme Puolassa ja Baltian maissa tarvitsevat tietääksemme, että myös ne ovat valmiita tulevaisuuden turvapaikka- ja pakolaiskysymyksissä tukemaan muita siinä laaja-alaisessa toiminnassa, johon unionin on oltava valmis. Eikä sitä tiedä, koska syystä tai toisesta Suomi tarvitsisi muilta taakanjakokykyä.

Keskustan kanta on selvä. Meidän on huolehdittava siitä, että lainsäädäntömme on aina kunnossa erilaisten riskien hallitsemiseksi. Meillä on aina oltava itsellämme viimesijainen ratkaisuvaihtoehto, miten toimimme rajoillamme. Ja teemme tämän kaiken tavalla, joka on omiaan vahvistamaan kunnioitusta kansainvälisiä sitoumuksia kohtaan. Pienen maan turva on kansainvälisten sopimusten noudattaminen. Nyt Valko-Venäjä saa koko muun maailman vastaansa, ja lopulta heidän on juuri tästä syystä palattava käyttäytymään ihmisinä.

Ei liene pahitteeksi sanoa, että onneksi Suomella on täällä pohjoisessa naapurit, joiden kanssa rajat ovat toimineet tuota vuoden 16 hetkellistä häiriötä lukuun ottamatta mallikkaasti. Me olemme hoitaneet oman tehtävämme, ja naapurimme ovat tehneet samalla tavalla omilla puolillaan rajaa. Ja jos epäselvyyksiä on, niistä täällä pohjoisessa neuvotellaan heti ensin rajavartioiden kesken ja sitten tarvittaessa kaikilla muillakin tasoilla.

Kaikessa kannattaa muistaa, että rajan olemassaolo ja sijainti itsessään perustuu sopimuksiin ja niiden kunnioittamiseen, ja vastaavasti rajan toiminnan on myös nojattava yhteisiin kansainvälisiin pelisääntöihin ja sopimuksiin. Tätä sopimuksenvaraisuutta Suomi ja EU toiminnallaan tukevat. Eikä ole missään tapauksessa meidän etumme rakentaa tyytymättömyyttä itsessään kansainvälisiä sopimuksia kohtaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, ja edustaja Harjanne.

14.51 Atte Harjanne vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opposition välikysymys on kehystetty hybridivaikuttamiseen. On totta, että elämme hybridiuhkien aikakautta. Valko-Venäjän väkisin vallastaan kiinni pitävän hallinnon yritys käyttää häikäilemättömästi ihmisten hätää hyväkseen on osa tätä.

Jotta tässä ajassa osaa varautua ja vastata oikein, täytyy ymmärtää, mistä on kyse, ja tietää, missä seisoo. Hybridivaikuttamisessa on kyse siitä, että meidän yhteiskuntaamme vastaan käydään monin eri keinoin ja kanavin pyrkimyksenä horjuttaa, heikentää, hämmentää tai painostaa meitä toimimaan tai muuttumaan vaikuttajan omien tavoitteiden mukaan meidän omia etujamme vastaan. Vaikuttaja etsii paikkoja yllättää, repiä ja hyödyntää yhteiskunnallisia jakolinjoja ja viheliäisimmillään yrittää kääntää meidän omat avoimen, liberaalin ja demokraattisen oikeusvaltion periaattemme meitä vastaan. Sellaisen edessä periaatteista ei tietenkään pidä luopua, vaan juuri niitä me olemme puolustamassa.

Olin vuonna 2018 itse mukana tekemässä selvitystä hybridivaikuttamisesta Helsingin kaupungille. Siinä esitimme vaikuttamisen suomenkieliseksi termiksi yhdistelmävaikuttamista. Tuore puolustusselonteko puolestaan puhuu laaja-alaisesta vaikuttamisesta. Käytettiin mitä tahansa sanaa, on keskeistä ymmärtää, että kyse on alati muuttuvasta ja kehittyvästä keinovalikoimasta, eikä sitä siten taklata millään yksittäisellä vastatoimella. Ajatus siitä, että turvallisuutemme tai vastustuskykymme vaikuttamiseen olisi yksin turvapaikan haun estämisen varassa, on siis puutteellinen, ehkä vaarallinenkin. [Kokoomuksen ryh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

mästä: Keillä on semmoinen ajatus?] Siksi välikysymys on erikoinen, ja hybrdivaikuttamisen koko konteksti huomioiden opposition halu maalata kuvaa Suomen puutteellisesta kyvystä tai tahdosta ja avata varautumisen tarkkoja suunnitelmia kaikkien nähtäville on oikeastaan huolestuttavaa. Turvallisuuspolitiikan kysymyksissä on meillä myös perinteisesti korostettu ulospäin yhtenäisyyttä erimielisyyksien sijaan.

Lainsäädännön pitää tietysti mahdollistaa toimiva työkalupakki hybrdivaikuttamisen varalle, ja tämä koskee myös rajaturvallisuutta. On perusteltua tarkastella lainsäädännön ajanmukaisuutta tältä osin. Jos ja kun muutostarpeita on, niiden kanssa ei pidä viivytellä, mutta vielä vähemmän hätäillä tai hosua. Erityisesti valmiuslain osalta ollaan tekemisissä perustavanlaatuisten arvo- ja oikeusvaltiokysymysten kanssa. Pitäisi myös välttää tilanne, jossa valmiuslakiin kirjoitetaan uusia poikkeusoloja laukaisevia tilanteita jälkikäteen sitä mukaa kuin niitä koetaan, ja pyrkiä muotoilemaan laaja-alaista vaikuttamista ilmiönä ymmärtävää, ennakoivaa lainsäädäntöä. Tämä ei toki ole lainkaan helppo työ. Sekin on hyvä pitää mielessä, ettei laajamittainen maahantulo ole mitenkään väistämättä tai aina hybrdivaikuttamista.

Arvoisa puhemies! Ihmisoikeuksien kunnioittaminen on Suomelle aivan keskeinen, perustuslakiin naulattu arvo. Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittinen linja korostaa sääntöpohjaista kansainvälistä järjestelmää ja kansainvälistä oikeutta. Näissä ei siis ole kyse mistään koristeista, jotka putoavat ensimmäisellä ravistelulla, vaan meidän yhteiskuntajärjestyksemme kovasta ytimeästä.

Se, että Suomen kaltainen demokraattinen, ihmisoikeuksia kunnioittava oikeusvaltio ei pitäisi tiukasti ytimestään kiinni, voi hyvin olla yksi asioista, joihin vaikuttaja pyrkii. Maailma, jossa sortoa tai hengenvaaraa kokevien ei ole mahdollista hakea turvaa, jossa ihmisarvoa ei kunnioiteta ja jossa sopimukset ohitetaan kevyesti, on synkkä. Siinä maailmassa pieni Suomi olisi yksin ja turvaton.

Palataan Valko-Venäjään. Lukašenkan hallinnon toimet eivät kohdistu vain Puolaan vaan koko Euroopan unioniin. Mitä yhtenäisempään turvapaikkapolitiikkaan ja ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan unioni pystyy, sitä vähemmän altis se tällaiselle vaikuttamiselle on. Silloin voimme estää ihmisten käyttämisen voimapolitiikan välineenä ja samalla huolehtia ihmisoikeuksien toteutumisesta myös unionimme rajoilla. Tämän puolesta Suomen on erittäin tärkeää jatkossakin tehdä töitä.

Osa hybrdivaikuttamiseen vastaamista on myös kyky ja valmius ulko- tai kauppapolitiisiin toimiin hyökkääjää vastaan. Tässäkin nimenomaan EU:lla on kokonsa puolesta vipua ja vaikutusvaltaa.

Hybrdivaikuttamiseen varautumiseen ja vastaamiseen tarvitaan siis toimivat keinot sekä kansallisella että Euroopan unionin tasolla. Kuten sisäministeri kertasi, paljon keinoja on jo käytössä, ja lisää valmistellaan.

Lopulta on silti niin, että koko yhteiskuntaa eri puolilta koettelevaa hybrdivaikuttamista voi torjua vain koko yhteiskunta yhdessä. Kyse on pohjimmiltaan siitä, miten kestävää yhteiskuntaa rakennamme.

Samalla kun tämä hallitus tekee vakuuttavaa työtä Suomen sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden eteen, se rakentaa Suomea, joka on turvallinen oikeusvaltio, on oikeudenmukainen ja yhdenvertainen, on matkalla hiilineutraaliksi ja luonnon monimuotoisuuden turvaavaksi hyvinvointiyhteiskunnaksi ja joka vaikuttaa vakaamman, ennakoitavan ja turvallisemman maailman puolesta. Tässä työssä hallituksella on vihreän eduskuntaryhmän täysi tuki.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Saramo.

14.56 Jussi Saramo vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kävin viime viikolla Puolassa ja järkytyin — en siksi, että Valko-Venäjää itsevaltaisesti johtava Aljaksandr Lukašenka on masinoinut maiden rajalle tuhansia turvaa tai parempaa elintasoa hakevia ihmisiä. Järkytyin siksi, että EU-maa Puola pelaa omista sisäpoliittisista syistään Lukašenkan peliä tämän omilla säännöillä. Lukašenka takertuu valtaan kouristuksenomaisesti ja on valmis epätoivoisiin kiristysyrityksiin. Epätoivoa on myös Puolaa johtavalla oikeistolla, jolle ulkopuolinen vihollinen tuli kuin tilauksesta hallituksen taistellessa enemmistönsä puolesta ja EU:n oikeusvaltiovaatimuksia vastaan.

Arvoisa puhemies! Puolan rajalla on yhä noin 2 000 siirtolaista aiemman jopa 10 000:n sijaan. Viime viikolla Puolalla oli rajalla 2 000 rajavartijaa, 600 poliisia ja jopa 15 000 sotilasta. Mitään todellista kriisiä Puolan turvallisuudelle rajalla ei siis ole ollut. [Ben Zyskiewicz: Puolaahan tässä pitää syyttää!] Espanjaan ja Italiaan, jopa pienelle Kyprokselle, on tänäkin vuonna pyrkinyt isompi joukko ihmisiä. [Leena Meri: Niin, elikkä tämä ei ole ongelma!] Asian tyylikkään hoitamisen sijaan Puola on itse ylläpitänyt kriisiä ja estänyt toimittajia ja ihmisoikeusjärjestöjä pääsemästä rajalle. [Välihuutoja oikealta] — Onko tämä oikein, edustaja Zyskiewicz, että rajalle ei haluta ulkopuolisia silmiä näkemään, mitä siellä tapahtuu? [Ben Zyskiewicz pyytää vastauspuheenvuoroa.] — Ihmisten on annettu kuolla nälkäisinä kylmyyteen. Uhreja ovat rajalle jätetyt perheet lapsineen, joita täälläkin oppositio keskittyy demonisoimaan diktaattori Lukašenkan toimiin keskittymisen sijaan. Peli ja säätila Puolan rajalla on ollut kylmää, ja todella vastuutonta on, että Suomen oikeisto on tällä välikysymyksellä lähtenyt siihen mukaan. Panikointi ja Lukašenkan tukeminen tällaisilla välikysymyksillä eivät ainakaan paranna tilannetta siellä tai Suomen turvallisuutta. [Oikealta: Tehän tuette Valko-Venäjää! — Jussi Halla-aho: Onko Saramolla ruplia taskussa?]

Arvoisa puhemies! Oppositio antaa välikysymyksessään ymmärtää, että Suomi ei voisi torjua rajoillaan hybrdivaikuttamista ilman, että luovuttaisiin kansainvälisten sopimusten mukaisesta oikeudesta hakea turvapaikkaa. Hyvä oppositio, Suomi on varautunut hybrdivaikuttamiseen ja pystyy toimimaan myös vaikeassa tilanteessa. Meidän voimamme on juuri siinä, että pidämme arvoistamme, laeistamme ja sopimuksistamme kiinni emmekä itse vajoa niitä halveksuvien tasolle. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä — Hälinää — Puhemies koputtaa] Jos näin tekisimme, olisi hybrdivaikuttaminen onnistunut ja me olisimme jo hävinneet pelin. Erityisesti kummastuttaa se, miten helposti kokoomus on heittämässä romukoppaan kansainvälisen oikeuden ja pelaamassa Lukašenkan ja EU-vastaisten voimien pussiin. Painostukseen ja hybrdivaikuttamiseen vastataan tietysti, mutta turvapaikkaoikeus on tästä erillinen kysymys. Sen ytimessä on suojelua hakevien tilanteen yksilöllinen arviointi, varmistuminen siitä, että kansainvälisen oikeuden ehdotonta palauttamiskieltoa noudatetaan eikä ketään palauteta epäinhimillisen kohtelun vaaraan.

Arvoisa puhemies! Sen sijaan, että Eurooppa tekee itsestään heikon, sen pitää olla johdonmukainen ja siten näyttää vahvuutensa. Kansainvälisistä sopimuksista on pidettävä kiinni ja näytettävä, ettei meitä kannata alkaa kiristää. Itsevaltaisia johtajia kohtaan on käytettävä kovempia otteita sen sijaan, että käytetään kovia otteita heidän viattomia uhrejaan vastaan.

Vaikka tämä nykyinen kriisi on erityisesti populistisen politiikan kriisi, on tietysti vaarallista kasvaviin haasteisiin tulevaisuudessa. Ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

suuden tuhoaminen voivat pakottaa suuriakin ihmisjoukkoja hakemaan apua viime vuosien sotien tavoin. Tätä uhkaa torjutaan tehokkaimmin tietysti sekä ilmastotoimilla, kehitysavulla että oikeudenmukaisemmalla kauppapolitiikalla. [Oikealta: Nyt vähän rönsyilee!]

Tässä salissa nähdyllä panikoimisella [Puhemies koputtaa] ja pelon lietsomisella teemme vain omia maaleja. Perussuomalaisilta en muuta odottanutkaan, [Puhemies koputtaa] mutta kokoomukselta odottaisin isänmaallisempaa ja vastuullisempaa otetta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Löfström.

15.01 Mats Löfström r (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Viattomien ihmisten huijaaminen häikäilemättömästi ja heidän lähettämisenä Puolan tai Liettuan rajalle on yritys horjuttaa kohdemaan vakautta ja haastaa EU:n perusarvot. Tämä tulee tuomita selvästi.

Vi har i dag fått höra talturer om att Finland inte är berett på hybridanfall, att Finland inte skulle klara sig om vi utsattes för samma situation. Regeringen och svenska riksdagsgruppen är starkt av annan åsikt. Finland är väl berett inför olika hot och har förmåga att reagera på dem.

Till politiken hör att oppositionen kritiserar regeringen. Möjligheten att göra en interpellation är en demokratisk rättighet. Samtidigt finns det en långvarig tradition om att inte politisera frågor som handlar om rikets säkerhet eller att diskutera planen för Finlands försvar i direktsändning. Orsaken är ingen annan än den att vi ska kunna upprätthålla rikets säkerhet. Det verkar vara en självklarhet att skyddspolisens eller Försvarsmakten inte talar om sin beredskap i offentligheten. Att man samtidigt tycker att regeringen nog borde berätta hur vårt försvar fungerar är varken konstruktivt eller ansvarsfullt. Likaså finns det en ologiskhet i att kräva att beredskapen ska höjas samtidigt som man tycker att regeringen ska avgå.

Lähes koko oppositio kannattaa rajojen sulkemista. Kokoomus on sanonut julkisuudessa, että puolue tukee välikysymystä varmistuakseen siitä, että valmiuslain päivitys varmasti tulee tehdyksi. Hallitus on jo tehnyt valmistelemaa työtä, ja kaikki eduskuntapuolueet kutsutaan vielä ennen vuodenvaihdetta parlamentaariseen kokoukseen keskustelemaan yhdessä valmiuslain kokonaisuudistuksesta. On hyvin ikävää, että varmasti aito huoli Suomen varautumisesta johtaa välikysymykseen yhteistyön sijaan.

Ärade talman! Under årens lopp har vi sett flera skrämselkampanjer vars enda målsättning är att få oss att känna oss otrygga, att vara rädda för det som vi inte känner. Dessa skrämselkampanjer skapar hot som inte är verkliga. Finlands beredskap är bra och Finlands internationella förpliktelser hindrar oss inte från att effektivt svara på hybridpåverkan.

Jokaisen poliitikon tulisi ymmärtää se, että yksityishenkilön turvapaikkaoikeus ei ole asian ydin, vaan kaikki muu. Eniten tässä on kyse toimivasta diplomatiasta, kehitysyhteistyöstä ja kansainvälisestä kriisinhallinnasta. Siksi olimme odottaneet, että keskustelu Valko-Venäjän tapahtumista olisi koskenut EU:n roolia, yhteistä turvapaikkapolitiikkaa, Venäjän toimintaa, sanktioita tai energiakysymyksiä. Sen sijaan hallitus vastaa tänään välikysymykseen siitä, että meidän tulisi voida kieltäytyä auttamasta hädänalaisia ihmisiä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

Ärade talman! Det är förståeligt att man vill hitta enkla svar på svåra frågor. Exemplet från förra perioden är väldigt beskrivande. Förra regeringen utredde hur man kunde uppdatera lagstiftningen att bättre svara på hybridhot. Som samlingspartiet och sannfinländarna säkert väl kommer ihåg, gjorde förra regeringen inte de lagstiftningsändringar som oppositionen nu efterlyser. Däremot är hybridhot en gråzon som kräver beredskap, insyn och strukturer av oss. Det arbetet pågår konstant. Vi behöver också fortsätta samarbeta över alla partigränser här i riksdagen och mellan regering och opposition i frågor som berör rikets säkerhet. Det är vad allmänheten förväntar sig av oss.

Arvoisa puhemies! Miten torjumme hybridivaikuttamista? Toimimalla johdonmukaisesti yhteisten periaatteidemme mukaan. Työkalujamme ovat aktiivinen ulkopolitiikka, diplomaattia, toimiva oikeusvaltio, demokraattinen järjestelmä ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Valtakunnan ja kansalaisten turvallisuuden takaaminen ja ihmisoikeuksien turvaaminen eivät ole ristiriidassa keskenään. Meidän on tehtävä molemmat. — Kiitos, tack.

15.06 Päivi Räsänen kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eurooppa on pitänyt ylpeydenaiheenaan länsimaista demokratiaa sekä ihmisarvon ja ihmisoikeuksien kunnioittamista, mutta nyt olemme tilanteessa, jossa juuri nämä arvot halutaan kääntää meitä itseämme vastaan. Kansainvälisten sopimusten noudattaminen ei voi ohittaa kansallisen turvallisuuden ylläpitoa. On erotettava toisistaan oikeus hakea turvapaikkaa ja ihmisten käyttäminen pelinappuloina yhteiskuntajärjestyksen ja kansallisen turvallisuuden horjuttamiseen. [Ben Zyskowicz: Juuri näin!]

Vielä alkuvuodesta Puolan rajaviranomaiset kertoivat Valko-Venäjän jatkavan siirtolaisten kuljettamista raja-alueille, ja Puolan pääministeri pelkäsi tilanteen eskaloitumista. Eilen Euroopan unionin ulkopolitiikan korkea edustaja Josep Borrell totesi, että tilanne olisi hallinnassa. Komission arvion mukaan Valko-Venäjällä on kuitenkin jumissa jopa 15 000 ihmistä, heistä 2 000 lähellä Puolan, Liettuan ja Latvian rajoja. Kriisi ei siis ole ohi.

Suomen lainsäädäntöä on pikaisesti päivitettävä niin, että turvapaikkahakemusten vastaanottaminen voidaan keskeyttää määräajaksi, mikäli Suomeen kohdistuisi hybridioperaatio. Lainmuutos olisi myös viesti laittoman siirtolaisuuden operaatioita järjestäville taholle. Lisäksi on huolehdittava viranomaisten resursseista ja yhteistyön sujuvuudesta, jotta mahdolliseen hybridioperaatioon tai muista syistä johtuvaan laajamittaiseen maahanmuuttopaineeseen voidaan varautua.

Uhkiin on varauduttava myös EU-tasolla. Omalla sisäministerikaudellani totesimme silloisen puolalaisen kollegani kanssa, että Euroopan unionin itäisten rajavaltioiden on tarpeen löytää vahvempi yhteinen ääni EU:n sisällä. Vuonna 2013 järjestettiin Norjan, Viron, Latvian, Liettuan ja Slovakian sisäministeritapaaminen Lappeenrannassa, jonka tavoitteena oli vahvistaa EU:n itäisen ulkorajan Schengen-valtioiden yhteistyötä ja nostaa esiin maarajojen merkitystä EU:n sisäiselle turvallisuudelle. Tämä yhteistyö olisi nyt entistäkin ajankohtaisempaa, ja sitä pitää syventää erityisesti sisäisen turvallisuuden viranomaisten käytäntöjen kehittämiseksi hybridioperaatioiden varalle. Puolan rajalla olevat siirtolaiset tulisi voida nyt palauttaa Valko-Venäjän alueelle turvallisesti, ja Valko-Venäjällä on vastuu tutkia heidän tilanteensa tai palauttaa heidät lähtömaihin. [Perussuomalaisen ryhmästä: Juuri näin!]

Median pääsyä raja-alueelle on rajoitettu, emmekä tarkkaan tiedä, millainen tilanne ihmisillä siellä on. Talvi tekee tuloaan, ja ihmisiä on jo kuollut. Rajavyöhykkeelle jääneelle

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

siviiliväestölle on toimitettava humanitääristä apua, ja on huolehdittava erityisesti siellä olevista lapsista. [Sari Sarkomaa: Kyllä!]

Sisäministeri Mikkonen on ihmetellyt, miksi oppositio kysyy julkisesti Suomen varautumisesta hybridiuhkiin, kun varautumissuunnitelmista ei voisi julkisuuteen kertoa. Ministeri on ymmärtänyt väärin — välikysymyksessä ei vaadita paljastamaan valtiosalaisuuksia vaan muuttamaan aivan julkista lainsäädäntöä. [Oikealta: Juuri näin!] Hybridivaikuttamisen aukko paikat lainsäädännössämme ovat kaikkien naapurimaidemme tiedossa, eivätkä ne korjaannu sillä, että hallituksen sisältä tulee epäselviä ja ristiriitaisia lausuntoja. Kuten ministeri totesi Helsingin Sanomille, turvallisuus on aina ollut oppositio- ja hallituspuolueiden yhteinen asia, ja juuri siksi me olemme tämän välikysymyksen tehneet ja vaadimme hallitukselta toimia, jotka sen vastuulla ovat.

Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä kannattaa edustaja Meren esittämää epäluottamuslausetta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Harkimo, Liike Nyt.

15.11 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ärade talman! Kriisitilanteessa jäävät kansainväliset sopimukset ja lainsäädäntö kansallisen edun alle. Puolan rajan tapahtumat ovat tällaisia. Kuka meidän puoliamme pitää, jos emme me itse?

Hallituksen suhtautuminen Suomen turvallisuuteen on huolestuttavalla tasolla. Oppositiolle ei jäänyt tässä raja-asiassa mitään muuta vaihtoehtoa kuin turvautua välikysymykseen. Liike Nyt on mukana välikysymyksessä, koska haluamme antaa selkeän viestin siitä, että vaadimme hallitusta valmistelemaan lainsäädäntöä, jolla maamme rajat saadaan tarvittaessa kiinni ja turvapaikkahakemusten vastaanotto tilapäisesti keskeytettyä. On epäselvää, mitä lisävakuuttelua hallitus kaipaa tässä asiassa.

Päinvastoin tuore sisäministeri sotkee omalta osaltaan asioita eikä suostu selkeästi vastaamaan, miten Suomi toimisi vastaavassa tilanteessa kuin Puolan rajalla, vaan puhuu EU:n arvoista ja ihmisoikeuksista.

Arvoisa puhemies! Ärade talman! Hallituksen vastaus ei tätä tippaakaan auttanut. Tämän asian ei pitäisi olla oppositio-hallitus-kysymys. Miksi hallitus vastustaa sitä, että Suomi ei olisi haavoittuvainen ulkovaltojen hybridivaikuttamiselle? Hallituksen ja opposition kuvittelisi pystyvän puhaltamaan yhteen hiileen, kun kyseessä on Suomen kansallinen turvallisuus. Mistä tässä asiassa nyt kiikastaa?

Vihreät vastuuministerit antavat puheissaan kerta toisensa jälkeen sellaisen vaikutelman, että turvapaikanhakijoiden oikeudet ajavat kaikissa tilanteissa Suomen kansallisen edun edelle. Kun sitten kuuntelee vielä heidän kannanottojaan, että välikysymys ajaa Valko-Venäjän Lukašenkan asiaa ja hyvä strategia olisi ottaa kaikki siirtolaiset rajoilta läpi, niin ei voi muuta kuin ihmetellä, missä todellisuudessa nämä henkilöt ovat.

Arvoisa puhemies! Ärade talman! Meidän on pystyttävä myöntämään tosiasia, että nykyinen turvapaikkajärjestelmä ei toimi. Kun turvapaikanhakija pääsee Suomen rajalle ja hakee turvapaikkaa, pääsee hän sisälle maahan. Hän elää vapaasti maassa, saa rahallista avustusta ja täyden ylläpidon. Kestää useita kuukausia tai vuosia, kun hänen hakemuksensa käsitellään. Mikäli päätös on kielteinen, päätöksestä voi valittaa. Jos valitus ei mene läpi hallinto-oikeudessa, niin sitten voi aina tehdä uusintahakemuksen uudella perusteella. Yleisiä perusteita ovat muun muassa kääntyminen kristinuskoon tai seksuaalinen suuntau-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

tuminen. Hakemusprosessi alkaa taas alusta, ja valittaa voi taas uudestaan. Lopulta valtio nostaa kädet ilmaan ja ruvetaan kutsumaan laittomasti maahan jääneitä paperittomiksi.

Ja sisäministeriö suunnittelee nyt, että näille 3 000:lle myönnettäisiin oleskelulupa. Se vie pohjan pois koko järjestelmältä, [Jussi Halla-aho: Vaikuttavaa politiikkaa!] kun kaikki saavat kuitenkin jäädä maahan. Tämä on sitä hallitsematonta maahanmuuttopolitiikkaa. [Sanna Antikainen: Niinpä!] Suomesta tulee houkuttelevin maa. Se, että kaikki saavat jäädä tänne, on aivan eri suunta kuin mihin muut maat menevät. Ja tätä Liike Nyt ei hyväksy.

Hallituksen on pystyttävä tekemään maahanmuuttopolitiikkaa, joka ei ole ainoastaan mielikuvapolitiikkaa. Tiedämme esimerkiksi sen, että suurin osa Puolan rajalla olevista turvapaikanhakijoista tulee Kurdistanin alueelta Pohjois-Irakista, jossa alueen yleinen turvallisuustilanne ei ole sellainen, että se oikeuttaisi turvapaikkaan. EU:n turvapaikkajärjestelmän uudistuksen valmistumiseen ei voi luottaa. Meidän pitää ottaa asiassa ohjia omiin käsiimme. Siksi meidän on otettava Suomessa käyttöön EU-lainsäädännön määritelmän mukainen kansallinen rajamenettely, jossa kansainvälistä suojelua koskeva hakemus voitaisiin tarpeen mukaan käsitellä ja ratkaista rajavyöhykkeellä tai sen läheisyydessä.

Lopuksi halun vielä puhua siitä, että Suomi tarvitsee maahanmuuttoministerin, [Sanna Antikainen: Kunhan se ei ole vihreä! — Naurua] joka pystyy keskittymään työssään ainoastaan maahanmuuttoa koskeviin moninlaisiin ilmiöihin ja nyt eri ministeriöiden välille jaetun kokonaisuuden johtamiseen. Toivomme hartaasti, että tämä tehtävään valittu ministeri ymmärtää maahanmuuton kokonaisuutena asioiden [Leena Meri: Esitän edustaja Purraa!] kautta eikä tee siihen liittyviä päätöksiä ainoastaan idealistisin tai ideologisin perustein.

Arvoisa puhemies! Ärade talman! Kun hätä on todellinen ja uhka suuri, niin hätä ei lue lakia eikä kansainvälisiä sopimuksia. [Puhemies koputtaa] Sitä tarkoittaa kansallinen etu. Näiden syiden takia olemme mukana välikysymyksessä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt ennen debattia ministeri Mikkonen, 2 minuuttia.

15.16 Sisäministeri Krista Mikkonen: Arvoisa puhemies! Haluan ensimmäiseksi muistuttaa samat asiat, millä aloitin vastauspuheenvuoroni: Suomi on hyvin varautunut monenlaisiin uhkiin, ja sillä on kyky reagoida näihin. Suomen suvereniteetti ja turvallisuus turvataan kaikissa tilanteissa. Kuten näissä ryhmäpuheenvuoroissa tuli hyvin esille, kyse on hybridi-vaikuttamisesta, kyse on vaikuttamisesta EU:hun, EU:n yhteisiin arvoihin, ja on tärkeää, että näistä arvoista pidetään kiinni. Samalla on hyvä muistaa, että vastataksemme näihin hybridiuhkiin tarvitaan monenlaista politiikkaa — ulko- ja turvallisuuspolitiikka on tietysti yksi oleellisimpia. [Sanna Antikainen: Ja rajaturvallisuus!] Tarvittaisiin myös EU:n yhteisiä ratkaisuja, ja on tärkeää, että teemme työtä sen eteen, että näitä ratkaisuja löytyy. [Sanna Antikainen: Suomi voi tehdä myös omia ratkaisuja!]

Edustaja Purralle voisi todeta, että toisin kuin hän puheessaan kertoi, eduskunnalle on annettu paljonkin tietoa siitä, millä tavalla hallitus on varautunut laajamittaiseen maahan-tuloon. [Jussi Halla-aho: Kyse oli esityksistä!] Hallintovaliokunta on käsitellyt asiaa jo useita viikkoja, ja sisäministeriöstä on toimitettu useampia asiaa koskevia muistioita hallintovaliokunnan käyttöön. [Olli Immonen: Montako esitystä tuli?] Mutta on hyvä muistaa se, että keinovalikoima vihamieliseen toimintaan reagoimiseksi koostuu monenlaisista toimenpiteistä ja kaikkia näitä ei voida käsitellä julkisuudessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

On myös hyvä muistaa, että oikeus kansainväliseen suojeluun ja kansallinen turvallisuus eivät asetu sillä tavalla vastakkain kuin kokoomuksen puheenvuorosta oli kuultavissa. [Ben Zyskowicz: Kuin te väitätte!] Heikko on sellainen maa, joka suojelee turvallisuuttaan muiden ihmisten perus- ja ihmisoikeuksien kustannuksella. [Välihuutoja] Suomi on sitoutunut kansainvälisiin sopimuksiin ja sääntöperusteiseen järjestelmään, ja niin kauan kuin on tämä tilanne, on toimittava niiden puitteissa ja niiden asettamien reunaehtojen mukaisesti. [Ben Zyskowicz: Juuri te väitätte, että ne ovat vastakkain!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. Nyt jos on halukkuutta, kuten näyttää olevan, debatointiin, niin nousee seisomaan ja painakaa V-painiketta. — Edustaja Purra.

15.19 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuunneltuani ministereiden puheita viime päivinä toivoin kyllä, että hallituksen vastaus tähän opposition välikysymykseen olisi hieman laadukkaampi. Mutta me kuulimme, että hätätilapykälä ei ole tulossa, mitään ei tehdä. Valmiuslain muutokset ovat tietenkin hyvä asia — että niitä aletaan valmistella — mutta ne eivät vastaa tähän ongelmaan, kuten puheenvuorossani kuvasin. Kaikki lopulta juontaa siitä, että te olette kyvyttömiä myöntämään laajamittaisen kehitysmaista saapuvan siirtolaisuuden aiheuttamia ongelmia, vaikka niitä päivittäin teidän eteenne tuodaan. Jos ei ymmärrä eikä suostu myöntämään näitä seurauksia, niin ei voi nähdä mitään ongelmaa siinäkään, että vihamieliset tahot näitä ihmisiä unionimaihin työntävät. Ja juuri tällä hetkellä sisäministeriö suunnittelee antavansa oleskelulupia laittomasti maassa oleskeleville eli niille turvapaikanhakijoille, joista on todettu, että he eivät tarvitse kansainvälistä suojelua. Tämä romuttaa [Puhemies koputtaa] koko suomalaisen järjestelmän ja vetää viimeisetkin uskottavuuden rippeet.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Rantanen, Piritta.

15.20 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tasavallan presidentti Niinistö totesi pari viikkoa sitten Tukholmassa pitämässään juhlapuheessa, että keskellä kylmää sotaa kykenimme kaikista riidoista ja vastakkainasetteluista huolimatta istumaan saman pöydän ääreen ja hakemaan yhteisymmärrystä yhteistä turvallisuuttamme koskevista asioista. Onko tämä välikysymys nyt opposition keino pyytää keskustelemaan yhteisiin pöytiin turvallisuuttamme koskevista asioista? [Sanna Antikainen: No tässähän me keskustellaan!]

Niinistö totesi samassa puheessaan myös, että työtä luottamuksen rakentamisen eteen on tehtävä tässä ja nyt. Tämähän on opposition keino rakentaa luottamusta meidän yhteiskunnassa? Ajatteletko, että tämä välikysymys parantaa meidän valmiuttamme yhä vaikeammaksi muuttuvassa ja monimutkaistuvassa turvallisuusympäristössämme?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Meri.

15.21 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ylintä päätösvaltaa kuitenkin tässä maassa käyttää eduskunta lainsäädäntövallallaan, joten erilaisia näkemyksiä on. Se tuohon äskeiseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

Sisäministeri, te puhuitte, että se on heikko maa, joka ei ota huomioon ihmis- ja perusoikeuksia, ja nyt olen aika hämmentynyt tästä. Sanoitteko te siis näin, että vaikka hybridi-vaikutustilanteessa, jossa käytetään ihmismassoja sotavälineenä, tänne tulisi 100 000 ihmistä, niin meidän täytyy vain alistua näihin vuosien hakuprosesseihin ja lopulta sitten kaikki voivat jäädä maahan? On ensinnäkin oikeusvaltiossa aivan käsittämätöntä, kuten varmaan ministeri Henriksson oikeusministerinä ymmärtää, että ei tarvitsisi enää noudattaa lainvoimaisia päätöksiä. Tämä viesti on huolestuttava Suomen kansalaisille. Pitäisikö meidän nyt ajatella, että kenenkään ei enää tarvitse noudattaa lainvoimaisia päätöksiä?

Mutta kysyn nyt: Onko teillä pykälät keskeyttää turvapaikanhakemiset rajalla vai ei? [Puhemies koputtaa] Onko siihen lainsäädäntöä, [Puhemies: Nyt on pykälä keskeyttää!] ja aiotteko te tehdä näin? [Sanna Antikainen: Ja nyt suora vastaus!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Häkkänen.

15.22 Antti Häkkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totta kai puolueiden pitää yhteistyössä harjoittaa turvallisuuspolitiikkaa, mutta se ydinkysymys on, onko realistinen tilannekuva uhkien tunnistamiseksi, ja onko tehokkaasti toimenpiteitä. Nyt kun kuuntelimme hallituksen vastauksen, niin tässähän herää enemmän huolta kuin ennen tätä välikysymystä.

Kokoomus, turvallisuusviranomaiset, tasavallan presidentti ovat huomauttaneet jo pidemmän aikaa, että Suomen turvallisuuslainsäädännössä on tiettyjä puutteita, jotka pitää korjata. Nyt SDP, vihreät, vasemmisto ja muut vastaavat tähän puhumalla, että tässä oppositio jotain hybridipeliä pelaa, että me jotenkin horjutetaan tätä turvallisuuspoliittista järkeä. Katsokaa peiliin.

Pääministeri Marin, nyt hallituspuolueilla on selvästi eri linjoja. Keskustan Saarikko on sanonut, että tarvittavat turvallisuuslakimuutokset tehdään. Nyt vihreiden sisäministeri sanoo, että niitä ei tehdä. Kumpi on hallituksen linja? [Ben Zyskowitz: Missä asiassa hallitus olisi nykyään yksimielinen? — Sari Sarkomaa: Ei missään!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Vanhanen.

15.23 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muualla Euroopassa tämä kriisi on pitkälti Valko-Venäjän harjoittama räikeä hybridioperaatio Euroopan unionin ja Puolan ja Liettuan suuntaan. Meillä oppositio pyrkii käyttämään tätä sisäpoliittisesti tuodakseen sen [Jussi Halla-aho: Muissa maissa hallitus ei ole Lukašenkan asialla!] — tuodaksenne oman maahanmuuttokriittisen agendanne tähän keskusteluun. Teillä on siihen oikeus. Mutta siitä, että teidän oppositiopuheenvuoroissanne yhteiset arvomme ja ihmisoikeudet [Leena Meri: Kenen ihmisoikeudet?] asetetaan ikään kuin ristiriitaan meidän suomalaisen kansallisturvallisuuden kanssa, en ole samaa mieltä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Entä kansalaisoikeudet?]

Perussuomalaisten ryhmäpuheenvuorossa yhdistettiin aika vastenmielisellä tavalla turvapaikanhakijat rikollisuuteen. [Leena Meri: No, kun se on tilastollinen fakta!] Sellaisella leimaavalla tavalla, joka ei vie asioita eteenpäin. Lakien muuttaminen on mahdollista, ja hallitushan on ilmoittanut, että sitä työtä tehdään. Mutta kun valmiuslakia muutetaan... valmiuslaeillahan poikkeusolojen julistamisen jälkeen [Puhemies koputtaa] annetaan erittäin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

vahvat päätöksentekomahdollisuudet ihmisten vapauksiin liittyen... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Seuraavaksi edustaja Räsänen.

15.24 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituspuolueiden eduskuntaryhmien puheenvuoroja ja myös ministerin puhetta kuunnellessani ymmärrän, miksi hallitus on tässä kysymyksessä toimintakyvytön. Tiesin toki, että teillä ei ole yhteistä näkemystä toimenpiteistä, mutta kyllä huolestuin siitä, että teillä ei ole edes yhteistä tilannekuvaa ennen kaikkea Euroopan unionin Puolan rajoilla nähdystä kriisistä. Vasemmistoliitto oli peräti sitä mieltä, että kriisi on Puolan luoma. [Jussi Saramo: En sanonut niin!] Tämä on kyllä erittäin vakava väite, pöyristyttävä väite, eikä osoita sitä solidaarisuutta Euroopan unionin maata kohtaan ja sen suvereniteettia kohtaan, jota on laajasti peräänkuulutettu.

Oikeusministeri Henriksson aiemmin kyselytunnilla totesi, että valmistelusta voisi irrottaa nämä tarvittavat pykälät, joita täällä on peräänkuulutettu, [Puhemies koputtaa] mutta nyt sitä lupautta ei ole tullut. Mitä hallitus on asialle tekemässä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Saramo.

15.25 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivoisi jotain rehellisyyttä tässä salissa. Totta kai Valko-Venäjä on syyllinen tähän siirtolaisten väärinkäyttöön, kuten sanoin. Totesin, että Puola on itse jatkanut tätä kriisiä sulkemalla rajat avulta, tiedotusvälineiltä, pitkittämällä kriisiä, työntämällä siirtolaisia takaisin, jättämällä tilanteen hoitamatta.

Ei tässä välikysymyksessä ole kyse Suomen eikä Puolan lainsäädännöstä. [Leena Meri: Aha!] Tässä on kyse todella halpahintaisesta populistisesta politiikasta, jota perussuomalaiset tässä salissa harjoittavat aina. Lietsotte vihaa kaikkia siirtolaisia kohtaan. Kysymys kuuluu, miksi kokoomus on lähtenyt tähän mukaan. Ulkomailta tiedämme, että ette te siitä kostu. Miksi kukaan äänestäisi perussuomalaisten kevytversiota? Te olette joka tapauksessa huonompi versio tästä vihanlietsonnasta. [Naurua — Puhemies koputtaa] Te avaatte sille tien. Te olette hyödyllisiä — anteeksi, te ehkä tiedätte sen sanonnan, jota... [Puhemies: Nyt on aika täynnä! — Naurua] No, tiedätte sen itsekin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mykkänen.

15.27 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä välikysymyksessä on harvinaisen selkeä raja. Siinä on kysymys Suomen varautumisesta Valko-Venäjän tyypiseen hybridivaikuttamiseen, jossa turvapaikanhausta tehdään irvikuva sille itselleen. Eikö niin, että meidän kansallinen konsensus on, että minimoidaan neuvottelujen varaan jäävä osuus Suomen turvallisuudesta ja maksimoidaan se oma välineistö, jolla voidaan mieluummin ennalta ehkäistä, että kenenkään ei tarvitse edes koetella meidän kesto-kykyä.

Me kysymme julkisesta lainsäädännöstä. Valmiuslaki, ulkomaalaislaki, rajavartiolaki — ne ovat julkisia asiakirjoja. Jos Suomen kansa ei niistä ollut tietoinen, niin ne, jotka näitä voivat käyttää hyväksi, ovat kyllä olleet. Rajavartiolaitoksen komentaja on sanonut, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

tässä on puute. Eilen kansainvälisen oikeuden emeritusprofessori Koskenniemi sanoi televisiossa, että kyllä tässä on mahdollisuus tulkita kv-oikeutta niin, että voitaisiin keskeyttää turvapaikanhaku. Pääministeri Marin, oletteko valmis, [Puhemies huomauttaa ajasta] että hallituksenne selvittää, onko tämä... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylitystä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Harjanne.

15.28 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aluksi on syytä kiittää edustaja Vanhasta erinomaisista puheenvuoroista. Turvallisuuden ja ihmisyyden puolustaminen eivät ole toisiaan poissulkevia, eivätkä kansallinen turvallisuus ja ihmisoi-
keuksista kiinnipitäminen todellakaan ole toisiaan poissulkevia. [Ben Zyskowicz: Tehän ne asetatte vastakkain!]

Sen sijaan edustaja Meren puheenvuoroissa on tullut hyvin selvästi esille, että tässä käytetään kansallisen turvallisuuden tematiikkaa, hybrdivaikuttamiseen liittyvää välikysymystä, nostaakseen maahanmuuttokriittistä politiikkaa, ja se on kyllä mielestäni hieman erikoinen väylä sitä tehdä. Sentyypinen keskustelu, jossa maahanmuutto kehystetään ainoastaan ongelmien kautta, itse asiassa luo pohjaa, tekee meistä haavoittuvaisempia tämäntyyppistä hybrdivaikuttamista kohtaan, niin että keinot kannattaa miettiä sen mukaan. Itse toivon sitä, että jos ja kun sitä valmiuslakia uudistetaan, niin sitä todella sitten uudistetaan kansallinen turvallisuus mielessä pitäen ja oikeusvaltio mielessä pitäen eikä aina-
kaan sinne ruveta sitten syöttämään kaikennäköistä muuta sisäpoliittista agenda. [Puhemies koputtaa] — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Halla-aho.

15.29 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun maahantunkeutajat rynkyttävät raja-aitoja, valtion on kyettävä puolustamaan itseään. Ihannetilanteessa valtio varautuu tällaisiin tilanteisiin lainsäädännöllä, mutta jos se ei ole tätä tehnyt, lainsäädäntöä on uskallettava tulkita luovasti. Turvapaikkajärjestelmää ei ole luotu mahdollistamaan invaasiota ja kansainvaelluksia, ja sen käyttö tällaisiin tarkoituksiin on estettävä päättäväisesti ja tarvittaessa häikäilemättä — juuri siten kuin Unkari toimi vuonna 2015, Kreikka viime vuonna tai Puola tänä vuonna.

Asiat ovat kuitenkin menneet jo pieleen, kun maahantunkeutajat rynkyttävät raja-aitoja. Heitä houkuttelee sinisilmäinen turvapaikkapolitiikka, avokätinen sosiaaliturvajärjestelmä ja ponneton palautusjärjestelmä. Kun nämä houkuttimet poistetaan, viedään pohja myös hybrdivaikuttamiselta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Viljanen.

15.30 Heidi Viljanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on tasavallan presidenttiä siteerattu jo aikaisemmin, ja teen sen myös nyt. Hän on todennut: ”Ilman luottamusta ei ole myöskään turvallisuutta.” Ulko- ja turvallisuuspolitiikka on aina meidän yhteinen asia. Se on sitä EU:ssa, se on sitä Suomessa ja toivottavasti jatkossa ja edelleen myös tässä salissa. Tämä välikysymys ei valitettavasti lisää millään tavalla luottamusta ja turvallisuudentunnetta vaan tarkoituksella ja tarkoitushakuisesti lietsoo epäsel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

vyyttä ja ehkä jopa pelon tunteita. Ja kyllä, hybridivaikuttamisen tarkoitus on juuri tämä: sekasorron ja epäselvyyden lisääminen.

Emme me ole keinottomia. Suomi on pieni maa mutta aktiivinen ja luotettava kansainvälinen kumppani. Pidämme maassamme kiinni sopimuksista ja arvoista. Kyllä, turvaamme myös rajamme, mutta kuten edustaja Vanhanen totesi, ihmisten edessä olemme ihmisiä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hoskonen.

15.31 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että näistä turvallisuushkista keskustellaan avoimesti. Toivon siihen kuitenkin rauhallisuutta ja kiihkottomuutta, koska on kuitenkin fakta kaikkien totuuksien keskellä, että Suomi itsenäisenä valtiona pystyy kyllä lakinsa muuttamaan ja nopeasti. [Ben Zyskowicz: No ei vaikuta siltä!] Oman eduskuntaurani aikana muistan muutamia lakiehdotuksia, jotka vietiin todella nopeasti läpi, korjattiin joku pieni virhe. Aivan kuten työoikeuden professori Seppo Koskinen totesi näistä koronapassiasioista, että ihan pienillä muutoksilla voidaan sekin asia hoitaa nopeasti kuntoon, [Leena Meri: No sitten hoitakaa!] niin en jaksa uskoa, että tässä asiassa olisi tässä eduskunnassa niin valtava erimielisyys, ettei sitä pystyittäisi laittamaan kuntoon. Se on selvä asia, että Suomea kaikissa tilanteissa pitää varjella kaikilla lainsäädäntötoimilla, mitä kulloinkin on.

Toinen tärkeä asia on pitää tuonne itänaapuriin hyvä yhteys, koska itärajan turvallisuuden vartioinnissa yhtä tärkeää kuin Suomen rajojen oma vartiointi Rajavartiolaitoksen toimesta — aivan erittäin tärkeää — on se, että Venäjän federaation rajavartijat tekevät oman työnsä omalla puolellaan kiitettävän hyvin — ja he osaavat [Puhemies koputtaa] sen hyvin. Pidetään yhteys sinne kunnolla auki aina.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Och ledamot Adlercreutz.

15.33 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Mitä hybridivaikuttamisella pyritään saamaan aikaan? Sillä pyritään siihen, että usko puolustukseen, Puolustusvoimiin, poliisiin, Rajavartiolaitokseen horjuisi. Sillä pyritään siihen, että vastustaja paljastaisi suunnitelmansa, pyritään saamaan selville, miten vastustaja reagoisi, jos häntä vastaan hyökkättäisiin. Pyritään saamaan vastapuoli luopumaan arvoistaan, reagoimaan hetkessä, unohtamaan pitkä linja ja yhteisesti sovitut asiat. Pyritään saamaan yhtenäisyys hajalle, monenkeskinen yhteistyö murrettua. Pyritään murtamaan niitä rakenteita, jotka nimenomaan suojaavat Suomen kaltaisia pieniä maita. Pyritään murtamaan politiikan sääntöjä, pyritään tekemään aiemmin yhteisinä pidetyistä asioista kiistanalaisia politikoinnin ja kiistan kohteita.

Ja vielä lopuksi: Nyt kysyttiin siitä, että jos pitää ihmisoikeudet tai turvallisuus valita, ja tiedän monta tapausta, [Puhemies koputtaa] jossa turvallisuus on valittu ja on mennyt huonosti. [Puhemies: Aika on täynnä!] En ole ikinä kuullut asiasta, jossa ihmisoikeuksien valitseminen olisi vienyt turvattomuuteen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lindén.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

15.34 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meiltä keneltäkään ei ole jäänyt huomaamatta, mitä tapahtuu itäisessä Keski-Euroopassa. Valko-Venäjän ja Puolan rajalla on käynnissä vakava selkkaus, jossa ovat nyt vastakkain kahden maan aseelliset joukot ja välikappaleena väärin perustein alueelle houkuteltu ja osin kuljetettu tuhansien siirtolaisten joukko. Vielä vakavammalta näyttää tilanne Ukrainan ja Venäjän välien kärjistyessä. On jopa arvioitu, että se voisi eskaloitua sodaksi.

Kyse on mitä suurimmassa määrin ulko- ja turvallisuuspolitiikasta. Sitä johtaa tasavallan presidentti yhdessä valtioneuvoston kanssa, kuten perustuslakimme toteaa. On päivän selvä, että Suomessa tehdään kussakin tilanteessa maamme rajojen turvaamiseksi kaikki se, minkä tilanteen vakavuus kulloinkin edellyttää. Ennen kaikkea pyrimme tietenkin monella tavalla ennalta ehkäisemään maahamme kohdistuvia turvallisuusuhkia. Omasta mielestäni vakavimmassa tilanteessa esimerkiksi valmiuslain 3 §:n 2 momentti voidaan ottaa käyttöön.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäkelä.

15.35 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Välikysymys tarvitaan siksi, että hallitukselta ei muuten saada vastauksia kysymyksiin eikä lupauksia toimenpiteistä tämän turvallisuusuhkan korjaamiseksi. Nyt tässä salissa on useita kertoja esitetty kysymys tästä tuoreesta tiedosta, että hallitus olisi valmistelemassa esitystä siitä, että luvatta maassa olevat kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet henkilöt saisivat kuitenkin oleskeluluvan, vaikkei heillä ole mitään perustetta maassa oleskeluun. Olisiko nyt mahdollista saada tähän yhteen kysymykseen selvä vastaus? Onko hallitus tuomassa tällaisen esityksen eduskuntaan vaiko ei, pääministeri Marin?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Orpo.

15.36 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on lainattu tasavallan presidenttiä, minäkin lainaan. Hän on todennut tämän Valko-Venäjän—Puolan rajan kysymyksen yhteydessä, että olemme menettäneet kyvyn olla kova kovaa vastaan. Se tarkoittaa sitä, että meidän pitää olla kovia, jos me haluamme puolustaa hyviä arvojamme — ihmisoikeuksia, demokratiaa, avointa länsimaista demokratiaa, liberaalia demokratiaa — ja nyt Lukašenka nimenomaan uhkaa meitä, ja meidän pitää pystyä olemaan kovia. Me tarvitsemme työvälineitä. [Antti Lindtman: Yhtenäisyyttä!] Tässä ajassa me tarvitsemme työvälineitä, ja yhtenäisesti me voisimme nyt päättää, että me muutamme meidän valmiuslakiamme, jotta voimme keskeyttää turvapaikanhaun, jos sitä käytetään hybrdivaikuttamisen keinona meitä vastaan.

Presidentti kutsui puolitoista vuotta sitten eduskuntapuolueiden puheenjohtajat neuvonpitoon. Siellä yhdessä sovittiin, että valmiuslaki uudistetaan — puolitoista vuotta sitten. Sitä ennen oli tapahtunut Kreikan—Turkin rajakriisi, joka muutti tilannetta niin, että EU, Suomi mukaan lukien, [Puhemies koputtaa] hiljaisesti hyväksyi sen, että Kreikka ei ottanut turvapaikkahakemuksia vastaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Holopainen, Hanna.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

15.37 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on tänään pidetty jo useita puheenvuoroja, ja osa niistä on edistänyt kansallista turvallisuutta, yhtenäisyyttä ja oikeusvaltioperiaatetta, osa on vaikuttanut lähinnä päinvastoin.

Erityisesti Matti Vanhanen piti viisaan puheenvuoron, jossa hän totesi, että Suomessa ei yleensä ole ollut tapana tehdä sisäpolitiikkaa ulko- ja turvallisuuspoliittisilla kysymyksillä. Siitä on perinteisesti pidetty kiinni, sillä se on ollut pienen Suomen turva. Haastavassa tilanteessa on entistä tärkeämpää nimenomaan pitää kiinni tuosta periaatteesta. Erityisen tärkeää siitä olisi syytä pitää kiinni nyt, kun yhä enemmän demokraattista ja ihmisoikeuksia kunnioittavaa Eurooppaa haastetaan.

Laaja-alaisessa vaikuttamisessa on kysymys siitä, että yhteiskunnan heikkouksia käytetään meitä vastaan. Yhteiskunnan polarisaatio, [Ben Zyskowitz: Nimenomaan!] sisäiset ristiriidat, ovat juuri niitä, joita pitäisi välttää. Paras rokote vihamielistä vaikuttamista vastaan on se, [Puhemies koputtaa] että me pidämme yhdessä kiinni yhteiskuntarauhasta ja ihmisoikeuksista ja edistämme Euroopan laajuista yhtenäisratkaisua.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Semi.

15.38 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä Valko-Venäjän tilanne on todella paha, ja ennen kaikkea ne ihmiset ja varsinkin lapset, mitä siellä on, todella tarvitsevat apua. Siihen on verrattu tätä Suomen tilannetta 2015. Silloinen hallintovaliokunta kävi Raja-Joosepilla tutustumassa tilanteeseen ja miten siellä on pärjätty niitten rajanylittäjien kanssa, niin kun me esitimme kysymyksen, että kuinka saitte pysähtymään tämän ihmisvirran, niin vastaus oli, että rajavartioston silloisen aluepäällikön käskystä pantiin puomi eteen. Ei se sen kummoisempi päätös ollut. Ja kyllä minä luotan meidän rajavartioiden ja Rajavartiolaitoksen siinä, että niillä on homma hallinnassa ja ne pystyvät... [Sanna Antikainen: Laittakaa se puomi Puolan rajalle!] — No, ei sitä tarvitse, kun täällähän on esitetty kysymys, että kuinka Suomi varautuu tähän tilanteeseen, niin kyllä niillä tietyt varaukset on olemassa ja kyllä ne pärjäävät siellä. — Minä ainakin luotan Rajavartiolaitoksen toimintatapoihin ja siihen riittävyyteen, että ne pärjäävät siellä. Ei muuta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja vielä edustaja Östman ja sen jälkeen ministerit Haavisto ja Henriksson.

15.39 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa eräät hallituspuolueitten edustajat ovat syyttäneet Suomen oppositiota hybridisodasta. Pyytäisin kääntämään katseet pois Puolasta ja Suomen eduskunnan oppositiosta ja katsomaan sitä oikeaa kohdetta, mistä tämä hybridisota on lähtöisin. Ja edustaja Saramolle vinkaisin, että tee seuraava valtiovierailusi Valko-Venäjän puolelle eikä Puolan puolelle.

Niin kuin tässä on tullut esille, siitä on jo puolitoista vuotta aikaa, kun tasavallan presidentti Mäntyniemessä puhui valmiuslain uudistuksesta. Presidentti on myöskin muuttamaan kertaan uudenvuodenpuheissaan todennut, että nykymaailmassa ei ole oikein mahdollista toimia kovin löysällä lainsäädännöllä verrattuna verrokkeihin, esimerkiksi Pohjoismaihin. Tästä me halusimme keskustella kyselytunnilla, me teimme kysymyksiä, mutta me emme tunnin aikana saaneet vastausta hallituksen puolelta. Nyt me haluaisimme kuulla: mikä on aikataulu ja mitkä ovat ne toimenpiteet, mitä te aiotte tehdä?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt siihen tarjoutuu vastaus. — Ministerit Haavisto, Henriksson, Tuppurainen. Haavisto aloittaa.

15.41 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos hyvästä keskustelusta, jossa on ollut maltillisiakin puheenvuoroja, joitakin. [Ben Zyskowicz: On ollut hyviäkin puheenvuoroja!] Ensinnäkin yhdyn kaikkiin niihin, jotka sanoivat, että kysymys on ulko- ja turvallisuuspolitiikan kriisistä, ja silloin on hyvä kysyä, mitä me olemme tehneet EU:n puitteissa ja mitä EU on tehnyt, mitä toimia olemme tukeneet tällaisessa tilanteessa. Olemme ensinnäkin olleet mukana Frontex-rajaoperaatiossa Latviassa ja Liettuaassa, tukeneet Suomen puolelta sekä henkilöitä että kalustoa sinne. Ollaan oltu mukana valmistelemassa EU:n viidettä sanktiopakettia, joka koskee näitä yhtiöitä ja kauttakulun järjestäjiä, jotka nyt Valko-Venäjää uhkaavat. Ollaan vaikutettu lentoihin, jotka tulevat Turkista ja Irakista, saatu näitä lentoja poistumaan tai saatu sellainen lentoasemakontrolli, että sinne ei pääse henkilöitä, jotka olisivat Minskissä sitten lähdössä rajaa kohti. Ollaan vaikutettu siihen, että humanitäärinen apu on mennyt perille myöskin Valko-Venäjän puolella. EU on ollut tätä humanitääristä apua nyt rahoittamassa, ja tietoni mukaan YK:n pakolaisjärjestö UNHCR on päässyt sinne rajalle. Ollaan pidetty diplomaattisia yhteyksiä Valko-Venäjään niin liittokansleri Merkelin kuin korkean edustajan Borrellin puolesta ja pyritty löytämään tähän juuri sitä diplomatian ja poliittisen painostuksen ratkaisua, jota tämä kriisi tarvitsee. Ollaan vaikutettu myöskin siihen, millä tavalla Valko-Venäjä käyttää erilaisia uhkauksia meitä kohtaan. Olette nähneet varmasti uhkauksen kaasutoimitusten keskeyttämisestä Eurooppaan. [Arto Satonen: Kyllä!] Se uhkaus veti vesiperän tässä tilanteessa — Eurooppaa ei voi uhata tällä energia-aseella. Ja niin edelleen.

Kaikkein tärkeintä minusta on se, että kun Lukašenka on laskenut mahdollisesti sen, että kun Puolaan liittyy muita asioita, joihin täälläkin on viitattu, joista EU:lla on ristiriitaisia käsityksiä, Puolalle ei tule täyttää tukea EU:n puolelta, niin hän laski tässä väärin. Meillä on täysin yhtenäinen EU:n rintama tukemassa Puolaa tässä tilanteessa. Tämä on tärkeätä EU-politiikassa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Henriksson.

15.43 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmettelen hiukan tätä varsinkin kokoomuksen suunnalta tullutta viestiä, että mitään ei olisi tapahtunut valmiuslain osalta. Nyt haluan, arvoiset edustajat, muistuttaa teitä muutamasta asiasta, eikä muisteta liikaa menneitä — edellinen oikeusministeri ei tehnyt asialle mitään. [Oikealta: Ohhoh!] Nyt tämä hallitus lähtee uudistamaan valmiuslakia.

Tässä yhteydessä on syytä sanoa, että oikeusministeriö ja puolustusministeriö ovat jo tehneet arviointityötä valmiuslain uudistamisesta ja uudistuksen toteutustavasta. Valmiuslain kokonaisuusuudistusta koskeva hankesuunnitelma on valmis. Kaikki puolueet tullaan kutsumaan lähiaikoina yhteiseen tapaamiseen, jossa käydään lävitse, mitä kaikkea tämä tarkoittaa, ja jossa voidaan keskustella siitä, mihin kaikkiin uhkiin ja millä tavalla tätä uudistusta tehdään, koska tämä ei ole hallitus—oppositio-kysymys. Tämä on meidän kaikkien yhteinen asia.

On myös syytä muistaa — kun tässä on nostettu esille, että myös tasavallan presidentti on sitä peräänkuuluttanut — että, kyllä, muutama päivä sen jälkeen — onko muisti niin lyhyt? — muutama päivä sen jälkeen tähän maahan julistettiin poikkeusolot. Puolitoista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

vuotta, hyvät edustajat, olemme olleet tässä koronapandemiassa, jossa on ollut kaksi poikkeusoloajanjaksoa. Ja perustuslakivaliokunta on meille selkeästi todennut: ”Valmiuslakia koskeviin lainsäädäntöuudistuksiin ei tule ryhtyä poikkeusolojen vallitessa ilman perusteellista jälkikäteistä tarkastelua nyt vallitsevien poikkeusolojen aikana kertyvistä kokemuksista. [Ben Zyskowicz: Oliko siinä kyse tästä asiasta?] Oikeusvaltion perusteiden turvaaminen poikkeusoloissa edellyttää vakaata ja toimivaa lainsäädäntöä.” [Puhemies koputtaa] Valtioneuvosto on myös antanut tehtäväksi riippumattomalle tutkintaryhmälle [Puhemies koputtaa] tutkia, mitä tapahtui pandemian ensimmäisen jakson aikana. [Puhemies huomauttaa ajasta] Se saatiin kesällä, ja nyt lähdetään valmistelemaan tätä uutta valmiuslakia, ja siihen teitä kaikkia tarvitaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Tuppurainen.

15.45 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmisten käyttäminen tällä tavalla hybridihyökkäyksen välineenä on vastenmielinen rikos, [Oikealta: Kyllä!] ja tämä hyökkäys ei ole hyökkäys vain Baltian maita tai Puolaa kohtaan, vaan tämä on hyökkäys koko Euroopan unionia kohtaan. On täysin selvää, että tässä tilanteessa me seisomme yhtenäisinä meidän kumppanimaidemme tukena. [Kristillisdemokraattien ryhmästä: Paitsi Saramo!] Tämä tuki on sataprosenttinen ja olemme solidaarisia kyseisille maille, ja tähän tarvitaan eurooppalainen ratkaisu.

Tässä tilanteessa Suomen etu on, että EU:ta vahvistetaan kaikilta osin. Tämä työ on käynnissä, kuten ministeri Haavisto tässä kuvaili. Eilen olemme hyväksyneet neuvoston päätelmät EU:n kriisinkestävytyden vahvistamisesta, ja se pitää sisällään muun muassa ajatuksen siitä, että komissio tulee uudistamaan vapaan liikkuvuuden Schengen-säännöstöä koskien niin sisä- kuin ulkorajoja kaikenlaisen kriisivarautumisen osalta koskien myös tällaisista hybridihyökkäystä.

Olemme myös valmistelemassa niin sanottua strategista kompassia, joka luo meidän yhteiselle turvallisuudelle ja puolustukselle tavoiteasiakirjan seuraavien tulevien vuosien ajaksi. Tämä on keskeinen asiakirja, joka on joulukuussa päämieskokouksen aiheena, ja siinä muun muassa tulee olemaan sisällä hybridityökalupakki, jossa hyvin kokonaisvaltaisesti huomioidaan tämäntyyppiset hyökkäykset ja muun muassa se, millä tavalla EU:n diplomaattista voimaa, meidän ulkosuhdekeinoja voidaan käyttää apuna tilanteiden ratkaisemisessa aivan niin kuin nyt on toimittu, yhteyksiä kolmansiin maihin, vaikuttamista lento-yhtiöihin ja niin edelleen.

Meillä on myöskin valmistelussa EU:n maahanmuuttopaketti, jossa tulee olla keinot siihen, että turvapaikkaoikeutta ei voi väärinkäyttää. On täysin selvää, että turvapaikkaoikeutta ei saa väärinkäyttää, mutta samalla on sanottava, että ei Eurooppa voi antautua. Se, joka lietsoo pelkoa, osoittaa heikkoutta. Tässä tilanteessa meidän tulee osoittaa määrätietoisuutta meidän omien arvojemme puolustamisessa, sen avoimen yhteiskunnan puolustamisessa, josta kyllä edustaja Orpo täällä puhui, mutta tästä välikysymyksestä en sitä kuule. Me emme voi vain täällä käpertyä ja katsoa, ketä rajalle tulee, [Puhemies koputtaa] vaan meidän pitää edistää EU:n arvoja entistä määrätietoisemmin, koska ilman arvojamme me olemme arvottomia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä pääministeri Marin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

15.48 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministerit Haavisto, Henriksson ja Tuppurainen käyttivät tässä edellä hyvät puheenvuorot, mutta myös omalta osaltani totean muun muassa edustaja Häkkäsen ja edustaja Mykkäsen kysymyksiin liittyen jatkotyöhön:

Aivan kuten ministeri Henriksson kuvasi, valmiuslain kokonaisuudistus on käynnissä, ja osana sitä myös tämä hybridivaikuttamisen kokonaisuus tulee olemaan. Tulemme kutsumaan kaikki eduskuntaryhmät keskustelemaan valmiuslain päivityksestä, näillä näkymin joulukuun alkupuolella. Olemme sitä päivämäärää kartoittaneet.

Myös normaalilainsäädännön puolella, aivan kuten ministeri Mikkonen kuvasi, tätä normaalilainsäädäntöäkin tullaan käymään läpi virkamiestyöryhmässä, ja kartoitetaan näitä muutostarpeita, ja tarpeelliset muutokset pyritään mahdollisimman pikaisesti myös valmistelevaan. [Ben Zyskowicz: Okei, nyt kuulosti hyvältä!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt jatketaan debattia. — Edustaja Lindtman.

15.49 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, miten Lukašenka käyttää ihmisiä tällä hetkellä Valko-Venäjän Puolan-rajalla on vastenmielistä ja täysin tuomittavaa, ja juuri niin kuin ministeri Tuppurainen totesi, tässä EU:n on oltava yhtenäinen.

Mitä sitten tulee tähän välikysymykseen — niin kuin tässä pääministerikin totesi — niin käydään lainsäädäntöä ja tarpeita läpi, mutta semmoisen kuvan antaminen, että nyt meidän kyky vastata hybriditilanteisiin olisi täysin riippuvainen tästä niin sanotusta hätätilapykälestä tässä hetkessä, ei ole oikein. Niin kuin välikysymysvastauksessa todetaan, on selvää, että Suomella on oikeus ja velvollisuus tehdä kaikki tarvittavat toimenpiteet turvallisuuden ja vakauden ylläpitämiseksi, [Ben Zyskowicz: Myös keskeyttää turvapaikanhaku!] ja niin tulee myös tapahtumaan.

On pettymys, että kokoomus lähti mukaan. [Puhemies koputtaa] Silloin kun te, Orpo, olitte sisäministeri, me annoimme tukea teille. [Puhemies: Nyt on aika täynnä!] Tällä asialla ei pitäisi lähteä politikoidaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Entinen sisäministeri, edustaja Risikko.

15.50 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on kysymys turvallisuudesta. Itse olen sitä mieltä, että ihmisoikeuksien turvaaminen ja turvallisuus eivät ole vastakkaisia, vaan niitä molempia voidaan toteuttaa ja hyvän sään aikana on varauduttava pahan päivän varalle. Mitä pitää nyt tehdä? Nyt pitää tehdä valmiuslakiin muutokset. Tilanteessa, jossa meidän kantokykymme ei kestä tai kysymyksessä on hybridivaikuttaminen, meidän pitää pystyä laittamaan rajat kiinni. Sitten meidän pitää saada myös EU-rajamenettelysäännöstö tänne nopeasti. Tässä on turha pyytää mitään uusia hybridityökaluja, kun ei se entinenkään ole vielä tullut. Elikkä pitää saada nämä rajamenettelysäännökset, jolloinka rajalla tai sen läheisyydessä voidaan tehdä pikapäätökset ja tarvittaessa säilöönottaa. Sieltä on niitä odotettu kuin Iisakinkirkkoa, ne ovat sitä rakentaneet. Kysykää, ministeri Tuppurainen, niitä sieltä älkääkä kehitelkö mitään uusia työkaluja.

Itse olen sitä mieltä, että meidän pitää ennaltaehkäisevästi tämä nyt tehdä ja nimenomaan nyt se pitää tehdä. Ja mitään kaffikekkeriä ei tässä enää tarvita. [Puhemies koputtaa] Nyt tarvitaan tekoja. [Aki Lindén: Valmiuslain 115 § mahdollistaa tuon jo nyt!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Niikko.

15.51 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aina kun perussuomalaiset puhuvat Suomen kansalaisten turvallisuuden puolesta, oppositio leimataan vihapuhujaksi tai jollakin tavalla väitetään, että me emme puolusta ihmisoikeuksia. Siis tässä keskustelussa ja tässä välikysymyksessä on kyse nimenomaan siitä, että tätä hybrdivaikuttamista ei voitaisi käyttää murentamaan Suomen tasavallan turvallisuutta ja itsenäisyyttä.

Puheet siitä, että tämä hätäpykälien vaatimus on ennenaikainen, eivät pidä paikkaansa. Me olemme kuulleet hallituksen ministereiden sanovan, että valmiuslain uudistaminen vaatii aikansa ja siinä käytetään jopa parlamentaarista työryhmää ja se on pitkä tie. Kuitenkin aivan selkeä viesti on tullut rajavartioloilta ja monelta muulta, että he eivät voi keskeyttää turvapaikkahakemusten vastaanottamista, ellei meillä ole näitä pykäläitä jo voimassa. Nyt kysyn hallitukselta: voidaanko keskeyttää turvapaikkahakemusten vastaanottaminen rajalla ilman näitä pykäläitä tai ilman valmiuslain muuttamista? Sanokaa kyllä vai ei. [Puhemies koputtaa] Mitä annatte vastaukseksi?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Savola.

15.52 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On ihan totta, että viime viikolla sisäministeri vastasi tähän asiaan vähintään epäselvästi, mutta on totta myös se, että kyllä nyt valitettavasti oppositio käyttää ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa meillä sisäpolitiikan keskusteluna.

Minä haluan kiittää erityisesti ministeri Henrikssonia. Te sanoitte selkeästi, missä mennään: kaikki puolueet tullaan kutsumaan yhteisen pöydän ääreen, lainsäädäntö tullaan käymään läpi, ja tämä on yhteinen asia. Tämä on yhteinen asia. Minä olen pettynyt, koska ulko- ja turvallisuuspolitiikka on ollut aina hallituksen ja opposition yhteinen asia, puoluerajoja katsomatta.

Suomella on keinot siihen, että tänne maahan ei tulla. Suomi harjoittelee hybrdivaikuttamista vastaan laajasti, Suomi huolehtii kansalaistensa turvallisuudesta. Minun mielestäni tämän viestin pitää olla nyt täysin selvä. Ja myös EU on linjannut päämieskokouksessaan yhteisistä keinoista. Pääministeri Marin, voisitteko te kertoa, mitä te linjasitte näistä EU:n yhteisistä keinoista [Puhemies koputtaa] juuri päättyneessä EU-huippukokouksessa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hassi.

15.53 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Adlercreutz totesi, hybrdivaikuttamisen tavoite on aiheuttaa kohdemaassa hämmennystä, sekaannusta, epäluottamusta. Tämä koskee yhtä hyvin valedemokratian levittämistä [Leena Meri: Mitäs valedemokratiaa täällä nyt on levitetty?] kuin epätoivoisten ihmisten hyväksikäyttöä rajalla. Ja juuri tätä hybrdivaikuttajien tavoitettahan opposition välikysymys edistää. [Leena Meri: Tämä onkin valedemokratia!]

Kuten ministeri Tuppurainen totesi, tilanne olisi paljon selkeämpi, jos EU olisi kyennyt tekemään päätöksen yhteisestä maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikasta. Sitä, että EU ei ole tähän vielä kyennyt, tässä Valko-Venäjä ja ehkä myös Venäjä käyttävät hyväkseen. Mielestäni on Suomen kannalta erittäin tärkeää, että tämä päätös EU:ssa saataisiin aikaan. Ja meidän suomalaisten on hyvä ottaa huomioon se, että tilanteet vaihtelevat. Aina ei ole ti-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

lanne se, että ihmisiä pyrkii vain Välimereltä ja [Puhemies koputtaa] Euroopan etelärajoilta — voimme olla toisenlaisissakin tilanteissa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Debattipuheenvuorot ovat minuutin mittaisia, mutta koska Valta kuuluu kansalle -ryhmälle ei ole omaa ryhmäpuheenvuoroa, niin myönnän nyt 2 minuutin mittaisen debattipuheenvuoron.

15.55 Ano Turtiainen vkk (vastauspuheenvuoro): Kiitos oikein paljon, arvoisa puhemies! Kaikki toimet tämän hallituksen kaatamiseksi ovat kannatettavia toimia. Siksi annan täyden tukeni tälle siirtolaispolitiikkaa koskevalle välikysymykselle, vaikka VKK:ta ei kysyttykään siihen mukaan. [Matti Vanhanen: Miksi?]

Mutta kuvitellaanpa, että hallitus kaatuu tähän välikysymykseen ja talon tapaan kansalaisten kustannuksella vakiintuneita sulle—mulle-käytäntöjä hyväksi käyttäen uusi hallitus kasataan liittäen siihen täällä nyt oleva valeoppositio kokonaan tai osittain, niin on pakko kysyä, mitä hyvää siitä seuraisi Suomelle ja suomalaisille. Siis mitä hyvää? Nimittäin kaikki asiat, joihin välikysymyksessä viitataan, kuuluvat globaaliin, isoon agendaan. Politiikointi näillä asioilla on pelkkää teatteria, jos ei aidosti kyseenalaisteta myös EU:ssa olemista ja ilmastolla huijaamista — koronahuijauksesta puhumattakaan.

Arvoisa puhemies! Koko päätöksentekokoneisto pitää laittaa täysremonttiin. Ja koska tässä talossa edelleen jatkuu sama vuosikymmeniä kestänyt suhmurointi, esitän jälleen keran epäluottamusta koko eduskunnalle. — Kiitos. [Naurua — Eduskunnasta: Eli itsellesikin?] — Kyllä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Gustafsson. — Edustaja Gustafsson, teillä on puheenvuoro.

15.57 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Olin niin syvässä ajatuksissani.

Itse asiassa tämän välikysymyskeskustelun superyllättäjä on kokoomus [Kokoomuksen ryhmästä: Oo!] ja nimenomaan negatiivisessa mielessä. Mainitsen nyt ehkä neljännen keran entisen pääministeri Matti Vanhasen nimen. Uskon, että täällä edustajat laidasta laitaan arvostavat Vanhasta kokeneena valtiomiehenä. Ja mitä hän sanoo: tämä on poikkeuksellista, että kokoomus lähtee tekemään näin merkittävällä turvallisuus- ja ulkopoliittisella asialla sisäpolitiikkaa. Minä en muista sellaista oman yli 30-vuotisen urani aikana. [Välihuutoja] Tilanteessa — hei kamoon — jossa meidän pitäisi [Välihuutoja] kansallisten etujen vuoksi pyrkiä olemaan mahdollisimman yhtenäisiä, [Puhemies koputtaa] kun rajoilamme erilaiset diktaattorit harjoittavat todella vastenmielistä politiikkaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Zyskowicz. [Hälinää] — Nyt on mikrofoni edustaja Zyskowiczilla.

15.58 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan todeta alkuun, että edellinen hallitus olisi voinut tehdä enemmän ja ripeämmin tässä puheena olevassa asiassa. Se ei ole kuitenkaan mikään syy sille, etteikö nykyisen hallituksen pitäisi toimia ripeästi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

Ministeri Mikkosen ja hänen edeltäjänsä Ohisalon puheista en ole päässyt perille siitä, aikooko hallitus ripeästi tukkia sen aukon, joka meidän lainsäädännössämme on, mutta pääministeri Marinin ja ministeri Tuppuraisen puheenvuoroista olen nyt uskaltanut päätellä, että kyllä aikoo muuttaa lainsäädäntöämme siten, että tällaisessa hybrdivaikuttamisen tilanteessa, jossa meitä painostetaan ihmisten saattamisella rajallemme, valtavien ihmismäärien saattamisella rajallemme, voidaan turvapaikanhaku keskeyttää poikkeuksellisesti ja väliaikaisesti. Onko tämä ristiriidassa kansainvälisen oikeuden kanssa? En ole siitä lainkaan vakuuttunut. Täällä tuntuu olevan konsensus siitä, että kansainvälinen oikeus [Puhemies koputtaa] ei tällaista salli. Mistä te niin päättelette?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Immonen.

15.59 **Olli Immonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy kyllä heti alkuun todeta, että ihmettelen tätä hallituksen vasemman laidan puheenpartta siitä, että syytetään Puolaa, syytetään oppositiota — toivottavasti ei aloiteta sentään kumartelemaan Lukan suuntaan.

Mutta mitä tähän itse asiaan tulee, arvoisa puhemies, Suomen täytyy varautua siirtolaisvirtojen ohjaamiseen perustuvaan hybrdivaikuttamiseen. On selvää, että tarvitsemme Suomen lakiin hätätilapykälän. Me kaikki ymmärrämme täällä sen, että julkisen vallankäytön täytyy perustua aina lakiin. Ilman toimivaa lainsäädäntöä emme voi toimia.

Hallituksen on aivan turha tässä tilanteessa piiloutua kansainvälisten ihmisoikeussopimusten taakse. Sopimuksia voidaan tulkita monella tavalla, myös sillä tavalla, että niillä kyetään turvaamaan meidän, Suomen, yhteiskunnan ja kansan turvallisuus.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Essayah.

16.00 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit ei voi hyväksyä täällä hallituspuolueitten suusta tulevia epäilyksiä siitä, että yhteinen huoli turvallisuudesta olisi jonkinlaista sisäpoliittista peliä tai hybrdivaikuttamisen ansaan lankeamista. Aivan käsittämätöntä. Minun mielestäni me tässä salissa tällä hetkellä jaamme ihan oikeasti yhteisen huolen, yhteisen huolen siitä, että meidän lainsäädännössämme on sellaisia aukkopaiikkoja, jotka pitää korjata.

On ollut hyvä kuulla täällä muun muassa ministeri Henrikssonin suusta aiemmin, että on mahdollista irrottaa jopa jo muutamia pykälää valmiuslaista ja lähteä viemään näitä eteenpäin. Nyt haluaisinkin kuulla hallituksesta pääministerin suulla, voitaisiinko näin jo menettellä, jotta saadaan tämä yhteinen huoli, mikä tässä salissa on, korjattua. Tässä tapauksessa se, että me aloitamme tämän prosessin, on jo viesti kaikille sellaisille tahoille, jotka pyrkivät tekemään hybrdivaikuttamista, että ei kannata, Suomi pitää huolta [Puhemies koputtaa] omista rajoistaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja al-Taee.

16.02 **Hussein al-Taee sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on ehkä läketytetty oppositiota jo ihan tarpeeksi minun mielestäni, joten keskityn nyt tällaisen yhden uhrin tarinan kertomiseen. Henkilö nimeltään Youssef tuotiin rajalle, ja valkovenäläiset poliisit pakottivat hänet rajan yli. Kun Puolan poliisi palautti hänet, Valko-Venäjän poliisi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

potkaisi häntä naamaan ja pakotti uudestaan rajan yli. Ja tämä tarina jatkuu ja jatkuu monta kertaa.

Onkin järkevää nyt tämän Suomen rajan suojelemisen lisäksi käyttää diplomaattisia keinoja lähtömaiden tilanteisiin ja lähtömaiden hallitusten kanssa keskusteluun, jotta näitä ihmisiä ei enää tuotaisi rajalle eikä heitä käytettäisi hyväksi. Tämä lopputulos olisi inhimillinen heille itselleen ja olisi myöskin Euroopan arvojen mukainen, [Puhemies koputtaa] ja tähän meidän täytyy nyt sitoutua entistä vahvemmin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Talvitie.

16.03 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kansallinen turvallisuus on todellakin yhteinen asia, mutta myös sen takaaminen ja tukeminen eli siihen varautuminen on yhteinen asia. Ja tämä välikysymys on tehty juuri sen takia, että vähintäänkin viimeisten viikkojen aikana hallituksen sisältä tulleet lausunnot ovat olleet rishteäviä ja sellaista vakautta ja varmuutta siitä, että valmiuslain uudistus olisi käynnistetty tai tarvittavat muutokset kansallisen turvallisuuden näkökulmasta ja hybridivaikuttamiseen varautumisesta eduskuntaan tuotaisiin, ei ole ollut.

Arvoisa puhemies! Kokoomuksen valiokuntaryhmä viime viikolla hallintovaliokunnassa teki lausumaehdotuksen, että eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee ja tuo eduskuntaan viipymättä esityksen, jolla Suomeen luodaan valmius keskeyttää turvapaikanhaku määräaikaaisesti kansallisen turvallisuuden vaarantumisen perusteella sekä tarvittavat lakimuutokset riittävien normaaliolojen viranomaistoimivaltuuksien takaamiseksi. Tästä äänestämme varmaan tällä viikolla, koska se ei käynyt hallituspuolueille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Juvonen.

16.04 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Omassa puheenvuorossani haluan kysellä laittomasti maassa oleskelevien tilanteesta. Tein lokakuussa kirjallisen kysymyksen, ja Ohisalon kabinetista vastattiin, että ilman oleskeluoikeutta maassa olevia koskevasta ilmiöstä voi muodostaa jonkinlaisen arvion tarkastelemalla ulkomaalaisrikkomusten määrää, sillä suuri osa ulkomaalaisrikkomukseen syyllistyneistä oleskelee maassa ilman oleskeluoikeutta. Tässä on lueteltu myös lukuja, että vuodesta 2018 vuoteen 2019 luvut ulkomaalaisrikkomusten määrässä ovat olleet kasvussa, eli näillä on selkeä yhteys. Laittomasti maassa oleskelu ei ole kenenkään etuoikeus ja ei myöskään Suomen etu. Tässä kirjallisessa kysymyksessä kysyin, kuinka paljon näitä ihmisiä maassa oleskelee, ja vastattiin, että tarkkaa lukua on vaikea sanoa. Kerrottiin myös, että meillä on edelleen vuosien 2015 ja 2016 turvapaikanhakijoita maassamme laittomasti. Kysyisin teiltä, ministeri: mitä tilanteelle tehdään?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ovaska.

16.05 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen tässä paljon miettinyt, pitäisikö uskoa Rajavartiolaitosta vai oppositiota, ja olen kuitenkin päätenyt Rajavartiolaitoksen puolelle. [Välihuutoja oikealta] Heiltä on tullut erittäin tarkkoja lausuntoja ja kannanottoja siitä, miten Suomi pitää huolta rajoistaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

Yksi asia, mikä tässä keskustelussa tuntuu unohtuneen, on meidän idänsuhteet. Miten huolehdimme näistä? Me puhumme koko ajan siitä, että rajat pettävät, ja silloin puhumme jostakin tietystä rajasta tai ajattelemme automaattisesti sitä, miten meidän rajamme pitää. Tämä meidän itärajamme on EU:n ulkoraja, eli me tarvitsemme yhteistä EU:n Venäjä-politiikkaa, mutta me tarvitsemme myöskin ennen kaikkea Suomen omaa Venäjä-politiikkaa. Meidän on pidettävä myöskin erittäin hyvät suhteet ja varauduttava tulevaan, kuten täällä edustaja Risikko totesi. Rajayhteistyö toimii, ja se on toiminut, ja myöskin Venäjä on pitänyt huolen, että rajaa ei ole ylitetty, he osaltaan omalla puolellaan ovat pitäneet huolen. Tästä on Frontexilla hyviä tilastoja.

Erityinen kiitos kuuluu tietysti tasavallan presidentille, joka on huolehtinut, että tämä diplomatia myöskin näissä maailman myllerryksissä pysyy kunnossa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kautto.

16.07 Juho Kautto vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten olemme kuulleet, Suomi on varautunut monipuolisesti hybridiuhkiin. Ulkopoliittiset keinot ovat keskiössä, mutta myös laajamittaiseen maahantuloon on valmisteltu toimia. Mikäli lainsäädäntömme on tarpeen tarkistaa, se tulee tehdä huolella ja harkiten.

Perussuomalaiset on ollut viime aikoina kovasti huolissaan perusoikeuksien toteutumisesta, esimerkiksi koronapassiasiaassa. Tällaisen suuresti liioitellun siirtolaistilanteen varjolla halutaan kuitenkin romuttaa lähes kaikki kansainväliset sopimukset, [Leena Meren välihuuto] jotka on luotu inhimillisen kohtelun turvaamiseksi. Samoin tuntuu, ettei oma perustuslakikaan ole enää niin pyhä, jos sitä murentamalla vain saadaan turvapaikanhakijoiden ja yleisesti maahanmuuttajien elämä mahdollisimman epäinhimilliseksi.

Perussuomalaisilta tämänkaltaista välikysymystä osaa aina odottaa, mutta hämmästelen kokoomuksen ja kristillisdemokraattien toimia. Missä on teidän inhimillisyytenne ja kiihkoton suhtautuminen tähän asiaan? [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kankaanniemi.

16.08 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä välikysymys on jo nyt osoittautunut ajankohtaiseksi ja erittäin tärkeäksi. Tällä nostettiin esille tämä kysymys, joka koskettaa Suomen kansaa erittäin vahvasti. [Välihuutoja vasemmalta] Tähän on nyt hallituspuolueitten taholta pyritty lyömään ulkopoliittinen leima. Tässä on kysymys kuitenkin Suomen lainsäädännön aukkojen täyttämisestä siltä varalta, että jos meille tulee se tilanne, mikä saattaa tulla minä päivänä tahansa, olisimme siihen valmiita.

Tämä lainsäädäntö on sisäpolitiikkaa. Eduskunta hallituksen esityksestä säätää lait, joilla sitten viranomaiset toimivat. Ja meidän lainsäädännössä on aukkoja, jotka on paikattava pikaisesti eli ennen kuin olemme siinä tilanteessa, että näitä keinoja täytyy käyttää. Tähän varautuminen on se asia, jonka nostamme esille, ja odotamme, että hallitus toimii.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä edustaja Vestman, ja sen jälkeen taas kuulemme ministereiden vastauksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

16.09 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen tuoreessa omassa esityksessä todetaan: ”Valmistelua ei ole tehty laajamittaisen maahantulon isosta kokonaisuudesta.” Valmistelua ei siis tehty ennen kuin oppositio nosti asian esille.

Sisäministeri on julistanut, että jos Suomi joutuu vastaavan painostuksen kohteeksi kuin Puola, yksi rajanylityspaikka pidetään auki, jotta turvapaikanhakijat voivat tulla maahan. Kukahan tässä on ollut se vieraalle vallalle hyödyllinen?

Hallitus vetoaa kansainvälisiin sopimuksiin. Norja ja Tanska ovat säätäneet hätätilapylkälän rajan sulkemisesta turvapaikan haulta kansallisen turvallisuuden vaarantumisen perusteella, vaikka ovat allekirjoittaneet samat sopimukset kuin Suomi. Oikeusministeri, mikä estää Suomea tulkitsemasta sopimuksia samoin kuin pohjoismaiset kumppanimme Norja ja Tanska? [Leena Meri: Hyvä kysymys — nyt odotetaan vastausta!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Mikkonen, 2 minuuttia.

16.10 Sisäministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä ensin on hyvä toistaa se, mitä sanoin vastauspuheenvuorossani: ”Tulevaisuuden haasteiden hallitsemiseksi on tarpeen kartoittaa käytössämme oleva keinovalikoima, jotta kykenemme vastaamaan ennaltaehkäisevästi, oikeasuhtaisesti ja tehokkaasti eri syistä johtuviin kriiseihin jatkossakin. Tästä syystä hallitus on perustanut virkamiestyöryhmän käymään läpi lainsäädäntöä muutostarpeiden kartoittamiseksi ja uusien mahdollisuuksien löytämiseksi. [Juha Mäenpää: Milloin?] Tarvittavat muutokset valmistellaan viipymättä.” Tätä kysyttiin parikin kertaa, mutta sen jo siinä ensimmäisessä puheenvuorossani kerroin, että tämä työ on käynnissä. Ja ministeri Henriksson kertoi täällä hyvin, miten valmiuslain kanssa olemme etenemässä, elikkä työ todellakin on käynnissä. On todella hyvä muistaa, että hybridiuhkiin vastaamisessa tarvitaan ensisijaisesti ulkopoliittisia keinoja, tarvitaan diplomatiaa. Se ei ole niinkään turvapaikkasääntelyn tai rajavalvonnan kysymys, mutta siihenkin, totta kai, me varaudumme.

Täällä nousi esiin parissakin puheenvuorossa se, että mitä rajalla tapahtuu. Olen tänään käynyt keskustelua Rajavartiolaitoksen päällikön, kenraaliluutnantti Kostamovaaran kanssa, ja hän kertoi, että tilanne itärajalla on rauhallinen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Voi luoja!] Ja Raja koko ajan analysoi, seuraa tilanteita. Rajalla on myös korkea valmius tehostaa toimintaansa tilanteen edellyttämällä tavalla. On syytä muistuttaa, että meillä on toimivat viranomaiset, jotka toimivat, jotka vastaavat siitä, että me voimme elää täällä turvallisesti ja voimme luottavaisin mielin olla sen suhteen, että Suomi on varautunut erilaisiin uhkiin. Ja jos meitä jokin uhkaa, niin silloin me totta kai varmistamme sen, että meidän turvallisuutemme turvataan kaikissa tilanteissa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Henriksson.

16.12 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muutama tarkentava vastaus tässä vielä teille, koska tunnen, että sitä tarvitaan:

Elikkä valmiuslakia lähdetään uudistamaan. Edellistä valmiuslakia lähdettiin uudistamaan vuonna 2003, ja nykyinen valmiuslaki astui voimaan 2012 — pitkä pitkä aika. Nyt me tiedämme myöskin, että se uudistus, mitä nyt tulemme tekemään, saattaa kestää ehkä neljä vuotta. On ilmeistä, että valmiuslakia pitää uudistaa kokonaisuudessaan eikä kysy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

mys ole esimerkiksi vain hybridiuhkista tai vain pandemiatilanteista. On otettava myös muita osioita tähän mukaan.

Lähden itse siitä, että jos tässä prosessissa, joka nyt on käynnistymässä ja johonka teidät kaikki puolueet kutsutaan, pystytään, jos oikeustieteilijät ja lainvalmistelijat pystyvät, niin tästä isosta kokonaisuudesta voitaisiin jotakin mahdollisesti irrottaa, jos nähdään, että on tarve jollekin tarkistukselle ripeämmällä aikataululla. Mutta tämä riippuu meidän lainvalmistelijoittemme kyvystä, pystyvätkö he siihen, onko se mahdollista. Meidän poliitikkojen ei tarvitse eikä pidä olla siinä esteenä. Jos näin tehdään, niin ne muutokset pitäisi tehdä voimassa olevaan valmiuslakiin, koska tämä uusi paketti, mikä meille tulee, on niin iso, että siihen ei voi... [Leena Meri: Entä ne kansainväliset sopimukset?]

Sitten hyvänä peruseriaatteena, arvoisat edustajat, on aina se, että jos on aukkoja laissa, ne yritetään ensiksi tehdä normaalilainsäädännössä. [Ben Zyskowiec: Hyvä, totta kai!] Sen takia tässä — niin kuin myös monet edustajat tietävät ja myös edellisen hallituksen ministerit tietävät — sitä, mistä tänään on keskusteltu, on tutkittu myös aikaisemmin, ja sitä on selvitetty, ja siihen ei ole löydetty helppoja ratkaisuja, mutta niin kuin ministeri Mikkonen tässä vastauksessaan nosti esille, [Puhemies koputtaa] hallitus on perustamassa virkamiestyöryhmän, joka jälleen kerran käy tätä lävitse ja katsoo, onko jotain osioita, [Puhemies koputtaa] mitä me emme ole aikaisemmin huomanneet. Tämä työ tullaan tekemään viipymättä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ministeri Haavisto.

16.15 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Pari näkökulmaa ulkopoliitiikan näkökulmasta. Ensinnäkin täällä on todettu, miten tärkeät aktiiviset, hyvät naapurussuhteet ovat myöskin rajan valvonnan osalta, ja täällä on keuhutu tasavallan presidentin suoria yhteyksiä. On arvokasta myös koko Euroopan unionin kannalta, että Suomi näitä yhteyksiä pitää. Vaikka on ollut koronavuosi, itsekkin olen tavannut ulkoministeri Lavrovia kolmasti tämän vuoden aikana, ja rajakysymykset ovat myöskin korona-aikana aina olleet näissä keskusteluissa esillä.

Mutta otan vielä toisen näkökulman, joka ehkä on jäänyt vähän vähälle huomiolle, ja se liittyy tähän Geneven pakolaissopimukseen. Monet ovat täällä sanoneet, että se on vanhentunut ja se on luotu toisenlaisissa olosuhteissa. Olen kriitikoiden kanssa osin samaa mieltä, mutta mietin, miten tänä päivänä tehtäisiin uudestaan 146 maan sopimus, ja silloin ajattelen, että saattaa olla kuitenkin parempi pitää se vanha voimassa kuin yrittää tässä nykyilmapiirissä luoda tällaista sopimusta. Tähän liittyy minusta se tärkeä asia, että tämän hetken pakolaissopimus kuitenkin on sopimus, joka koskee yli 80:tä miljoonaa ihmistä maailmassa — maailmassa on yli 80 miljoonaa pakolaista. Monet meidän kannaltamme keskeiset maat noudattavat tämän sopimuksen periaatetta, Turkki esimerkiksi, mutta on myös hyvä muistaa, että Venäjä on mukana tässä sopimuksessa ja Valko-Venäjä on mukana tässä sopimuksessa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Sitä voi tulkita!] Kun keskustelin YK:n Filippo Grandin, UNHCR:n pääjohtajan, kanssa, hän sanoi, että ensisijainen anomusten kohde niille, jotka tulevat Minskiin, on Valko-Venäjä. Tämä on YK:n näkemys ja tämä on YK:n pakolaissopimuksen mukainen näkemys. Tämä on hyvä muistaa, koska maan, joka ottaa tällaisia kansalaisia omalle alueelleen — jos he ovat pakolaisstatuksella — pitäisi kantaa heistä huolta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Tuppurainen 2 minuuttia.

16.16 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On paikallaan palauttaa mieleen se, että Suomi on pieni maa ja pienen maan etu on se, että kun on meille kriittiset asiat kyseessä — meidän kansallinen turvallisuus, meidän ulkosuhteet — niin silloin meidän on hyvä löytää se yhteinen linja. [Juha Mäenpää: Aivan!] Sitä näennäisesti kyllä täällä on tavoiteltu, ja haluan suhtautua siihen avoimesti ja hyvällä, mutta siitä huolimatta, puhemies, onhan niin, että välikysymyksellä esitetään epäluottamusta maan hallitukselle. [Jani Mäkelä: Ei me teihin luotetakaan!] Välikysymyksellä halutaan kaataa maan hallitus, ja täytyy kysyä, mitä tarkoituksena on palvele se, että luodaan epäluottamusta Suomen poliittisen päätöksenteon jatkuvuuteen ja sen toimintakykyyn ja kestävyys ja herätetään ehkä myös kansalaisissa hämmennystä siitä, mikä on se Suomen yhtenäinen linja tämän tyyppisissä kysymyksissä.

On syytä sanoa sekin ääneen, että vuoden 2015 jälkeen on tehty erittäin paljon toimenpiteitä myös lainsäädännössä. Meillä Suomessa kansallisesti on varauduttu laajamittaiseen maahantuloon meidän rajoillamme, ja myös EU:ssa on voimakkaasti panostettu yhteisten ulkorajojen turvallisuuteen yhteisellä maahanmuuttopolitiikalla, myös yhteistä rajaturvallisuutta vahvistamalla, EU:n ulkosuhdehallintoa vahvistamalla, koska ei näitä kysymyksiä lopultakaan muuten ratkaista kuin puhumalla, diplomatialla, suhteilla, vaikuttamisella siihen, että järki tässä maailmassa pysyisi.

Minä haluan, puhemies, yhtyä niihin, jotka ovat kiittäneet edustaja Vanhasta. Siinä kuului porvarillisen Suomen arvojohtajan ääni. [Naurua perussuomalaisten ryhmästä] Kiitos näistä puheenvuoroista, koska näin se on, että eivät tällaiset autoritaariset johtajat, diktaattorit, voi saada EU:ta kadottamaan sitä meidän sieluumme, joka on meidän yhteiset arvot: ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio. Näistä me pidämme kiinni, ja kriisioloissa se testataan, ja sen vuoksi meille on täysin selvää, että maailman hädänalaisilla pitää olla aina mahdollisuus hakea kansainvälistä suojelua myös EU:n alueelta. Samaan aikaan me vastaamme määrätietoisesti meihin kohdistuviin [Puhemies koputtaa] painostamisyrityksiin. Me emme antaudu.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tätä debattia on käyty tässä vaiheessa tunnin verran. Annan vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, ja sen jälkeen menemme puhujalistaan. — Ja ensimmäiseksi edustaja Orpo.

16.19 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on käsittämätöntä, että kun me puhumme kansallisesta turvallisuudesta, niin silloin yritetään antaa kuvaa, että kokoomus ei välitä ihmisoikeuksista tai ylipäänsä hädänalaisten ihmisten auttamisesta. 2016 tämä meidän rajakysymyksemme hoidettiin neuvottelemalla. Kaksi kertaa Moskovassa itsekin käyneenä minä todella toivon, että jos Suomi olisi vastaavan tilanteen edessä, niin silloisella ministerillä olisi se työväline, että tarvittaessa voidaan se raja pistää kokonaan kiinni. Tätä työvälinettä ei ollut silloin, ja siksi — samaan aikaan kun hallituksen linja on ollut epäselvä — me olemme mukana tässä välikysymyksessä ja haluamme esittää hallitukselle kysymyksen, saada selville, mikä hallituksen linja on.

Kiitos ministeri Henrikssonille siitä, mitä sanoitte äsken. Olin kuulevinani myöskin pääministerin puheenvuorosta sen, että te olette valmiita tuomaan sieltä valmiuslaista erillise-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

nä sen kohdan, millä tämä opposition peräänkuuluttama aukko [Puhemies koputtaa] saadaan tukittua. Minä toivon todella, että teette nyt niin.

Ja vielä sanon viimeisenä, [Puhemies koputtaa] arvoisa puhemies: kokoomusta on ennenkin kielletty puhumasta ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, [Puhemies koputtaa] toivon, että tällaisia puheenvuoroja ei käytetä. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Ei ole kukaan kieltänyt puhumasta! — Päinvastoin, puhukaa!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja vielä edustaja Purra.

16.20 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia tähän valmiuslain uudistamisryhmään kutsumisesta. Sellainen kutsu tulikin jo sähköpostiin. Mutta kuten olen tänäänkin useamman kerran sanonut, valitettavasti tämä valmiuslaki ei vastaa muutettunakaan niitä tarpeita, joita tässä välikysymyksessä esitetään.

Sieltä kysellään, mikä on opposition yhtenäinen linja. Mutta oppositiolla ei tarvitse olla yhtenäistä linjaa. Me olemme yhtenäisesti tämän välikysymyksen allekirjoittajina. Sen sijaan meitä kovasti kiinnostaisi tietää yhtenäinen hallituksen linja, koska sellaista ei ole.

Me olemme saaneet tänään ministereiltä erilaisia arvioita. Ministeri Tuppurainen sanoi, että EU:n pitää yhtenäisesti tukea Puolaa ja muita valtioita, jotka suojaavat rajoja. Samaan aikaan olemme kuulleet, että Suomi ei tällaista vastaavaa kykenisi tekemään, vaan meidän pitää kuitenkin pitää tällaisen tilanteen uhatessa vähintään yksi raja-asema auki, josta turvapaikkaa voidaan hakea. Siis Suomiko ei toimisi nyt yhtenäisen EU:n tavalla? En kerta kaikkiaan ymmärrä teidän puheenvuoronne, [Puhemies koputtaa] koska te kaikki viittaatte erilaisiin asioihin. Oppositiolle ei ole selvää, [Puhemies koputtaa] mitä hallitus nyt aikoo tehdä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tällä erää debatti päättyy, ja nyt mennään puhujalistaan. — Edustaja Salonen.

16.21 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunta vieraili viime viikolla Puolassa. Väistämättä itsekkin vertailin Puolan tilannetta Suomeen. On kuitenkin varsin kapea-alaista vertailla maita ainoastaan EU:n ulkorajoina. Tällöin unohtuu samalla maan sisäinen tilanne, suhde EU:hun tai kahdenväliset suhteet Venäjään. Suomi ei ole Puola. Silti maailman moninaiset uhat on tunnistettava.

Kansainvälisessä politiikassa on perinteisen sotilasvallankäytön rinnalle tullut uudenlainen tapa horjuttaa toisten valtioiden ja yhteiskuntien vakautta. Kyse on hybrdivaikuttamisesta, joka on usein vaikeasti havaittavaa valtion häirintää. Hybrdivaikuttamisessa hyödynnetään taitavasti uutta teknologiaa, ja se saadaan näyttämään maan sisäiseltä toiminnalta. Hybrdivaikuttamisen tavoitteena voivat olla konfliktien synnyttäminen tai syventäminen, kansalaisten mielipiteisiin vaikuttaminen tai päättäjien julkinen painostaminen. Hybrdivaikuttamisen keinoja voivat olla esimerkiksi pelon lietsominen, harhaanjohtavan tiedon levittäminen tai valeutiset.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme yhtenäisyys on pienen Suomen vahvuus. Viime aikojen keskustelut tämän välikysymyksen ympärillä ovat tulella leikkimistä, sillä avaamme nyt suojaustamme erityisesti hybrdivaikuttamiselle. Maallemme perinteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikan yhtenäisyys ei tarkoita sitä, etteikö päätöksentekijöiden tule käydä aktiivista keskustelua linjoistamme, myös mahdollisista lainsäädännön puutteista. Ehdotto-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

masti pitää. Sen sijaan tarkkaa harkintaa kannattaa käyttää siinä, yritämmekö omin toimin luoda maan sisälle uhkaa ja pelkoa sekä keskinäistä riitaa. Itse asiassa juuri se heikentää aina valtion suvereniteettia.

Tänään käydystä keskustelusta päätellen, että kansalaistemme turvallisuus on meille kaikille tässä salissa istuville kaikkein tärkein asia. Suomi on ehkäpä juuri historiansa vuoksi varautunut aina monenlaisiin ughiin. Vihamielisen hybrdivaikuttamisen tilanteessa hallituksella on velvollisuus toteuttaa kaikki tarvittavat toimenpiteet Suomen turvallisuuden ja vakauden ja suomalaisten turvaamiseksi. Ja hallituksella on velvollisuus ehkäistä näitä tilanteita myöskin ennakoiden.

Keinovalikoimamme tällaiseen tilanteeseen koostuu monen eri tason toimenpiteistä, joita kaikkia ei ymmärrettävistä syistä voi käsitellä julkisuudessa. Hybridiuhkiin vastaaminen ei ole ensisijaisesti turvapaikkasääntelyä tai rajavalvonnan kysymys. Hybrdivaikuttamiseen liittyy olennaisesti myös esimerkiksi informaatiovaikuttamista, jota ei rajoja sulkeamalla estetä, kuten Valko-Venäjän ja Puolan rajalla joudumme tällä hetkellä todistamaan. Siksi hybridiuhkiin vastattaessa keskeisessä roolissa ovat ulkopoliittiset vastakeinot ja diplomatia sekä ehkä ennen kaikkea oma, maan sisäinen, eheys. Toki myös rajaturvallisuutemme on tärkeää. Valko-Venäjän toimet on suunnattu EU:ta vastaan tarkoituksena rikkoa EU:n sisäistä eheyttä ja vakautta. Juuri siksi tarvitsemme sekä kansallista että EU-tason yhtenäisyyttä näihin ughiin vastaamisessa.

Arvoisa puhemies! Vaikka Suomen lainsäädäntö ei yksin pysty ratkaisemaan hybridiuhkien kaltaisia uusia turvallisuusuhkia, on lainsäädännön kuitenkin pysyttävä niiden perässä. Tästä syystä hallitus selvittää lainsäädännön muutostarpeet, ja nopeita muutoksia tarvitsevat asiat viedään ripeästi eteenpäin. SDP antoi tukensa valmiuslainsäädännön päivittämiseksi itse asiassa jo viime hallituskaudella, kun pakolaiskriisi yllätti Sipilän hallituksen. Silloin SDP oli oppositiossa ja sisäministerinä oli edustaja Orpo. Toivoisin samaa yhtenäisyyttä osoitettavan nyt.

Lisäksi toivon, että emme enää tämän keskustelun jälkeen aseta maatamme avoimeksi hybrdivaikuttamiselle poliittisen vallan tavoittelemiseksi. Tästä herrasmies- ja -naissopimuksesta on hyvästä syystä pitkät perinteet.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäkelä.

16.26 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Pöytäkirjaan kirjattakoon, että kun debatti päättyi, televisiokamerat hävisivät ja listapuheenvuorot alkoivat, niin kaikki ministerit poistuivat salista. — Täällä aiemmissa puheenvuoroissa annettiin sellainen luottamus maamme rajavartijoille, että kyllä he hoitavat nämä asiat, jos tilanne eteen tulee, mutta jäin ihmettelemään, miten rajavartijat voivat hoitaa asioita, jollei heillä ole laillisia perusteita niiden asioiden hoitamiseen. Suomessa kaiken viranomaistoiminnan, oikeusvaltiossa kaiken viranomaistoiminnan, täytyy perustua lakiin. Vain sellaisia keinoja voi käyttää, jotka ovat laissa sallittuja. Eduskunta on se taho, joka ne lait säätää. Ihan kertauksena kansanedustajille heidän omasta toimenkuvastaan: me täällä säädämme lait, jotka mahdollistavat viranomaisten toiminnan, ja jos jokin ei ole lain perusteella mahdollista, niin ei voida toimia.

Tämä välikysymys on tehty juurikin siksi, että hallitus ei ole selvästi viestinyt siitä, miten se aikoo kehittää lakeja liittyen tähän maahantulon ongelmaan. Ei tarvita mitään hybrdivaikuttamista. Tarvitaan vain Suomen hallitus ja sen vihreät ministerit antamaan lausun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

tojaan. Niillä on ollut uskomattoman vahingollinen vaikutus maamme kansalliselle turvallisuudelle, niillä lausunnoilla, että raja-asemia jätetään auki ja emme voi pysäyttää mitään määrää turvapaikanhakijoita. Ei tässä mitään oppositiota tarvita enää, kun hallitus itse tekee tämän asian näin.

Hallituksesta tulee täysin ristiriitaisia lausuntoja. Sisäministeri sanoo, että meillä on tämä tilanne hallinnassa ja me tehostamme kielteisen päätöksen saaneiden turvapaikanhakijoiden palautusta. No, samaan aikaan julkisuudessa leviää tieto, että hallitus on lähettänyt lausuntokierrokselle ilmeisesti esityksen, jossa kielteisen turvapaikkapäätöksen ehkä useitakin kertoja saaneille henkilöille, jotka ovat laittomasti maassa, annettaisiin nyt oleskelulupa sillä perusteella, että he nyt vain sattuvat olemaan maassa, ja tämä laitton tilanne laillistettaisiin. Kysyin pääministeriltä debattikeskustelussa, tuoko hallitus tällaisen esityksen eduskuntaan vai eikö tuo. En saanut tähän kysymykseen vastausta. No, enpä ole ennenkään saanut pääministeriltä mihinkään kysymykseen mitään vastausta, ja epäilenpä, ettei kovin moni muukaan opposition edustaja. Ja kerronpa viedä totuuden, että eivätpä hallituksenkaan edustajat juuri pääministeriltä vastauksia saa.

No, tämä tietysti on vain yksi asia muiden joukossa, mitä tämä hallitus on tehnyt turvapaikkatilanteen heikentämiseksi Suomessa. Silloin vuonna 2015 ja 2016, kun nämä kriisit olivat päällä, hallitus lähti toimenpiteisiin, ainakin tiettyihin pieniin toimenpiteisiin, Suomen vetovoimatekijöiden vähentämiseksi sosiaaliperäisen maahanmuuton kannalta. Toki ne toimenpiteet olivat pieniä, väkinäisiä ja hitaita, ja niitä jarruttivat sekä kokoomus että keskusta että myöhemmin sinisiin loikanneet ministerit, mutta jotain kuitenkin saatiin tehtyä, ja tämä hallitus on nyt melkein vesittänyt kaikki nämä toimenpiteet, mitä silloin saatiin tehtyä. Nyt on enää perheen yhdistämisen vesitys menossa, ja sen jälkeen ne kaikki taitavatkin jo olla ö-mapissa.

Täällä on monesti puhuttu ihmisoikeuksista, ja minä kysyn: kenen ihmisoikeuksista? Jos Suomen rajalle ilmestyisi vaikka miljoona ihmistä sanomaan ”turvapaikka”, niin eikö ole niin, että tämä väki jo uhkaisi vakavasti suomalaisten ihmisoikeuksia — suomalaisten oikeuksia sosiaaliturvaan, terveydenhoitoon, toimeentuloon, työhön ja turvallisuuteen? Kenen ihmisoikeus siinä tilanteessa asetetaan etusijalle? Jokainen, joka on ihmisoikeuksien, perusoikeuksien ja perustuslain kanssa ollut tekemisissä, tietää, että nämä oikeudet ovat hyvin monesti ristiriitaisia keskenään ja ovat vastakkain — on perusoikeus vastaan perusoikeutta. On oikeus esimerkiksi terveystietojen yksityisyyteen, ja sitten on oikeus terveyteen ja turvallisuuteen. Näitä oikeuksia on useasti punnittu koronakriisin aikana, ja joissain tapauksissa on päädytty tulokseen, että tämä terveysturvallisuus on suurempi oikeus kuin terveystietojen yksityisyyden oikeus. Koronakriisi on myös todistanut, että maahantulo ei ole sinällään minkäänlainen luonnonvoima, joka ei pysähdy millään, vaan kyllä nyt kun rajoilla on ollut toimia koronatilan johdosta, myöskin turvapaikanhaku ja laitton maahantulo on vähentynyt niiden toimien johdosta. Eli kyllä niihin voidaan vaikuttaa poliittisilla päätöksillä.

Lopuksi vielä haluan sanoa tästä EU:sta, kun siihen on muutaman kerran vedottu, että EU voisi tietysti olla osa ratkaisua. EU voisi käyttää omaa kauppapoliittista ja kehityspoliittista vipuvarttaan painostaakseen lähtömaita siihen, että ne ottavat takaisin omia kansalaisiaan, jotka eivät turvapaikkaa saa, mutta valitettavasti kuulostaa, että EU valitsee mieluummin olevansa osa ongelmaa. Eli jos lähdetään pohtimaan näitä niin sanottuja taakanjakaja, niin nehan ovat valtava vetovoimatekijä. Nämä ihmiset haluavat Eurooppaan, ja Eurooppaan haluavia ihmisiä on aina enemmän kuin Eurooppaan voidaan ottaa. Nyt jos

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

heille tulee sellainen signaali, että he pääsevät Eurooppaan ja heidät jaetaan jopa EU:n toimesta ympäri Eurooppaa, niin sehän on valtava magneetti, joka vetää tänne väkeä kehityksistä paremman elintason perässä. Se on heidän kannaltaan ymmärrettävää, että he pyrkivät, mutta ei ole meidän asiamme turvata heille sitä elintasoa, vaan asiamme on huolehtia omistamme.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Heinonen poissa. — Edustaja Adlercreutz.

16.32 Anders Adlercreutz r: Ärade talman! Suomessa ei ole ollut tapana tehdä politiikkaa eikä varsinkaan välikysymyksiä turvallisuuspolitiikkaan liittyvistä kysymyksistä. [Toimi Kankaanniemi: Eikä tehty nytkään!] Tänään se perinne murtuu. Eduskunnassa keskustelemme tänään perussuomalaisten välikysymyksestä, johon liittyy hybridivaikuttaminen ainakin otsikon tasolla. Kysymykseen ovat liittyneet Ano Turtiaisen Valta kuuluu kansalle -puoluetta lukuun ottamatta kaikki oppositiopuolueet.

Mitä kysymys sitten koskee? Otsikon pohjalta voisi kuvitella, että se liittyy hybridivaikuttamiseen, mutta teksti paljastaa toisen puolen asiasta. Itse välikysymystekstissä puhutaan ainoastaan turvapaikkaprosessista ja sen pysäyttamisestä, siitä, että Suomi irtautuisi kansainvälisistä sopimuksista, ei muusta. Kokoomus totesi välikysymyksen julkistamistilaisuudessa, että kyse ei ole maahanmuutosta. Perussuomalaiset totesivat puolestaan, että se nimenomaan koskee maahanmuuttoa, ja teksti paljastaa, että tämä tulkinta oli oikea. Usein se, mistä puhutaan, paljastaa paljon. Tässä kysymyksessä se, mistä ei puhuta, paljastaa enemmän. Välikysymystekstissä ei puhuta EU:n yhteisistä toimista. Siinä ei puhuta tarpeesta yhdenmukaistaa EU:n maahanmuuttopolitiikkaa. Siinä ei puhuta Lukašenkasta tai Putinista. Siinä ei puhuta pakotteista hybridivaikuttamisen torjuntakeinona. [Toimi Kankaanniemi: Vaan Suomen sisäpolitiikasta!] Siinä ei puhuta kansainvälisestä maksujärjestelmästä SWIFTistä poissulkemisesta äärimmäisenä torjuntakeinona. Siinä ei puhuta energiapolitiikasta ja erityisesti maakaasusta hybridivaikuttamisen välineenä. Siinä ei puhuta tehokkaammasta turvapaikkaprosessista. Siinä ei puhuta siitä, mikä vaikutus poliittisen järjestelmän kestävyydellä on hybridivaikuttamisen estämisessä. Siinä ei puhuta mistään relevantista hybridivaikuttamisen torjuntakeinosta — ainoastaan turvapaikanhakujärjestelmän jäädyttämisestä, ainoastaan kansainvälisistä sopimuksista irtautumisesta, koska Kreikkakin, kuten kokoomus on todennut. [Toimi Kankaanniemi: Ja Tanska!] Se kertoo siitä, että näkee kansallisen turvallisuuden äärimmäisen kapeasti, ja se on ongelmallinen lähestymistapa, jos joskus olisi siinä tilanteessa, että itse vastaisi siitä.

Arvoisa puhemies! Mihin hybridivaikuttamisella sitten pyritään? Sillä pyritään siihen, että usko puolustukseen, Puolustusvoimiin, poliisiin, Rajavartiolaitokseen huojuu. Sillä pyritään siihen, että vastustaja paljastaisi suunnitelmansa, pyritään saamaan selville, miten vastustaja reagoisi, jos häntä vastaan hyökättäisiin. Siinä pyritään saamaan vastapuoli luopumaan arvoistaan, reagoimaan hetkessä, unohtamaan pitkä linja ja yhteiset sitoumukset. Pyritään saamaan yhtenäisyys hajalle, monenkeskinen yhteistyö murrettua, pyritään murtamaan nimenomaan niitä rakenteita, jotka suojaavat Suomen kaltaisia pieniä maita — siitäkin tässä on kyse. Pyritään murtamaan politiikan sääntöjä, pyritään tekemään aiemmin yhteisinä pidetyistä asioista kiistanalaisia politikoinnin ja kiistan kohteita. Tähän Lukašenka pyrki vaikuttaessaan Puolaan, mutta vaikutuksen jälkimainingit näkyvät meilläkin, kuten huomaamme.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

Arvoisa puhemies! Jotta näin ei kävisi, meidän poliitikkojen pitää jättää politikointi pois ja suhtautua kansalliseen turvallisuuteen liittyviin kysymyksiin vastuullisesti. Hybridivaikuttaminen torjutaan johdonmukaisuudella. Sitä ei torjuta sillä, että toimitaan Lukašenkan tavoin. Sitä ei torjuta sillä, että lietsotaan paniikkia, eikä sitä myöskään torjuta aidoin. Se torjutaan lähettämällä viesti siitä, että EU pystyy toimimaan arvojen mukaisesti myös kiperän paikan tullen. Arvomme eivät ole myytävänä, ne pätevät niin hyvän kuin pahan sään aikana. Oikeusvaltio ja demokratia ovat kestäviä arvoja, ja ne ovat kovia aseita myös tällaisessa tilanteessa. Toimimalla käsillä olevassa tilanteessa johdonmukaisesti oikeusvaltioperiaatteita kunnioittaen otamme tehokkaimman aseensa Lukašenkan kädestä. Panikoimisessa ja periaatteistamme luopumisessa on se suuri riski, että menetämme sen, mitä sivistykseksi kutsutaan. Naivismin ja idiotismin välissä [Puhemies koputtaa] asuu tilannetaju ja harkitsevaisuus, jotka ovat kokonaisturvallisuudesta huolehtimisen tärkeimpiä elementtejä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja al-Tae.

16.37 Hussein al-Tae sd: Arvoisa puhemies! Kun kerta puhutaan ulkopolitiikasta, niin on hyvä tässä kohtaa onnitella uutta Ruotsin pääministeriä.

Haluaisin tässä kohtaa avata ehkä taustaa siitä, mitä Valko-Venäjän rajalla juuri nyt tapahtuu ja mitä Valko-Venäjän sisällä tapahtuu juuri tällä hetkellä. Itse synnyin diktatuurissa ja luulen tietäväni hieman siitä, että mitä Minskissä juuri nyt tehdään. Valko-Venäjän diktaattorilla on etua siinä, että maa painostaa naapureitaan, Euroopan unionia. Valko-Venäjän sisällä Lukašenka pyrkii hallitsemaan maansa sisäistä narratiivia pyrkiäkseen painostamaan kansalaisiaan ympärilleen, koska on tällainen ulkoinen uhka nimeltään EU. Hän haluaa väistää — hän haluaa väistää — kansanvallan määrittämää muutosta ja olla poistumatta näyttämöltä.

Laitaoikeisto ympäri Eurooppaa hyödyntää tilannetta oman muukalaisvihamielisen sisäpolitiikkansa edistämiseksi. Perussuomalaiset julistivat juuri tässä salissa, että tässä välikysymyksessä on kyse maahanmuutosta. Turvallisuus- ja ulkopolitiikan muuttaminen sisäpolitiikan ja populismin välineeksi on halpamaista ja naiivia, sillä tässä on astuttu hybridivaikuttajien ansaan. Hyvät kollegat, me tarvitsemme kansainvälisiä sopimuksia omaksi turvaksemme. Teemme työtä EU:n sisällä yhteistyön vahvistamiseksi. Samalla keskustellemme naapurimaa Venäjän kanssa rajatilanteesta ja pidämme suhteita yllä. Meidän suomalaisten onkin nyt olennaista vahvistaa yhtenäisyyttä turvallisuus- ja ulkopolitiikan kysymyksissä välikysymysten sijaan.

Keskustelin tällä viikolla suomalaisten turvallisuusasiantuntijoiden kanssa hybridiopeeraatiosta. Keskustelussa koettiin, että oikeisto haluaa laajentaa kriisiä Puolan rajalta koko Eurooppaan. Näin luodaan epävarmuutta, ja näin oppositio luo epävarmuutta. On selvää, että Suomi kykenee puolustamaan rajaansa, ja jos syntyy tilanne, jossa ihmiset ovat jo rajalla, niin silloin diplomatia on osaltaan epäonnistunut. Suomen raja on turvallinen — siihen ei kohdistu tällä hetkellä hybridiopeaatiota — ja se johtuu siitä, että ulko- ja turvallisuuspolitiikka Suomessa on ollut ja on hyvissä käsissä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Niikko.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

16.41 **Mika Niikko ps:** Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen syytökset oppositiota kohtaan ulko- ja turvallisuuspolitiikan konsensuksen rikkomisesta ovat populismia parhailaan. [Jukka Gustafsson: Kuuntelitteko edustaja Vanhasen puheenvuoron?] Se osoittaa kyvyttömyyttä ottaa palautetta vastaan ja ryhtymään hybrdivaikutuksia estäviin toimiin. Hätätilapykälät, joita oppositio on vaatinut jo ennen tätä välikysymystä, on oikea toimenpide ja nopea toimenpide, jolla pystytään ennalta ehkäisemään vakavat hybrdivaikutukset Suomen ulkorajoilla. Hallitus tietää tämän. Hallitus kuitenkin kätkeytyy retoristen puheiden taakse ihmisoikeuksista, turvapaikkapolitiikasta, Euroopan unionin yhteisestä rajaturvallisuudesta, Frontexin taakse ja ties mihinkä tahansa välttääkseen tekemästä niitä vaadittavia toimenpiteitä. Meidän täytyy ymmärtää se, että valmiuslakiuudistus on toki tarpeen mutta se ei välttämättä ole riittävän oikea-aikainen.

Arvoisa puhemies! Suomi on suvereeni valtio, jolla on oikeus ja velvollisuus puolustaa rajojaan. Tämä koskee myös hybrdivaikutustilanteita. Suomen ja suomalaisten turvallisuus tulee asettaa ensimmäiseksi prioriteetiksi tässä maassa. Latviassa, Liettuaissa ja Puolassa ollaan viime aikoina nähty, millaisen painostuksen kohteeksi ulkorajavaltiot saattavat joutua. Itse myös saimme tästä esimakua vuonna 2015–2016 siirtolaiskriisin aikana.

Ulkoasiainvaliokunta on vieraillut niin Liettuan kuin myös Puolan Valko-Venäjän vastaisella rajalla. Me olemme nähneet, miten nämä kyseiset maat ovat toimineet tällaisessa tilanteessa. Liettua esimerkiksi sulki rajansa, katkaisi siirtolaisvirran pyrkimykset päästä Liettuan kautta Eurooppaan. Liettuaissa otettiin kyllä jonkun verran turvapaikkahakemuksia vastaan rajanylityspisteellä, mutta se tarkoitti myös sitä, että kaikki ne henkilöt otettiin myös säilöön. Yhtään henkilöä ei haluttu päästää vapaana kuljeksimaan ympäri Eurooppaa, hakemaan sitä itselleen hyväksi kokemaa luvattua maata. Näin myös Puola on toiminut. Puola on myös kieltäytynyt ottamasta vastaan turvapaikkahakemuksia ja työntänyt nämä siirtolaiset takaisin rajalta. Mikäli näin he eivät olisi toimineet, me näkisimme tällä hetkellä valtavasti suurempia ihmismassoja liikkumassa näiden rajojen ylitse Eurooppaan. Vaikka se kuulostaa ikävältä, niin tiukassa paikassa on toimittava tiukasti. Tämä on ainoa oikea viesti Valko-Venäjän suuntaan ja niille diktatuurisille valtioille, joissa ei kunnioiteta ihmisoikeuksia, joissa käytetään ihmisiä hybrdivaikututtamisen keinoina.

Arvoisa puhemies! Suomella on erittäin hyvä ulkopoliittinen osaaminen ja hyvä vaikutuskeino. Meillä on erittäin hyvät suhteet Venäjään, ja uskon, että ne myös jatkossa pysyvät hyvänä. Siitä huolimatta meidän ei pidä tuudittautua minkään rajavaltion kanssa siihen, että ei voi tapahtua vastaavanlaisia tilanteita kuin esimerkiksi Valko-Venäjän rajalla. Tämän vuoksi, arvoisa puhemies, perussuomalaiset on esittänyt epäluottamusta hallitukselle, koska hallitus ei ota vakavasti näitä uhkia, mitä Euroopassa on ilmassa. Tämän johdosta onkin aivan luonnollista kannattaa tätä epäluottamusta, mitä edustajamme perussuomalaisissa, Riikka Purra, on hallitukselle esittänyt.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Savola.

16.45 **Mikko Savola kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Välikysymys hybrdivaikututtamisesta, mistä olemme täällä jo kiivassanaaisestikin keskustelleet tänään, on lähtenyt liikkeelle ja kulminoinut oikeastaan nyt tästä Valko-Venäjän tilanteesta, missä härskisti on — lähinnä Irakista — kuljetettu ihmisiä, käytetty hyväksi ja ihmisoikeuksia polkemalla viety Puolan rajalle ja pyritty ohjaamaan sitä kautta Euroopan unioniin. Se on oikeastaan asia, mikä on sitä pahinta hybrdivaikututtamista, ja asia, mihin on periaatteessa varauduttu, mutta ei

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

riittävästi asiaa ole tiedostettu — kuitenkin asia, joka esimerkiksi ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa on vahvasti otettu esille kuten myös puolustusselonteossa. Asioita, joihin pitää varautua.

Rouva puhemies! Välikysymys on järeä ase. Se tähtää epäluottamuksen antamiseen ja hallituksen kaatamiseen. Ja pohdinpä vain sitä, että jos hallitus oikeasti kaadettaisiin tähän, niin minkälaisen signaalin se antaisi ulospäin Suomesta. Sehän antaisi sen signaalin, että hybridiuhkiin ei ole varauduttu Suomessa eikä Suomi pystyisi huolehtimaan rajoistaan. Jos hallitus tähän kaadettaisiin, niin kuin oppositio haluaa, niin se muuten antaisi Suomesta todella huonon kuvan, epämääräisen kuvan, huolestuttavan kuvan, ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Niikko. [Mika Niikko: Se antaisi kuvan huonosta turvapaikkapolitiikasta! — Eduskunnasta: Puhuja on oikeassa! — Välihuutoja]

Puhemies Anu Vehviläinen: Savolalla on puheenvuoro.

Rouva puhemies! Ulko- ja turvallisuuspolitiikka on meillä perinteisesti ollut — niin kuin tuolla edustaja Niikon johtamassa ulkoasiainvaliokunnassakin — asia, missä ei ole hallitusta ja oppositiota, vaan on yhdessä haluttu hoitaa asioita eteenpäin. Siitä on kokemus esimerkiksi viime vaalikaudelta: me edistimme valmiuslakia, teimme tiedustelulainsäädännön, jopa perustuslakia me muutimme nopeasti, jotta saimme tiedustelulainsäädännön vietyä eteenpäin. Siitä kiitos silloiselle oppositiolle viime kaudella, nämä haluttiin tehdä yhdessä. Ja tämä on se, miten pitää toimia: hallituksen ja opposition pitää käsitellä ulko- ja turvallisuuspoliittiset kysymykset samassa pöydässä. Valitettavasti tässä, myönnän sen, tapahtui niin, että viime viikolla täältä ministeriainiosta hieman epämääräisesti vastattiin kysymyksiinne, mitä oppositio kysyi, ja te päädyitte tekemään heti tämän järeimmän eli välikysymyksen. No, sekä oikeusministeri Henriksson että pääministeri Marin täältä totesivat debattikeskustelussa, [Mika Niikko: Mitäs sisäministeri sanoi?] että yhteiseen pöytään mennään, lainsäädäntötarpeet tarkastellaan ja näistä sovitaan yhdessä, ja tämä on juuri se linja, mikä pitää ollakin. [Mika Niikko: Sisäministeri sanoi, että yksi rajapiste ainakin jää auki!]

Arvoisa puhemies! Suomi huolehtii rajoistaan. Suomi huolehtii rajoistaan, sitä harjoitellaan. Siellä sekä Puolustusvoimat että Rajavartiolaitos, Suomen sisäisestä turvallisuudesta vastaavat viranomaiset, harjoittelevat niitä tilanteita varten, jos hybridi-vaikuttamista tulisi. Siitä ei saa antaa väärää kuvaa ulospäin. Ja vaikka, aivan kuten Niikko sieltä jälleen totesi, yksi raja-asema olisi auki, ei se mikään ongelma ole: Suomi kyllä löytää keinot, kuinka puomi voidaan kiinni laittaa. Siihen on kyllä keinot olemassa, te tiedätte sen itsekkin. [Mika Niikko: Toimiiko taikasana siellä rajalla sitten?]

Ulkosuhteet ovat jääneet aivan liian vähälle keskustelulle — edustaja Ovaska sen toi esiin erinomaisesti [Markku Eestilä: Kyllä se minusta Hoskonen oli!]. Me vaadimme myös ulkosuhteitten vaalimista. Kyllä niiden suhteiden pitää naapuriin sellaiset olla, ettei tänne ensimmäiseksi olla ohjaamassa väkeä, ja tasavallan presidentti huolehtii ulkosuhteistamme hyvin.

Rouva puhemies! Eurooppa-neuvostossa EU:n päämiehet ovat käsitelleet tähän liittyviä kysymyksiä, ja EU-tasolla pyritään linjaamaan myöskin niitä yhteisiä keinoja, miten estetään tätä hybridi-vaikuttamista. Siellä on nyt aimo liuta Valko-Venäjään kohdistuvia asioita, mutta peräänkuulutan nyt ennen kaikkea sitä valmiussuunnitelmaa, mikä tarvitaan Euroopan unionissa, yhteistä sellaista, yhteisiä pelisääntöjä, yhteistä ulkorajojen turvaamista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

mutta myöskin sitä, että sisärajoista huolehditaan oikeilla pelisäännöillä, ja sen vuoksi on hyvä, että myöskin tätä Schengen-sopimusta tarkastellaan. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Vastauspuheenvuoro edustaja Niikko, muuten en aukaise laajempaa debattia.

16.51 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostamani edustaja Savola on kyllä oikeassa, ja olen samaa mieltä siitä, että totta kai ulko- ja turvallisuuspolitiikassa meidän pitää, oppositio ja hallitus, toimia yhdessä, saumattomasti. Tämä maa ansaitsee sen, että me yhdessä toimimme tämän maan hyväksi. Mutta on tilanteita, edustaja Savola, että meidän on pakko jossain hetkessä nostaa kissa pöydälle, ja nyt on se hetki.

Tänäänkin kuultiin siitä, kuinka sisäministeri sanoi, että vaikka tulisi tällainen kriisi, niin näitä turvapaikkahakemuksia otettaisiin vastaan yhdeltä rajapisteeltä. Näin hän antoi ymmärtää. [Mikko Savola pyytää vastauspuheenvuoroa] Nyt kuitenkin me olemme nimenomaan hakeneet sitä, voidaanko se turvapaikkahakemusten vastaanottaminen katkaista niissä tilanteissa, kun tällainen hybridi vaikuttaminen suuressa määrin tapahtuisi Suomen ulkorajalla. Ja siihen emme saaneet tänään kahden tunnin aikana suoraa vastausta. Jos emme saa suoraa vastausta hallitukselta näin yksinkertaiseen kysymykseen, niin kuinka oppositio voi luottaa siihen, että hallitus tosipaikan tullen toimisi Suomen turvallisuuden hyväksi [Puhemies koputtaa] oikealla tavalla? [Olli Immonen: Juuri tästä on kysymys!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Jatkamme puhujalistan mukaan. — Edustaja Hopsu.

16.52 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Ihmisoikeuskysymykset eivät ole mielipidekysymyksiä. Ne ovat moraalisia ja juridisia oikeuksia, joihin on sitouduttu kansainvälisin sopimuksin. [Mika Niikko: Totta!] On surullista, että nykyäänkin ja myös tässä salissa keskustelemme siitä, kenelle ihmisoikeudet kuuluvat tai minkälaisissa olosuhteissa ihmisoikeudet eivät ole enää voimassa tai ovat tois- tai kolmassijaisia. Kuten edustaja Adlercreutz totesi, tässä epäluottamuslauseessa puhutaan nimenomaan ihmisoikeuskysymyksistä, maahanmuuttokysymyksistä, ei moninaisista keinoista torjua hybridi vaikuttamista. Suomi on kansainvälisten ihmisoikeussopimusten, kuten Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja Geneven pakolaissopimuksen, myötä velvollinen edistämään ihmisoikeuksien toteutumista. Vakaasti uskon, että se on yhä myös Suomen kansan tahto. Haluankin kysyä, mikä on opposition välikysymyksen ihmisoikeusnäkökulma.

Kokoomusta olen aikaisemmin pitänyt puolueena, joka nimenomaan kunnioittaa sääntöpohjaista maailmanjärjestystä ja sopimuksia, pitää sääntöpohjaisuuden ja yhteisten pelisääntöjen toteutumista ja ylläpitoa pienen maan, kuten Suomen, etuna. Olen hämmästynyt ja pettynyt populistisiin aitojenrakennusehdotuksiin. Suomella on ollut näyttää maailmalle esimerkki toimivasta pitkästä ja turvallisesta rajasta.

Arvoisa puhemies! On selvää, että Lukašenkan Valko-Venäjä toteuttaa tällä hetkellä hybridioperaatiota muun muassa Puolan-, Latvian- ja Liettuan-rajoilla. Tähän on voitava diplomatian ja varautumisen keinoin puuttua aiempaa paremmin. Unioni tarvitsee yhteisiä pelisääntöjä ja päätöksiä, jotta unionin ulkorajavaltioilla olisi selvät työkalut vastata vieraan vallan hybridioperaatioihin samalla kuitenkin kunnioittaen yksilöiden perus- ja ihmisoikeuksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

Vaikka kyseessä on valtion voimapolitiikkaan verrattavissa oleva vaikuttamisyritys, jolla pyritään häiritsemään niin yksittäisiä jäsenvaltioita kuin ennen kaikkea koko Euroopan unionin yhtenäisyyttä, on koko ajan pidettävä kirkkaana mielessä, että operaation välineinä käytetään ihmisiä. Rajalla oleva joukko on moninainen. Joukossa on niin paremman elintason perässä vapaaehtoisesti lähteneitä ja ihmissalakuljetuksen ja hyväksikäytön uhreja kuin myös Afganistanista ja muista riskialttiista tilanteista paenneita, jotka eivät voi palata. On naisia, lapsia, perheitä. Retoriikka, jota täällä salissakin on käytetty, pyrkii epäinhimillistämään ja vieraannuttamaan meitä tästä todellisuudesta Puolan rajalla. Tällä hetkellä 13 ihmistä on kuollut tähän raja-ansaan nälkään, kylmään, sairauksiin, jotka ovat jääneet ilman hoitoja. Nuorin uhri on vasta yksivuotias syyrialaislapsi.

Vaikka kyseessä onkin hybridioperaatio, ei tämä poista Euroopan unionilta, sen jäsenvaltioilta, velvoitteita huolehtia yksilöiden oikeuksien toteutumisesta ja taata ne myös raja-alueilla. Puolan rajoilla on uutisoitu niin sanotusta pushback-toiminnasta, jossa rajan yli päässeet siirtolaiset on käännetty takaisin Valko-Venäjän puolelle eikä näin yksilöille ole annettu mahdollisuutta hakea turvapaikkaa, ei Puolassa eikä Valko-Venäjällä.

Lisäksi toimittajien ja humanitääristä apua antavien järjestöjen toimintamahdollisuudet ovat olleet hyvin rajoitetut. Hätätilaan perustuen Puola on rajoittanut avun antamista. Puola, toisin kuin Latvia ja Liettua, ei ole pyytänyt EU-jäsenmailta apua tai päästänyt Frontexia toimimaan. Ihmettelen, eikö EU:lla ole vähäisimpiäkään vaikutusmahdollisuuksia Puolan toimintaan. Tarvitsemmeko todella EU-maan rajalla YK:n toimittamaa, mahdollisesti jopa ilmareittejä pitkin tuotavaa humanitääristä apua? Eikö apua saada muuten perille?

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä Euroopan unionin epäyhtenäinen turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikka mahdollistaa tilanteen, jossa siirtolaisten välineellistämällä päästään haastamaan EU:n yhtenäisyyttä ja jossa ihmiset joutuvat pelinappuloiksi. EU tarvitsee yhtenäisen ja vahvan turvapaikkajärjestelmän, jossa laillisia maahantuloväyliä vahvistetaan, lupa- ja hakemusprosesseja yksinkertaistetaan ja sujuvoitetaan ja samaan aikaan hyvän, rauhallisen elämän mahdollisuuksia Euroopan ulkopuolella edistetään. Kiintiöpakolaishäiriöjärjestelmän aktiivinen käyttö on toimiva työkalu. Kiintiön lisäämisellä voimme auttaa kaikista heikompia osia. Kiitos siis siitä, että Suomen suunta on oikea ja olemme päättäneet nostaa kiintiön määrän 1 500:aan ensi vuonna.

Arvoisa puhemies! 2015–2016 Suomen rajavalvonta toimi mallikkaasti. [Puhemies koputtaa] Puolan rajalla nyt odottavia noin 2 000:ta siirtolaista huomattavasti suurempi määrä tulijoita otettiin asiallisesti ja hyvässä järjestyksessä vastaan, ohjattiin vastaanottokeskuksiin suojaan ja turvapaikanhakuprosessiin. [Puhemies koputtaa] Tämä osa toimi siis hienosti. Se, missä on selvästi parantamisen varaa, [Puhemies koputtaa] on turvapaikkahakemusten käsittelyprosessimme.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Juvonen.

16.57 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajat! Joskus huomio kiinnittyy erityisesti siihen, ettei se ole paikalla, ja tällä kertaa huomio kiinnittyy siihen, että hallitus ei ole paikalla kuuntelemassa välikysymyskeskustelua. Tämä on kyllä aivan ennenkuulumatonta.

Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tällä välikysymyksellä on paikkansa ja aikansa. Perussuomalaiset kysyvät, miten hallitus aikoo kehittää lakeja Suomeen saapumisesta. Olemme

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

kuulleet, että valmiuslakia ollaan uudistamassa, mutta nyt tarvitaan ripeitä toimia. Oikeastaan se ydinkysymys, mitä halutaan kysyä, on se, että mikä on hallituksen kanta kysymykseen mahdollisuudesta keskeyttää turvapaikanhaku. Suomea kiinnostaa ja suomalaisia kiinnostaa ja ihmiset ovat yhteydessä. Kysymys on kansalaisten turvallisuudesta ja myös turvallisuudentunteesta. Nämä asiat huolestuttavat ihmisiä; mitä maailmalla tapahtuu?

Arvoisa rouva puhemies! Nostan keskustelussa esiin muutamia ajatuksia liittyen laittomasti maahan tuloon ja laittomasti maassa oleskeluun. Aihe liittyy sillä tavalla omaan valiokuntaani — olen sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan jäsen — että me käsittelemme juurikin vuonna 2017 tuon sosiaalihuoltolain, jonka mukaan laittomasti maassa oleskeleville turvataan majoitus, ruoka ja lääkkeet niissä tilanteissa, kun henkilö jää Suomeen eikä poistu, vaikka pitäisi. Asiasta syntyy kustannuksia mutta myös suuria turvallisuusuhkia. Laittomasti maassa oleskelevat eivät ole Suomessa kenenkään etu.

Tein lokakuussa kirjallisen kysymyksen, jossa tiedustelin, kuinka paljon Suomessa on tällä hetkellä laittomasti maassa oleskelevia, mutta selkeitä lukuja on hyvin vaikea saada. Ministeri Ohisalonen antamassa vastauksessa kerrotaan, että tällaista arviota on hyvin vaikea tehdä. Kuitenkin vastauksessa kerrotaan: ”Laittoman maahantulon ja maassa oleskelun vastaisessa toimintaohjelmassa vuosille 21–24 todetaan, että ilman oleskeluoikeutta maassa olevia koskevasta ilmiöstä voi muodostaa jonkinlaisen arvion tarkastelemalla ulkomaalaisrikkomusten määriä, sillä suuri osa ulkomaalaisrikkomukseen syyllistyneistä oleskelee maassa ilman oleskeluoikeutta. Vuosina 2018 ja 2019 ulkomaalaisrikkomuksia ja maahantulokiellon rikkomuksia kirjattiin molempina vuosina hieman yli 2 000, kun taas vuonna 2020 niitä kirjattiin yhteensä noin 2 500.” Eli tämä kertoo sen totuuden, että lukumäärät ovat kasvussa.

On myös huolestuttavaa, että arvion mukaan Suomessa oleskelee edelleen henkilöitä, jotka ovat tulleet vuosina 2015 ja 2016 olleen turvapaikanhakija-aallon myötä Suomeen, mutta heitä ei ole saatu poistettua. Tämä on myös sellainen asia, johon tulisi ottaa topakampi ote ja selkeyttää sitä linjaa, miten laittomasti maassa oleskelevat voidaan poistaa Suomesta.

Kysymys on myös EU-tasolla laaja. EU-komissio on kertonut, että vain kolmasosa palautuspäätöksen saaneista onnistutaan palauttamaan, ja juuri tämä tilanne, kun ihmiset jäävät oleskelemaan laittomasti, luo sellaisia väestöryhmiä, joilla on kohonnut riski altistua muun muassa ihmiskaupalle tai muulle hyväksikäytölle, syrjäytyä tai ajautua tekemään juurikin niitä rikoksia. Ja tämä on se kehityssuunta, jonka me perussuomalaiset haluamme keskeyttää ja lakkauttaa. Meidän mielestämme laittomasti maassa oleskelua tulee ennaltaehkäistä ja saada se lakkaamaan.

Arvoisa rouva puhemies! Kuten puheeni alussa jo sanoin, kysymys on Suomen ja suomalaisten turvallisuudesta. Teema puhututtaa paljon tuolla toreilla ja turuilla. Me olemme siellä kuitenkin liikkeellä ja joudumme vastaamaan myös kansalaisten kysymyksiin siitä, mihinkä maailma menee ja mihinkä Suomi on menossa. Sen takia tuntuu hämmästyttävälle, että täällä salissa hallitusaitiosta välikysymystä on väheksytty ja pidetty jopa tarpeettomana. — Kannatan epäluottamuslausetta, jonka edustaja Meri esitti.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Eestilä.

17.03 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies, hyvät kollegat! Itse vähän hämmästyneenä kuuntelin tätä keskustelua. Opposition välikysymyksen tekijöitä syyteltiin milloin mis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

täkin, että he ovat rikkoneet joitakin pelisääntöjä. Minä olen sillä tavalla vähän pragmaattisesti ajatteleva — edustaja Gustafsson on näköjään lähtenyt täältä pois — että vastaisin hänelle, että minun käsitykseni mukaan välikysymykseen oli kaksi syytä:

Ensinnäkin kaikki oppositiopuolueet, jotka allekirjoittivat tämän välikysymyksen, halusivat nopeuttaa hätätilapykälän säätämistä sen takia, että jos meille tulee sellainen tilanne, mikä tällä hetkellä valitettavasti on Valko-Venäjän ja Puolan rajalla, niin viranomaisilla on silloin valmiudet toimia tilanteen edellyttämällä tavalla. Ei tämä kovin monimutkaista voi olla.

Toinen syy on se, että meille tuli selvä epäily, että onko hallituksella — jonka eduskunta on valinnut ja jonka pitää nauttia eduskunnan luottamusta — halua säätää tällaisia pykäläitä ja onko heillä minkäänlaisia yhteistä linjaa tässä tärkeässä asiassa.

Nämä olivat ne syyt, minkä takia oppositiopuolueet tekivät välikysymyksen, ja kuten tänään kuultiin, meillä jonkin verran saattoi parantua käsitys siitä, että hallitus on ryhtynyt työhön, ilmeisesti välikysymyksen innoittamana, ja näin ollen välikysymys ei selvästikään ole hukkaan mennyt.

Mutta ei se vielä tulla selväksi: jos puhutaan ministereiden toimesta, että tämä valmiuslain kokonaisuudistus voi viedä vuosia, niin ei oppositio oikeasti tätä ole tarkoittanut. [Olli Immonen: Ei!] Ja sellainen oikeudellinen ja juridinen ikään kuin sanasaivartelu, että pitäisikö meidän esittää millilleen kaikki pykälät, on aiheetonta. Emme me kansanedustajat sen takia ole, vaan sen takia, että meillä on selvä linja ja poliittinen tahto. Ja jos maan puolustaminen ja kriisin ehkäiseminen menee siihen, että poliitikot ja kansanedustajat joutuvat kyselemään kaikilta valtiosääntöoppineilta ja muilta, että onko tällainen mahdollista, kun meitä uhkaa hybridisodankäynti, ja kukaan ei osaa oikein varmuutta sanoa, niin se on käsittämätön tilanne.

Liian paljon tällainen oikeusoppineitten selän taakse meneminen ja juridiikan selän taakse meneminen... Sen verran täytyy jo tervettä järkeä käyttää myös kansainvälisiä vuodelta 46 peräisin olevia sopimuksia tulkittaessa, että ymmärtää, että niitä ei varmaan ole tehty tällaiseen vaikuttamiseen, mitä nykyinen mobilisaatio ja digitalisaatio mahdollistaa. Eihän voi olla semmoista sopimusta, joka kääntyy täysin nurin perin, jos joku toinen valtio tahallisesti ja ikään kuin rikollisesti käyttää sopimusta hyväkseen niin, että itse asiassa koko sopimus ja sen noudattaminen, kuten julkisuudessa on hyvin todettu, muuttuu ympäripyöreäksi ja sen jälkeen se maa, mikä joutuu tällaisen valtavan väestönsiirron kohteeksi, menettää sisäisen turvallisuuden ja sopimus merkityksen. Miten tämä voi olla jonkun kansainvälisen hyvää tarkoittavan sopimuksen lopputulema? Tämä kyllä ihmetyttää.

Minun mielestäni ei ole mitään syytä hallituksella vitkutella. Välittömästi pitää lähteä nämä hätätilapykälät säätämään, niin että meillä on sitten valmius, jos ja kun tällainen tulee — ja toivottavasti ei tule. Nämähän todella ovat, kuten täällä monta kertaa todettiin, selvästi julkisia asiakirjoja, meidän lainsäädäntöämme, ja varmasti ne tiedetään kyllä Suomen rajojen ulkopuolella.

Itsekin haluaisin todeta, että kyllä ulkopolitiikassa meidän pitää olla enemmän lääkäreitä kuin tuomareita — se on vanha sanonta, ja itse asiassa se on peräisin vuodelta 1956 ulkoministeriön poliittisen osaston päälliköltä Ralph Enckelliltä. Se kyllä on presidentti Kekkonen suuhun pantu, mutta ei se ollut häneltä, joku muu sen on kirjoittanut, mutta se kyllä minun mielestäni on erinomainen ohje edelleen Suomen ulkopolitiikalle.

Ensimmäisenä täällä keskustelussa minun muistini mukaan kyllä edustaja Hoskonen nosti nämä hyvät idänsuhteet esille. Tietenkin pitää muistaa, että meidän pitää pitää hyvät

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

suhteet länteen, että ei tässä kyllä millään tavalla pitäisi lähteä Suomen ikään kuin osoittamaan kenellekään, että me teemme jonkun valtion takia uutta lainsäädäntöä, vaan teemme sitä sen takia, että meillä on sisäpolitiikassa turva, ja sillä selvä.

Itse olisin kysynyt pääministeriltä — mutta ymmärrän, että hänkin on jo tähän aikaan ilasta joutunut täältä lähtemään pois — [Toimi Kankaanniemi: Iltakoulu!] — ei täällä kyllä muitakaan ministereitä näy — että kun Eurooppa-neuvostossa käytiin lokakuussa valtion päämiesten kesken hyvin syvälinen neuvottelu Euroopan rajaturvallisuudesta, Puolan Valko-Venäjän rajalla olevista tapahtumista ja käsittääkseni myös siitä, mikä on jäsenvaltioiden päämiesten suhtautuminen siihen, että EU:n yhteisillä varoilla rakennetaan tarpeen ja rajaturvallisuuden niin vaatiessa raja-aitoja, ja jokainen valtionpäämies sai siellä lokakuussa olevassa huippukokouksessa selvittää oman käsityksensä, [Puhemies koputtaa] niin minulla ei ainakaan ole minkäänlaisia käsityksiä, mikä on Suomen linja. Tätä olisin pääministeriltä kysynyt. Mikä oli EU-neuvostossa Suomen linja? [Puhemies koputtaa]

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa totean, että täällä on kysely hallituksen aition tyhjyyden ja myös ministeri Mikkosen perään, joka oli tässä välikysymykseen vastaava, ja minulla on sellainen käsitys, että hän on tänne tulossa. — Seuraavaksi edustaja Ovas-

17.08 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelu tänään osoittaa sen, että me tarvitsemme vahvaa Euroopan unionia. Vahvaa Euroopan unionia, joka kykenee yhteisellä ulko- ja turvallisuuspolitiikalla vastaamaan kriiseihin ja toisaalta myöskin yhteisellä maahanmuuttopolitiikalla hakemaan ratkaisuja, joissa irrotetaan lailliset maahantuloreitit laittomista maahantuloreiteistä. Ennen kaikkea tällainen heikko unioni, jossa syntyy ristiriitoja ja epäluottamusta valtioiden välille, on juuri se, mihin nyt meidän EU:n ulkorajanaapurit, kuten Valko-Venäjä, toiminnallaan pyrkivät.

Tänään täällä on käynyt myöskin ilmi, että viime viikolla olimme ulkoasiainvaliokunnan kanssa Puolan-vierailulla, ja on mielenkiintoista seurata sitä keskustelua ja niitä tapahtumia, mihin osaltaan vahvasti vaikuttaa heidän sisäpolitiikkansa. Eli Puola tällä hetkellä huolehtii, heillä on kykyä ja kapasiteettia huolehtia EU:n ulkorajoista yksin, mutta he eivät ole halunneet siihen ulkopuolista apua, kuten esimerkiksi Frontexia. He ovat sanoneet, että heillä on mahdollisuuksia hoitaa ja se solidaarisuus riittää, mitä Eurooppa onkin heille osoittanut. Mutta se, mitä tällaisissa kriiseissä tarvitaan, on myöskin yhtenäisyys, ja pakotepolitiikka on yksi tällaisen yhteistyön muoto, ja sitten vastaaminen tällaisiin kriiseihin pakotepolitiikan kautta on äärimmäisen tärkeää. En tiedä, olemmeko ehkä vähän liian hitaasti tehneet toimia aikaisemmin. Nythän Eurooppa-neuvosto on niitä osaltaan tiukentamassa, mutta kyllä taloudellisin toimin ohjaillaan ja pystytään vaikuttamaan myöskin tällaisten yksinvaltioiden toimintaan, ja pakotepolitiikka on yksi tärkeimmistä keinoista, mitä EU:lla on käytettävissään.

Mitä tulee ulkorajoihin, EU:n ulkorajoihin, niin paljon on puhuttu myöskin niistä raja-aidoista. Osaltaan joku on saattanut vähän vitsaillakin, että rakennetaan raja-aitoja, mutta toisaalta kyllä valtiolla myöskin pitää olla oikeus huolehtia omista rajoistaan. Mielestäni olisi esimerkiksi ihan varteenotettava ajatus, että EU-tasollakin mietittäisiin, jospa jopa komissio osallistuisi näihin kustannuksiin, joita tällä hetkellä tulee EU:n ulkorajojen ylläpitämisestä. Meillä Euroopan unioni perustuu siihen, että tavarat, palvelut, ihmiset pääsevät

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

liikkumaan vapaasti, mutta siinä pitää myöskin muistaa se, että tämä toteutuu entistä paremmin, kun meidän ulkorajamme ovat turvatut.

Täällä on tänään myöskin, arvoisa puhemies, ehkä hiukan kummeksuttu sitä, miksi kokoomus on osaltaan lähtenyt tähän välikysymykseen. Itse täytyy sanoa, että mietin hyvin, hyvin syvällisesti, miksi juuri kokoomus, joka kuitenkin osaltaan niissä puheenvuoroissa, joita täällä tänään on esitetty, on hyvin lähellä hallituksen linjaa, sitä linjaa, jota keskusta edustaa hallituksessa, eli lainsäädännön pitää olla ajan tasalla ja meidän pitää olla aina askeleen edellä. Meidän pitää olla varautuneita siihen, mitä tuleman pitää. [Toimi Kankaanniemi: Ei se ole hallituksen linja! — Olli Immonen: Se ei ole hallituksen linja!] Tässä keskustan ja kokoomuksen linjat ovat hyvin yhteneväiset [Toimi Kankaanniemi: Saramo on ihan eri mieltä!] ja tätä myöskin me hallituksessa voimakkaasti ajamme. Ja kuten aikaisemmin sanoin, niin myöskin Rajavartiolaitos on ollut aktiivinen ja tuonut esiin huolia mutta myöskin tuonut esiin niitä toimia, joita heillä on ollut käytettävissään ja joihin he ovat myöskin varautuneet. Tarkkaan seurataan tilannetta tuolla itärajalla.

Loppuun, arvoisa puhemies, haluan muistuttaa siitä, mitä debattipuheenvuorossa sanoin, eli suhteet naapureihin. Me olemme kyenneet hyvillä idänsuhteilla huolehtimaan myös siitä, että meidän itärajamme pitää, ja Venäjä omalta osaltaan, omalla toiminnallaan huolehtii rajan heidän puoleisesta osuudesta ja myöskin tarvittaessa estää sieltä laittoman maahantulon, ja he ovat tätä työtä myöskin ansiokkaasti tehneet. Joten me tarvitsemme Euroopan tasolla EU—Venäjä-politiikkaa, mutta me tarvitsemme myöskin Suomi—Venäjä-politiikkaa, ja meidän pitää mielestäni entistä enemmän puhua myöskin siitä, miten näitä suhteita myöskin tällaisessa epävakaaassa maailmanpoliittisessa tilanteessa pystyttäisiin parantamaan, jotta yhteistyö naapureiden välillä toimii myöskin mahdollisen kriisin keskellä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hyrkkö.

17.13 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Valko-Venäjän toiminta, jossa ihmisiä käytetään hybridivaikuttamisen välineenä, on täysin tuomittavaa. Hybridivaikuttamisen tavoitteena on kylvää sekasortoa ja eripuraa sekä lietsoa pelkoa EU:n sisällä, luoda painetta tinkiä tai jopa luopua EU:n yhteisistä arvoista ja periaatteista, ihmisoikeuksista, demokratiasta ja oikeusvaltiosta. Tämän paineen edessä ei pidä antaa periksi.

Olen kuitenkin hyvin huolissani keskustelusta, joka Suomessa on aiheesta syntynyt. Tuntuu kuin unohtaisimme täällä, että olemme osa Eurooppaa ja että nämä ovat ne arvot, joihin myös suomalainen hyvinvointiyhteiskunta nojaa. Haluan muistuttaa, että tilanne EU:n eteisessä on myös inhimillisesti järkyttävä. Ihmisiä on jo menehtynyt. Pienet lapset kärsivät kylmästä ja nälästä. Rajalla jumissa olevat ihmiset ovat hyväksikäytön ja eräänlaisen valtiojohtoisen ihmissalakuljetuksen uhreja. Tarvitsemme kipeästi kansainvälistä painetta, jotta humanitääriset järjestöt pääsevät rajalle auttamaan ihmisiä ja jotta vapaa media pääsee tilanteesta raportoimaan.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että Suomi on varautunut monenlaisiin hybridivaikuttamisen muotoihin, oli sitten kyse ihmisten välineellistämisestä tai disinformaation levittämisestä. Kuten hallitus on todennut ja jotakuinkin jokaisessa ministereiden puheenvuorossa tänäänkin on todettu, ajantasainen lainsäädäntö on tietenkin osa tätä. Tätä varautumista tehdään sekä kansallisen lainsäädännön puolella ja tiiviissä yhteistyössä viranomaisten kanssa että myös EU-tasolla yhteisesti. Hybridiuhkiin vastatessa juuri ulkopoliittiset vas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

takeinot ja diplomatia ovat keskeisessä roolissa. Kansainväliset velvoitteet ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen eivät estä tehokasta varautumista ja hybridiuhkiin vastaamista, vaikka oppositio antaa toisin ymmärtää.

Arvoisa puhemies! Kokoomus ja muut oppositiopuolueet ovat vaatineet, että Suomen pitäisi irtautua kansainvälisestä pakolaisoikeudesta. Minulle herää kysymys, mistä muista ihmisoikeussopimuksista olette valmiita luopumaan. Mikä on se seuraava askel? Kansainväliset sopimukset ovat mitä suurimmassa määrin pienen maan ja sen ihmisten turva. Tämä viime vuosina Suomessa yleistynyt keskustelu, jossa kansainvälisiä ihmisoikeussopimuksia haastetaan, niitä kyseenalaistetaan, on siksi todella merkillistä.

Arvoisa puhemies! Välikysymyksen aloituspuheenvuorosta ja perussuomalaisten ryhmäpuheenvuorosta kävi kirkkaasti ilmi se maailmankuva ja se ihmiskuva, jolle tämä välikysymys nojautuu. Ja mistä koko välikysymyksessä oikeastaan pohjimmitaan on kyse? Kyse ei ole ensisijaisesti hybridi-vaikuttamisesta tai turvallisuudesta, vaan maahanmuuttopolitiikasta. Sellaisesta maahanmuuttopolitiikasta, jossa maahanmuuttajat nähdään uhkana, jopa sellaiset ihmiset, jotka ovat jo täällä Suomessa, kenties oppineet kielen, juurtuneet, ovat alkaneet rakentaa tätä yhteiskuntaa.

Tältä pohjalta Valko-Venäjän hybridioperaatiostakin tulee väline lietsoa pelkoa ja kylvää eripuraa. Pidän erittäin surullisena sitä, että kansallisen turvallisuuden kysymyksistä tehdään keppihevosi muukalaisvihalle ja tämänkaltaiselle oppositiopolitiikalle. [Mauri Peltokangas: Muukalaisviha? Järkyttävää syyttelyä!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Multala.

17.17 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Olipa aikamoisia syytöksiä noissa edellisissä puheenvuoroissa. [Sinuhe Wallinheimo: No oli kyllä!] — Lähden kuitenkin käsittelemään aihetta ulko- ja turvallisuuspolitiikan näkökulmasta, sillä siitä tässä välikysymyksessä on kyse ainakin kokoomuksen osalta — ja tietenkin voin puhua vain meidän puolestamme.

Hybridi-vaikuttamiseen varautumiseen pätee sama kuin muuhun varautumiseen: se on tehtävä hyvän sään aikana. Emme me sotaankaan varustaudu siksi, että siihen valmistautuisimme, vaan nimenomaan siksi, ettemme siihen koskaan joutuisi. Tämä pätee myös lainsäädäntöömme ja sellaisiin tilanteisiin, joissa lainsäädäntömme puutteita pyrittäisiin hyödyntämään hybridi-vaikuttamisessa.

Valko-Venäjän ja Puolan rajalla nähtävässä operaatiossa on kyse maahanmuuton käytämisestä hybridi-vaikuttamisen välineenä. Siinä Valko-Venäjän autoritäärinen johtaja Lukašenka käyttää tavallisia ihmisiä julmalla ja ihmisoikeuksia loukkaavalla tavalla hyväksi oman agendansa edistämiseen. Kokoomus pitää Valko-Venäjän synnyttämää tilannetta vakavana ihmisoikeusrikkomuksena. EU-maiden on yhdessä luotava vahva paine siihen, että Valko-Venäjä sallii humanitäärisen avun rajavyöhykkeelle työntämilleen ihmisille. On tärkeää, että EU on tässä asiassa yhtenäinen ja vahva ja vastaa Valko-Venäjän toimiin määrätietoisesti.

Myös Suomella on pitkä maaraja, eikä ole poissuljettua, että tulevaisuudessa näkisimme tämänkaltaisia tilanteita myös meidän rajoillamme. Kuitenkin juuri sen vuoksi, että tällaista ei tapahtuisi, on lainsäädäntömme päivitettävä hyvän sään aikana.

Arvoisa puhemies! Suomen varautuminen on laitettava kuntoon. Hallituksen on toteutettava lainsäädännön tarkistaminen, ja tänään olemme nyt kuulleet sekä sisäministerin että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

oikeusministerin suulla, että valmistelua tehdään virkamiestyöryhmän toimesta eli — jos oikein ymmärsin — tarkastetaan normaaliajan lainsäädäntöämme, onko se ajan tasalla, ja samanaikaisesti käynnistetään valmiuslain uudistaminen, johon siis kutsutaan kaikki eduskuntapuolueet mukaan. Se kuitenkin jäi vielä hieman epäselväksi, ollaanko tästä valmiuslain kokonaisuudistamisesta irrottamassa se osa, jossa puhutaan ikään kuin näistä poikkeusoloista tällaisessa hybrdivaikuttamisen tilanteessa. Ehkä tätä sisäministeri voi vielä valaista, onko tähän valmius.

Se jäi myös epäselväksi, onko tämä esittämämme keino, että väliaikaisesti rajoitettaisiin turvapaikkahakemusten vastaanottamista, keino, jota voidaan tässä tarkastella.

Arvoisa puhemies! Kaikki me ymmärrämme, että se ei ole helppoa, muuten tämä varmasti olisi tehty aiemmin. Silti asiaa tulee määrätietoisesti edistää. Odotamme tässäkin asiassa siis selkeää yhteistä linjausta hallituspuolueilta, ja vielä ainakin itselleni jäi epäselväksi, miten tämän asian kanssa edetään. Keväällä 2020, Turkin Kreikkaan kohdistaman hybridioperaation aikaan pääministeri totesi, että jos Suomeen kohdistuisi tämänkaltaista vaikuttamista ja selkeästi painostusta käyttämällä ihmisten hädänalaisuutta hyväksi ja ihmisiä tuotaisiin rajalle, niin tällaisessa tilanteessa olisi hyvä käydä keskustelu kaikkien eduskuntapuolueiden kanssa siitä, millä tavalla yhdessä siihen vastaisimme.

Arvoisa puhemies! Toivon, että se, mitä täällä tänään kuulumme valmiuslain päivittämisestä, sisältää tämän keskustelun ja sen, miten tähän tilanteeseen varautuisimme.

Suomeen on luotava valmius rajoittaa turvapaikanhakua määräaikaaisesti kansallisen turvallisuuden vaarantumisen perusteella. On realistisesti tunnustettava myös se, että kaikki turvapaikanhaku ei ole aina spontaania. Suomella ei ole kaikissa kuviteltavissa olevissa tilanteissa mahdollisuutta käsitellä suurta määrää yhtäaikaisia hakemuksia, ja koska hakemusten käsittelyä sinällään ei voi keskeyttää, on tässä käytännössä kyse siitä, että lainsäädäntöömme on luotava tilanne, jossa on poikkeusoloissa mahdollisuus sulkea raja. Valmiuslainsäädäntöön on siis lisättävä tämä mahdollisuus.

Arvoisa puhemies! Kuten aloitin puheeni, kyse on siitä, että varautuminen itsessään on omiaan toimimaan pidäkkeenä sen varalta, että tällaisia tilanteita ei Suomen rajoille koskaan pääsisi syntymään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kivisaari.

17.22 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Pienen maan etu ja turva on kansainvälisten sopimusten noudattaminen. Suomi arvostaa ja tukee muita sopimusosapuolia, jotta voimme luottaa heidän tukeensa silloin, kun me itse tukea tarvitsemme — siis vastavuoroisuuden periaate, sopimuksellisuuden kunnioittaminen, arvojen puolustaminen.

Nyt kriisin keskiössä on Puola, mutta tapahtumat Puolan ja Valko-Venäjän rajalla koskettavat suoraan myös meitä. Valko-Venäjän hybrdivaikuttaminen on kohdistunut myös Euroopan unionia ja Suomea vastaan. Hybrdivaikuttamiselle on ominaista perinteisten rajojen sumentuminen, siis häikäilemättömyyden lait. Tyypillistä hybrdivaikuttamiselle on psykologinen vaikuttaminen, sisäisten konfliktien ruokkiminen sekä informaatiovaikuttaminen. Yksi hybrdivaikuttamisen tavoitteista on saada meidät reagoimaan voimakkaasti ja ravisuttaa turvallisuudentunnetta ja sysätä eripuraan, lisätä siis nahistelua ja tulehduttaa välejä. Sisäinen hajaannus ja keskinäinen riitely tarkoittaa epäonnistumista hybrdivaikuttamisen edessä. Jokainen voi siis kysyä, ovatko he — siis opposition osalta — tässä onnistuneet. Tässä kohtaa siis pyritään ikivanhaan strategiaan: hajota ja hallitse. Meidän ei mis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

sään nimessä pidä astua siihen vipuun, siis klassiseen temppuun, jossa pätevät viidakon lait.

Arvoisa puhemies! Tuomitsemme Valko-Venäjän toimet yksiselitteisesti. Näihin toimiin reagoidaan ulkopoliitikalla ja diplomatialla ja myös viisaalla ja yhtenäisellä sisäpolitiikalla ja totta kai ennakoivalla lainsäädännöllä. Turvapaikanhakijoihin kohdistuva turvapaikkasääntely ja rajavaltvonta ovat toinen kysymys.

Kansainväliset sopimukset ja velvoitteet asettavat oikeat ja inhimilliset raamit turvapaikanhakijoita kohtaan. Nämä raamit eivät kuitenkaan estä meitä reagoimasta siirtolaisia hyväksikäyttävään hybridivaikuttamiseen. Nyt tarvitaan Euroopan unionin yhtenäisyyttä. Yksittäisten jäsenvaltioiden omat sooloilut eivät tätä edistä.

Puhemies! Suomi on varautunut monenlaisiin uhkiin, ja meillä on kyky reagoida niihin. Suomen suvereniteetti ja turvallisuus turvataan kaikissa tilanteissa. Tämän toivoisin olevan yksiselitteinen viesti, jonka toivon tämänkin välikysymyksen läpi näkyvän.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Peltokangas.

17.27 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Valko-Venäjän täysin selväksi tullut hybridiooperaatio on saanut Euroopan unionin näyttämään heikolta, varautumattomalta ja suoraan sanottuna naurettavalta. Puola, joka on koko unionissaoloajan ollut suvereenisti oman kansansa etujen asialla ja joka on tästä syystä saanut unionin mustan lampaan maineen ja jota on painostamalla ja uhkailulla suitsittu tottelemaan liittovaltioeliitin tahtoa ja näennäisdemokratiaa, tämä eliitin hyljeksimä maa, on kuitenkin nyt saamassa Euroopan unionin sankarin maineen pitäessään Euroopan unionin ulkorajat tiukasti kiinni Valko-Venäjän masinoimalta massasiirtolaisuudelta. Siitä huolimatta, että tulijoiden määränpäättäjienkin tietolähteiden mukaan ovat ainoastaan Saksa ja Suomi, ei haukuttu Puola ole antamassa periksi vaan antaa periksiantamattomuudellaan suuren avun myös Suomelle. Hyvä hallitus, tämä on julkisen kiitoksen ja tuen paikka.

Suomi sen sijaan näyttäytyy tämän asian edessä vielä EU:takin naurettavampana, ja kiitos siitä kuuluu yksinomaan hallitukselle, jonka mielestä vuonna 51 tehty Geneven sopimus on vahvempi kuin perustuslakimme antama oikeus toimia ulkoisen uhan estämiseksi. Hallituksen logiikka on uskomaton. Sen sijaan, että varautuisimme massasiirtolaisuuden estämiseen, hakee hallitus oikeutuksia maahantulolle ihmisoikeuksista ja osin aikansa eläneistä kansainvälisistä sopimuksista. Laajamittainen maahantulo ei ole ihmisoikeus, oli sitten kyse vieraan vallan hybridisodankäynnistä tai ihmissalakuljettajien toiminnasta.

Arvoisa puhemies! On toki valitettavaa, että Valko-Venäjä käyttää surutta parempaa elintasoja hakevia ihmisiä hybridisodankäyntinsä välikappaleina. Mutta me emme voi kansakuntana olla vastuussa näistä ihmisistä, vaikka hallitus ja varsinkin sisäministerit, entinen Ohisalo ja nykyinen Mikkonen — anteeksi, lomalla oleva Ohisalo ja nykyinen Mikkonen — ovat lausunnoissaan tällaisen kuvan ulospäin antaneetkin, unohtamatta tietenkään vihreää ulkoministeriä, jonka mukaan Suomi ei sulkisi rajaa Puolan tapaan täysin, mistä syystä oma ulkorajamme vuotaa Valko-Venäjältä tuleville siirtolaisille.

Vastuu ei ole meidän sen kummemmin kuin minkään muunkaan EU-maan. Vastuu on yksinomaan Valko-Venäjän, ja Euroopan unionin on vastattava tähän sulkemalla ulkorajat ja lopetettava turvapaikkahakemusten vastaanottaminen, kunnes viesti on Valko-Venäjälle täysin selvä. Vihreiden sijaistavan sisäministerin mielestä opposition välikysymys on uhka kansalliselle turvallisuudelle, siis uhka kansalliselle turvallisuudelle — valtiopäivä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

toimi. Erikoinen lausunto ministeriltä. Minä olen sitä mieltä, että vihreä ideologia on se suurin tämänhetkinen uhka kansalliselle turvallisuudellemme, ja hallitukselta on unohtunut se tärkein tehtävä: omien kansalaistensa turvallisuudesta huolehtiminen. Ja näyttää siltä, ettei hallitus kykene rivejensä suoristamaan ja yhteistä linjaa tässäkin asiassa muodostamaan.

Arvoisa puhemies! Jännitteet Euroopan unionin itäisillä ulkorajoilla kasvavat, viimeimpänä Venäjän ja Ukrainan räjähdysherkkä tilanne. Jos Suomen hallitus riitelee keskenään laajamittaiseen maahantuloon varautumisesta eikä kykene riitelyltään nopeaan varautumiseen, ei Suomen kansa tällaista hallitusta tarvitse sisäistä turvallisuutta heikentämään. Näinä epävarmoina aikoina meillä on oltava sellainen hallitus, joka kykenee nopeasti vastaamaan ulkopuolelta tuleviin uhkiin ja näyttämään muulle maailmalle, että pienestä koostamme huolimatta tänne ei rajojen yli tuosta vaan lomsita, vaan rajat ovat tarvittaessa kiinni. Nyt hallitus kipuilee ja riitelee keskenään eikä osaa kuin huolehtia siitä, että mahdollisten tulijoiden ihmisoikeusasiat ovat kaikilta osin kunnossa. Toisarvoisia ovat oman maan kansalaisten ihmisoikeudet.

Arvoisa puhemies! Hallitus ei nauti minunkaan luottamustani ja on tästä syystä kelvoton hoitamaan tehtävänsä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Aittakumpu.

17.31 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä vilkkaassa ja vaiheikkaassa keskustelussa on ollut sellaistaakin, mistä olemme kaikki samaa mieltä, yksimielisesti. Ainakin se on tullut esille, että Valko-Venäjän toimintaa Puolan rajalla ei kukaan voi hyväksyä, se on törkeää ja tuomittavaa. On äärimmäisen ikävää, että ihmisiä käytetään hyväksi, toisen valtion ja koko EU:n painostamiseen. Valko-Venäjä on ohjannut joukoittain siirtolaisia rajalle ja pyrkii tällä tavalla vaikuttamaan muihin valtioihin. On hyvä, että hallituksesta on tänään tullut yksiselitteinen ja selkeä viesti siitä, että Suomi on varautunut erilaisiin uhkiin ja että meillä on välineet vastata erilaisiin vaikuttamisiin.

Edustaja Peltokankaalle olisin sanonut — mutta hän ehti jo tuosta lähteä — siitä, kun hän kommentoi ulkoministerin sanomisia. Viime viikolla torstaina kyselytunnilla ministeri Haavisto sanoi näin, että ”Suomi kaikissa oloissa puolustaa omia rajojaan, myöskin tällaisia vaikutuksia vastaan”, kun puhuttiin tästä hybridivaikuttamisesta. Ja hän jatkoi: ”Ei kannata spekuloida sillä, etteikö Suomi lähtisi tällaista uhkaa torjumaan.” Hän minusta aivan selkeästi sanoi, että Suomella on valmius torjua, ja hän sitten myöskin jatkoi niin, että ”pyrimme myöskin EU:na vaikuttamaan sinne alkulähteille tässä tilanteessa” — samalla tavalla kuin hän tänäänkin toi tätä EU-yhteistyötä esille. Ja sehän on ilman muuta tärkeä vaikuttamispaikka meille suomalaisille tässä kansojen ja valtioiden maailmassa.

Suomen itsenäisyys ja turvallisuus täytyy kaikissa tilanteissa taata, ja se on se viesti, joka täytyy tietysti suomalaisille sanoa. Ja sen suomalaiset haluavat hallitukseltakin kuulla, että Suomi takaa kansalaistensa turvallisuuden ja takaa niin sisäisen kuin ulkoisen turvallisuuden, koska itsenäisen valtion peruskivi on se, että se kykenee varjelemaan kansaansa ja koko valtiota niin sisäisiltä kuin ulkoisilta uhilta. Tämähän on edellytys myös sille, että pystymme pitämään huolta kaikista kansalaisista, ja myöskin edellytys sille, että voimme edistää ja parantaa ihmisoikeuksia niin meillä kuin maailmalla.

Suomi on varautunut ja valmistautunut myös erilaisiin uusiin uhkiin, kuten olemme tänään kuulleet, mutta jotta pysymme mukana tässä muuttavassa maailmassa, lainsäädäntöä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

tulee ilman muuta jatkuvasti arvioida, ja tähän arviointityöhön tarvitaan meitä kaikkia. Ehkäpä tämän päivän yksi tärkeimmistä viesteistä on se, että hallitus vie eteenpäin valmiuslain uudistamista ja että se tehdään yhdessä, parlamentaarisesti. Kannustan tekemään tämän työn huolellisesti mutta ripeästi.

Pidämme rajoistamme huolta. On pidettävä huolta myös siitä, että me suomalaiset vaalimme kansallista yhtenäisyyttä tärkeissä kansallista turvallisuutta koskevissa kysymyksissä. Keskustan Vanhanen totesi aivan oikein, että rajaturvallisuudessa tarvitaan erityisesti yhtenäisyyttä ja yhteistyötä Euroopan unionissa mutta myös toimivia yhteyksiä kaikkien ulkovaltojen kanssa. Tarvitsemme hyvät, luottamukselliset ja mahdollisimman rakentavat ulkosuhteet. Ongelmien ennaltaehkäisy on ulko- ja turvallisuuspolitiikassakin oikea ja viisas linja. Raskaampien keinojen käyttäminen on vasta viimesijainen keino, mutta siihenkin tulee olla välineet. Keskustan linja on, että Suomella tulee olla aina ja kaikissa tilanteissa valmius hyvällä tasolla ja sitä pitää vaalia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Soinikoski.

17.36 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa rouva puhemies! Hybridivaikuttaminen on aikamme suurimpia uhkia. Se on laaja-alaista vaikuttamista, jonka tavoitteena on horjuttaa yhtenäisyyttämme. Hybridivaikuttamista on usein vaikea tunnistaa, sillä se muuttaa jatkuvasti muotoaan ja tapahtuu useissa eri paikoissa samanaikaisesti. Juuri tämä tekee hybridivaikuttamisesta vaarallista. Sen moninaisten muotojen takia tarvitsemme kokonaisvaltaisia keinoja sen torjumiseksi.

Rajaturvallisuus on yksi keino torjua hybridivaikuttamista, mutta yhä enemmän tarvitsemme keinoja, joilla voimme torjua verkossa ja sosiaalisessa mediassa tapahtuvaa vaikuttamista. On naiivia ajatella, että rakentamalla aidan rajalle olisimme jotenkin paremmin suojassa hybridivaikuttamiselta. Hybridivaikuttamista torjutaan parhaiten luomalla kattavasti erilaisia keinoja vastata erilaisiin uhkiin. Tarvitsemme niin tehokasta rajavalvontaa, toimivaa turvapaikkapolitiikkaa, laadukasta kyberosaamista kuin rajat ylittävää yhteistyötä EU:n jäsenvaltioiden kesken.

Arvoisa rouva puhemies! Hybridivaikuttamisesta tulee mieleen sarjakuva Asterixista ja Obelixista, jossa Julius Caesar lähettää riidankylväjän aiheuttamaan eripuraa gallialaisten välille. Tarinassa riidankylväjä luo kiistoja, jakolinjoja ja epäluottamusta kyläläisten keskuudessa tätä kautta pyrkien heikentämään kylän yhtenäisyyttä sisältäpäin.

Valko-Venäjän presidentti Lukašenkan toiminta tuo mieleen tarinan riidankylväjän. Valko-Venäjä käyttää surutta hyväkseen syyttömiä ihmisiä, jotka värjöttelevät teltoissaan talven tulon alla odottaessaan pääsyä luvattuun maahan. Toiminnan tavoitteena on luoda hajaannusta ja ristiriitoja EU:n jäsenvaltioiden välille, jotta Lukašenka voisi pönkittää omaa valta-asemaansa.

Asterixin ja Obelixin tarinassa riidankylväjä voitetaan lopulta yhteisöllisyydellä, keskinäisellä luottamuksella ja yhteisillä päämäärillä. Valko-Venäjän hybridivaikuttamisen suhteen meidän on toimittava samoin. Vahvistamalla sekä kansallista että kansainvälistä yhtenäisyyttä vastaamme parhaiten näihin vaikuttamisen uhkiin.

Arvoisa rouva puhemies! Eilen tässä salissa puhuttiin Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikasta. Monissa puheenvuoroissa korostettiin Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan ihmisoikeusperusteisuutta ja kansainvälisen järjestelmän sääntöpohjaisuutta. Valko-Venäjän rajatilanteessa on kyse juuri näistä arvoista. Valko-Venäjä pyrkii toiminnallaan rapaut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

tamaan turvapaikanhaun sääntöpohjaisuutta luomalla sekasortoa Puolan rajalle. Kyse on myös ihmisoikeuksista, sillä rajalla värjöttelevät ihmiset ovat joutuneet kansainvälisen valtapelin pelinappuloiksi ja pahimmillaan maksavat siitä hengellään. Suomen on omalta osaltaan vahvistettava kansainvälistä sääntöpohjaisuutta ja ihmisoikeuksien kunnioittamista.

Kuten saimme sisäministeri Mikkosen puheenvuorossa kuulla, paljon keinoja näiden ta-voitteiden edistämiseksi on jo tehty ja lisää tehdään tarvittaessa. Suomi on varautunut hyvin monenlaisiin uhkiin, ja meillä on kykyä vastata niihin. Nykyinen lainsäädäntö antaa hyvät lähtökohdat reagoida vakaviin häiriötilanteisiin, [Puhemies koputtaa] kuten salissa istuvat entiset sisäministerit varsin hyvin tietävät.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Immonen.

17.39 Olli Immonen ps: Arvoisa puhemies! Suomen täytyy varautua siirtolaisvirtojen ohjaamiseen perustuvaan hybridi vaikuttamiseen. Suomen lakiin tarvitaan pikaisesti monissa muissakin Euroopan maissa käytössä oleva hätätilapykälä, jonka nojalla turvapaikkahakemusten vastaanottaminen voidaan keskeyttää laajamittaisen maahantulon tilanteessa kansallisen turvallisuuden ja yleisen järjestyksen turvaamiseksi.

Valko-Venäjän hybridihyökkäys Latvian, Liettuan ja Puolan rajoilla, jossa se käyttää hyväkseen siirtolaisia, poikkeaa jossain määrin vuoden 2015 siirtolaiskriisistä. Molemmissa kriiseissä on kuitenkin kyse samasta ilmiöstä eli siirtolaisvirtojen pyrkimisestä kolmansista maista Eurooppaan.

Arvoisa puhemies! Tätä ongelmaa voi lähestyä monesta eri näkökulmasta, mutta haluan nostaa tässä esiin sen nyrjähtäneen ajattelutavan, jossa siirtolaisuuden torjuntaan tähtääviä toimia pyritään aina poikkeuksetta vastustamaan vetoamalla kansainvälisiin ihmisoikeus-sopimuksiin. Esimerkkinä voidaan mainita Geneven pakolaissopimus. Nykyinen massa-siirtolaisuusilmiö on etäännytynyt kauas alkuperäisestä sopimuksen hengestä. Sopimus tehtiin toisen maailmansodan jälkimainingeissa lähinnä juutalaisten kansanmurhaa vastaavaa tilannetta varten. Sopimus on aikansa tuote, joka ei sovellu enää 2000-luvulle. Myös arvoisa tasavallan presidentti Sauli Niinistö totesi tässä kuussa pitämässään puheessa: ”Vuosi-kymmeniä sitten tehdyt sopimukset ovat alttiita hybridi vaikuttamiselle ja hyväksikäytölle.” Jo vuoden 2016 valtiopäivien avajaisissa Niinistö totesi, että kansainväliset säännökset ovat syntyneet aivan toisenlaisissa olosuhteissa.

Se, kyetäänkö vanhentunutta Geneven sopimusta koskaan uudistamaan järkevästi, on kyseenalaista. Sen päivittämiseen tuskin löytyisi riittävästi poliittista tahtotilaa, ja sopimusten uudelleen neuvottelun prosessi on liian hidas, jotta sitä kautta voitaisiin reagoida riittävän nopeasti muuttuviin maailmantilanteisiin. Lieneekin todennäköisempää, että ennemmin tai myöhemmin koko järjestelmä tulee kaatumaan omaan mahdottomuuteensa, koska se ei enää käytännössä toimi.

Arvoisa puhemies! Jos kansainvälinen sopimusjärjestelmä estää kansallisvaltiota suojaamasta omaa yhteiskuntaansa ja kansaansa turvallisuushilta, silloin sopimukset eivät palvele tarkoitustaan, vaan ne ovat pahimmillaan vahingoksi. Onkin tärkeää, että maailman muuttuessa myös sopimusten ihmis- ja perusoikeuksien tulkintaa muutetaan vastaamaan tämän päivän haasteisiin. Esimerkiksi Suomen perustuslakivaliokunta on peräänkuulluttanut perustuslain tulkinnallista joustavuutta vuoden 1993 mietinnössään toteamalla: ”jotta perusoikeussäännökset säilyttäisivät soveltamiskelpoisuutensa muuttuvissakin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

oloissa”. Samalla tavalla myös kansainvälisten ihmisoikeussäännösten tulee säilyttää soveltamiskelpoisuutensa muuttuvissa oloissa tarjoamalla riittävästi tulkinnallista joustavuutta.

Arvoisa puhemies! Ei ole oikein, että poliitikot piiloutuvat vaikeiden päätösten edessä kansainvälisten sopimusten taakse ja käyttävät sopimuksia tekosyynä sille, ettei turvapaikapolitiikkaa järjeistetä. Kyse on poliitikkojen tahtotilasta. On myös väärin, että sopimuksia välillä noudatetaan ja välillä niitä jätetään noudattamatta täysin sen mukaan, mikä niin sanotun liberaalieliitin mieltymyksiin sattuu parhaiten kulloinkin sopimaan. Viitataan tässä nyt esimerkiksi siihen, miten EU:n Dublin-asetusta on noudatettu tai ennemminkin jätetty noudattamatta. On ongelmallista, että kansainvälisiin sopimuksiin vedotessaan tämäkin hallitus tuntuu vetoavan niihin varsin valikoiden.

Kansainvälisten sopimusten tulkinnasta ei saa muodostua ylikireää. Asioita myös liian usein tarkastellaan vain yhden oikeuden näkökulmasta, vaikka oikeudellista punnintaa tehtäessä tulisi toiseen vaakakuppiin asettaa myös muiden ihmisten perus- ja ihmisoikeudet, ja erityisesti nyt tässä tapauksessa suomalaisten turvallisuus.

Arvoisa puhemies! Näiden sanojen myötä haluan todeta, että kannatan edustaja Meren tekemää epäluottamuslause-esitystä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Wallinheimo.

17.44 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Häkkänen taustoitti hyvin kokoomuksen ryhmäpuheenvuorossa niitä syitä, miksi kokoomus on mukana tässä välikysymyksessä. Tärkein syy on hallituksen epäselvä linja tässä kysymyksessä. Me, kuten aika varmasti moni muu suomalainen kotikatsomoissa, mietimme ja olemme epätietoisia siitä, mikä on hallituksen linja siirtolaisvirtojen ohjaamiseen perustuvassa hybridivaikuttamisessa, tilanteessa, jossa viranomaiset ja jopa tasavallan presidenttikin myöntävät, että nykyinen varautumisen taso ei ole riittävä. Olemme kysyneet tästä kyselytunnilla, olemme kysyneet kirjallisella kysymyksellä, ja koska vastaukset eivät ole olleet riittävän selkeitä, olemme olleet pakotettuja käyttämään tätä opposition järeintä asetta eli välikysymystä hallituksen linjan kirkastamiseksi. Kyse on ollut suomalaisten huoliin vastaamisesta. Kyse on ollut suomalaisesta turvallisuudesta, ei muusta.

Tätä taustaa vasten, arvoisa puhemies, on ollut hiukan surullista kuunnella hallituspuolueiden edustajien kommentteja tästä huolesta ja erityisesti tästä välikysymyksestä. Salissa on muun muassa todettu, että täällä oppositiossa me teemme politiikkaa turvallisuudella. Lisäksi muun muassa sisäministeri Mikkonen on todennut julkisuuteen, että ei voida kertoa, miten Suomi toimisi, jos rajalla yritettäisiin vaikuttamisoperaatioita. Tämä on aika erikoista ajattelua ministeriltä, jonka oma puolue on perinteisesti halunnut markkinoida itseään avoimen keskustelun ja läpinäkyvyyden puolustajana ja joka toimii hallituksessa, jonka ohjelman mukaan sen viestinnän arvot ovat muun muassa avoimuus ja selkeys. Joudunkin kysymään hallituksen edustajilta ja ministeriltä sitä, miksi te pelkätte keskustelua ja miksi te haluatte yhteisen näkemyksen ja ratkaisujen etsimisen sijasta rakentaa eripuraisuutta tällä hyökkäävällä tyylilläänne. Meillä on sylissä yhteinen haaste, johon ratkaisu ei voi olla opposition syyttäminen Valko-Venäjän hybridioperaation lankeamisesta vaan laaja, vallitsevan toimintaympäristön erityispiirteet huomioiva yhteistyö.

Kaiken lisäksi, arvoisa puhemies, kokoomus on kaikissa puheenvuoroissaan ilmoittanut sen, että jos hallitus valmistelee ja tuo eduskuntaan viipymättä esityksen, jolla Suomeen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

luodaan valmius keskeyttää turvapaikanhaku määräaikaaisesti kansallisen turvallisuuden vaarantamisen perusteella, me tuemme hallitusta tässä hankkeessa. Kysymys siis kuuluu, oletteko vihdoinkin etenemässä tässä asiassa toivotulla tavalla. Koska tähän kysymykseen hallituksen kannat ovat levällään, on meidän pakko toimia niin kuin nyt on tehty.

Loppuun, arvoisa puhemies: Kyllä, valitettava lopputulema tästä keskustelusta on se, että hallitus ei etene tässä asiassa ja kieltäytyy hätätilapykälän valmistelusta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Könttä poissa, edustaja Harjanne poissa. — Edustaja Antikainen.

17.48 Sanna Antikainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsitlemme nyt siis oppositiopuolueiden välikysymystä, jonka uusi sisäministeri Krista Mikkonen leimasi jo kansallisen turvallisuuden uhaksi. Lienee siis heti alussa tarpeellista käydä läpi, mikä on välikysymys: Välikysymyksellä tarkoitetaan parlamentaarisessa hallitusjärjestelmässä käytettyä menettelyä, jonka avulla selvitetään, nauttiiko hallitus parlamentin luottamusta. Se on siis tärkeä osa koko demokratiaa. On mainittava, että kyllä uskon, että ministeri Mikkonen, ainakin toivottavasti, tietää, mikä on välikysymys, joten onkin pelottavaa, että ministeri leimaa opposition normaalin, parlamentaarisen menettelyn uhaksi. Tämä on kuin suoraan diktatuuriin nojaavien hallintojen oppikirjasta luvusta yksi: ”Kuinka hiljentää oppositio”. Se alkaa opposition ja eri mieltä olevien leimaamisella uhaksi.

Ministeri Mikkosen lisäksi tänään täällä salissa myös edustaja Saramo haukkui ja demonisoi opposition. On ollut jokseenkin outoa huomata, kuinka itseriittoiseksi ja ylimieliseksi vihervasemmisto on muuttunut päästyään valtaan, ja tämä suhtautuminen oppositioon on vain pahentunut. Vihervasemmisto on muuttunut niin itseriittoiseksi, että normaalejakin opposition parlamentaarisia toimia demonisoidaan syyttä. Se, miksi näin tehdään, onkin sitten toinen kysymys.

Arvoisa rouva puhemies! Olen seurannut Puolan ja Valko-Venäjän rajan kriisiä. EU-maa Puolan viralliset sivustot ovat kuvanneet jatkuvaa aggressiota rajalla Puolan rajaviranomaisia kohtaan. Rajalla on massoittain nuoria miehiä, jotka riehuvat esimerkiksi lapioiden kanssa, huutavat, karjuvat ja heittelevät kiviä, eli käyttäytyvät siis yksinkertaisesti aggressiivisesti. Kuitenkin vihervasemmisto kuvaa tätä miesjoukkoa hätää kärsiviksi. On aika selvää, että oikeasti hätää kärsivät eivät käyttäydy aggressiivisesti. Toki, jos käyttää lähteenään lähinnä Kansan Uutisia, ehkä ei ole nähnyt Puolan rajan viranomaisten tietoa Puolan rajalta, mutta vallassa olevien pitäisi muodostaa tilannekuva luotettavan viranomaistiedon pohjalta.

Tässä Puolan tilanteessa ei siis ole hädänalaisista ihmisistä kyse vaan hybridioperaatiosta. Tämä välikysymys koskee sitä, kuinka me Suomea voimme varautua tähän uhkaan yhä paremmin myös omilla rajoillamme ja kuinka me voimme pitää kansalaisemme turvassa. Hallitus, huomatkaa: myös oman kansan turvallisuuden varmistaminen on ihmisoikeuskysymys. Myös suomalaisilla on ihmisoikeudet ja suomalaisilla on oikeus turvallisuuteen. Tämän te olette unohtaneet maailmanparannusinnossanne. Me perussuomalaiset asetamme suomalaisten turvallisuuden, varsinkin naisten ja lasten, aina etusijalle.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus ei ole kertonut oppositiolle selkeästi suunnitelmiaan, millä ajalla he tuovat esimerkiksi tarvittavat esitykset hätätilapykälästä eduskuntaan. Ette ole tekemässä mitään muuta kuin sen, että sisäministeriö on jo kaavailemassa tuhansille kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneille oleskelulupia. Se, että ministeri Mikkonen ker-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

too täällä salissa, että nyt rajalla on rauhallista, kun kysymme varautumisesta hybridiuhkiin, on asia, jolle en ihan oikeasti tiennyt, olisiko pitänyt itkeä vai nauraa. Se, että on nyt rauhallista, ei tarkoita, että huomenna on tai ylihuomenna tai vaikka vuoden päästä. Ja teidän tehtävänne, hallitus, on varautua näihin todellisiin uhkiin.

Arvoisa rouva puhemies! Mediassa on ollut esillä useita erittäin huolestuttavia uutisia. Yksi on Valko-Venäjän entisen suurlähettilään, ex-kulttuuriministeri Pavel Latuškan lausunnot Valko-Venäjän kouluttamista irakilaisista ja afganistanilaisista terroristeista, jotka on koulutettu aseistettuihin hyökkäyksiin EU:n rajoilla. Latuškan tietojen mukaan koulutuksessa neuvonantajina on ollut myös venäläisiä tiedustelupalvelu GRU:n asiantuntijoita. Schengen-alueelle päästessään nämä ihmiset voivat vapaan liikkuvuuden turvin liikkua maasta toiseen ilman että kukaan tietää, [Puhemies koputtaa] mitkä heidän todelliset motiivinsa ovat ja missä nämä henkilöt menevät.

Arvoisa rouva puhemies! Kiitos. [Puhemies koputtaa] Näiden sanojen myötä kannatan edustaja Meren tekemää epäluottamuslausetta tälle hallitukselle.

Puhemies Anu Vehviläinen: Muistutan tästä 5 minuutin ajasta. — Sitten edustaja Sankelo, olkaa hyvä.

17.53 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Suomalaisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan perustana on kansallinen yhtenäisyys. Tämä yhteinen tahtotila on tuonut Suomelle vahvan kansainvälisen aseman, jonka ansiosta elämme vapaassa itsenäisessä maassa. Suomi on aina vaalinut hyviä suhteita länteen, itään, etelään ja pohjoiseen. Tämän päivän välikysymyskeskustelussa eräät hallituspuolueiden edustajat kyseenalaistivat erikoisella tavalla opposition kykyä huomioida ensinnäkin tätä peruslinjaa ja väittivät, että ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa käytetään sisäpolitiikan välineenä. Tämä on halpahintaista toimintaa, ja tämä on tuttu toimintatapa YYA-Suomesta.

Välikysymyksessä on siis kysymys Suomen varautumisesta siirtolaisvirtojen ohjaamiseen perustuvaan hybridi vaikuttamiseen. Tilanne Puolan ja Liettuan rajoilla on herättänyt aiheellisia kysymyksiä siitä, mitä Suomi tekisi, jos vastaava hybridioperaatio kohdistuisi meihin. Epäselvyyttä toimintalinjaan ovat vahvistaneet ministereiden ristiriitaiset lausunnot. Oppositio esittää siis säädettäväksi välittömästi Suomen lainsäädäntöön hätätilapykälää, jonka nojalla turvapaikkahakemusten vastaanottaminen voidaan keskeyttää laajamittaisen maahantulon tilanteessa kansallisen turvallisuuden ja yleisen järjestyksen turvaamiseksi. Kokoomus haluaa hallitukselta selkeän lupauksen, että Suomen varautuminen laiteetaan asiassa kuntoon. Tämän ei pitäisi olla hallitus—oppositio-kysymys. Tässä on kyse meidän kaikkien yhteisestä asiasta: kansallisesta turvallisuudesta ja varautumisesta uusiin uhkiin.

Arvoisa puhemies! Muistutan, että lainsäädännön puutteet eivät ole valtiosalaisuuksia — kyllä näistä pitää eduskunnassa keskustella. Avoimessa demokratiassa viranomaisten toimivaltuudet ovat julkisesti kaikkien saatavilla. Tasavallan presidentti ja viranomaiset ovat esittäneet huolensa Suomen turvallisuuslainsäädännön puutteista. Hallituspuolueiden epämääräisten vihjailujen sijaan tarvitaan siis realismia ja puolueiden välistä parempaa yhteistyötä. Kyse on siis vielä kerran sanottuna siitä, että Suomen on luotava valmius rajoittaa turvapaikan hakua määräajaisesti kansallisen turvallisuuden vaarantumisen perusteella.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

Tämän päivän keskustelussa hallitus totesi, että rajojen kiinni laittaminen ja tarvittavat toimenpiteet olisivat mahdollisia jo nykyainsäädännön nojalla. Tästä on kuitenkin esitetty vakavasti otettavia toisenlaisiakin arvioita. On niinkin, että palovakuutus on syytä hankkia aina ennen tulipaloa. Esimerkiksi edustaja Vanhanen totesi tämän päivän keskustelussa, että itsenäinen maa voi aina sulkea raja-asemansa. No näin onkin. Kannattaa kuitenkin muistaa, että rajan sulkeminen ei pelkkänä päätöksenä käytännössä merkitse mitään. Väkeä voi tulla rajan yli entiseen malliin, jos sulun toteuttamiseen ei valmistauduta myös suorituskyvyn osalta. Suomi tarvitsee siis päivitettyjen lakien lisäksi operatiivisen valmiuden taktisesti merkittävän rajaosuuden sulkuun nopealla aikataululla. Siinä eivät vasemmiston suunnalta tänään esitellyt puomit riitä.

Arvoisa puhemies! Nykylainsäädännössä on olennaista huomata, että vaikka poikkeusolojen toteamisen edellytykset täytyisivät ja valmiuslaki saataisiin käyttöön, valmiuslaisissa ei ole soveltuvaa toimivaltuutta turvapaikkahakemusten keskeyttämiselle. Hallituksen mukaan tällainen valmistelu vie vuosikausia. Monet Euroopan unionin jäsenmaat ovat omaan kansalliseen lainsäädäntöönsä tällaiset poikkeuspykälät kuitenkin tehneet, ja kriisitilanteessa niiden käyttöönoton on myös Euroopan unioni hyväksynyt.

Lopuksi, arvoisa puhemies! On tärkeää, että Euroopan unioni on yhtenäinen hybridiuhan edessä ja tukee jäsenvaltioita, jotka ovat etulinjassa. Valitettavasti hallitus ei näytä kykenevän itse yhteiseen linjaukseen tässä asiassa. Tämän johdosta kokoomus on mukana välikysymyksessä, ja toivomme, että tämä asia saadaan kuntoon. Sisäministeri Mikkonen oli saanut tänään rajaviranomaisilta raportin, että tilanne on tänään rauhallinen. Iloitsemme kaikki tästä tiedosta. Vastuullinen itsenäinen maa ja hallitus valmistautuvat kuitenkin myös huomispäivään. Tämän johdosta lainsäädäntömme on saatava viipymättä [Puhemies koputtaa] ajan tasalle.

Kannatan siis epäluottamusesitystä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ronkainen.

17.59 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Välikysymyksessä oppositio esittää hallitukselle huolensa siitä, että Suomen lainsäädäntö ei ole valmistautunut kohtaamaan laajaa maahantuloa hybridiaseena käyttävää hyökkäystä. Vihreät ministerit ovat lausuneet, että rajat voidaan sulkea jo olemassa olevien lakien ja niiden asettamien reunaehtojen perusteella. Käytännössä se kuitenkin tarkoittaa, että turvapaikanhakijat on aina otettava vastaan. Rajojen kiinni laittaminen mutta turvapaikkahakujärjestelmän ylläpitäminen samalla ei ole hybridioperaatioiden kannalta rajojen sulkemista lainkaan. Vaikka rajavartiolain 16 §:ää käytettäisiin rajanylityspaikkojen väliaikaiseksi sulkemiseksi, niin turvapaikkahakuoikeus säilyisi silti. Mikäli rajalla on miehitys, niin rajavartijan on otettava turvapaikkahakemus vastaan, oli rajapuomi sitten auki tai kiinni. Hybridioperaatiossa laajaan maahantuloon osallistujat on yleensä ohjeistettu anomaan nimenomaan turvapaikkaa.

Operaation alullepanija on jo voittanut, jos lainsäädäntömme pakottaa meidät turvapaikkamenettelyyn Suomen rajoilla tilanteessa kuin tilanteessa. Eduskunnan tärkein tehtävä on pitää huoli Suomen turvallisuudesta ja yhteiskunnan toimivuudesta. Keskeisin rakennuspalikka tälle on lainsäädäntö. Kun lainsäädännössä on hybridihyökkäyksen mentävä aukko, niin eduskunnan tehtävä on tukkia se aukko. Valtion viholliset kyllä tuntevat ja pyrkivät hyväksi käyttämään kaikki lakikirjan porsaanreiät. Kuitenkaan hallituksen vastaukset

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

ja varsinkaan sen teot Valko-Venäjän ja Puolan kriisin jälkeen eivät ole vakuuttaneet siitä, että asia tulisi korjautumaan. Opposition on ollut pakko käyttää välikysymystä.

Perjantaina kuultiin erittäin erikoinen ulostulo sisäministeri Mikkoselta, jonka mukaan opposition välikysymys jollakin tavalla edistäisi Puolaan kohdistuneen hybridihyökkäyksen tavoitteita. Onko ministeri Mikkonen sitä mieltä, että parlamentaarisen, demokraattisen järjestelmän ja perustuslain mahdollistama opposition välikysymysoikeus on jotenkin väärä? Siinä tapauksessa ministeri Mikkonen itse asettuu demokratiaa halveksuvien autoritääristen voimien joukkoon.

Oppositio ei kysy hallitukselta yksityiskohtia mistään salaisesta varautumissuunnitelmasta. En usko, että sellaista on edes olemassa. Näyttää lähinnä siltä, että hallituksen varautuminen laajaan maahantuloon on varautumista tulijoiden majoittamiseen ja turvapaikkahakuprosessin käynnistämiseen.

Ei. Se mitä oppositio pyytää, on lainsäädäntömuutoksia, joilla ennaltaehkäistäisiin vieraiden tahojen halu ja mahdollisuus käyttää siirtolaisten muodostamaa hybridiasetta. Tämä ei ole ainoastaan Suomen ja suomalaisten turvallisuuden pussiin pelaamista vaan myös ainoa kestävä ratkaisu siirtolaisten itsensä kannalta.

Valmiuslain uudistaminen ei ole se ratkaisu, jota tähän tilanteeseen tarvitsemme. Muutosten parlamentaarinen valmistelu valmiuslakiin merkitsee vuosikausien työtä. Hybridioperaatioiden toimeenpanijat tuskin antavat Suomelle tai millekään muullekaan valtiolle sellaista varoaikaa. Vastustajan syömähampaas pitää poistaa heti ja lainsäädäntöön ottaa hätätilalapykälä hybridiaseen käyttömahdollisuuksien rajaamiseksi.

Kuten eilisessä A-studiossa kuultiin kansainvälisen oikeuden emeritusprofessori Martti Koskenniemeä, niin turvapaikanhaun rajaamista koskevaa lainsäädäntöä voidaan tehdä täysin ihmisoikeuksia kunnioittaen. Se riippuu täysin siitä sisällöstä, joka hallituksen lakiesityksellä olisi. Puheet jo etukäteen siitä, että sellainen lainsäädäntö olisi ristiriidassa ihmisoikeuksien tai kansainvälisten sopimusten kanssa, on vain veruke sille, että lainsäädännön suunnittelusta luovuttaisiin jo etukäteen. Kansainväliset sopimukset mahdollistavat varautumisen hybridihyökkäyksiin. Todisteena meillä on muun muassa Norja, Tanska ja Itävalta, joilla on jo omat turvapaikanhakuoikeutta rajaavat hätätilalapykälänsä. Tuskin kukaan edes tässä salissa kyseenalaistaa edellä mainittujen maiden ihmisoikeustilannetta.

Arvoisa hallitus! Valmistelkaa kiireesti hätätilalapykälä. Kukaan ei toivo, että sitä jouduttaisiin koskaan ottamaan käyttöön, mutta jos lakia ei edes ole olemassa, [Puhemies koputtaa] ei ole mitään pidäkkeitäkään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Ja edustaja Huru. Edustaja Huru on poissa. — Edustaja Kankaanniemi.

18.04 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen välikysymysvastaus oli vesitetty, ilmeisesti viiden puolueen hallituksen hyväksymä, niin kuin sen pitää olla, ja kun se kuvasti sitä tilannetta, mikä hallituksen sisällä vallitsee, niin siinä ei vastattu kysymyksiin eikä luvattu käytännössä juuri mitään. Kuitenkin nämä ryhmäpuheenvuorot ja sen jälkeen käyty debattikeskustelu paljastivat hyvin karulla tavalla sen, mikä on hallituksen linja — taikka miten sitä linjaa ei ole. Käytännössä oikeastaan viisi eri linjaa, viisi puoluetta, ja vielä sitten lisäksi erityisesti edustaja Saramo, vasemmistoliiton ryhmänjohtaja, ja osaltaan myös edustaja Harjanne, vihreiden ryhmänjohtaja, vetivät niin kauas hallituksen kertomasta linjasta, että epäselvyyttä ei jäänyt siihen, etteikö hallitus olisi täysin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

hukassa tämän asian kanssa. Hallitus ei kykene tekemään tällaisia vaativia, Suomen kansallisen edun ja turvallisuuden edellyttämiä uudistuksia nopealla tahdilla. Tämä on valitettavaa, ja tämä on suorastaan huolestuttavaa.

Arvoisa puhemies! Kun olen aika iäkäs, niin muistelen hieman tässäkin menneitä ja totean, että edustaja Gustafssonin kanssa tulimme 87 tänne eduskuntaan ja muistamme niitä vanhojakin aikoja. Kun 80-luvulla elettiin erittäin huoletona talouden aikaa Holkerin—Liikasen johdolla, niin silloin ei ajateltu tulevaisuutta ollenkaan ja ajauduttiin sitten vuosien 90 ja 91 vaiheilla historialliseen, syvään lamaan. Eli ennakointi olisi auttanut silloin selviämään siitä katastrofista, jos olisi pysähtynyt ja ajateltu, mitä voi tulla, mitkä ovat ne mahdollisuudet, joihin politiikka saattaa johtaa. Toki siinä oli paljon ulkoisia tekijöitä mukana.

Sitten finanssikriisi 2008 oli vähän samanlainen. Se tuli USA:sta, ja EU oli hampaaton ja jouduimme siihen kurimukseen, joka vieläkin oikeastaan jatkuu. Ei siihenkään oltu varauduttu juuri millään tavalla, ei Suomessa eikä EU:ssa. Sitten vuoden 2015 elokuun aikoihin tuli tämä maahanmuuttovyöry, ja silloin Sipilän hallitus oli aloittanut pari kuukautta aikaisemmin, eli se ei sinä kesänä ollut ehtinyt tekemään yhtäkään lainmuutosta, eli elettiin täysin sen pohjalta, mikä oli Vanhasen ja Kataisen hallitusten maahanmuuttopoliittinen linja, ja se oli katastrofiin johtava linja, eli rajat olivat auki ja mitään ei tehty, kun vyöry alkoi, eikä Sipilän hallituksella ollut mahdollisuuksia siihen reagoida, koska se yllätti niin nopeasti. Säädöksiä ei olisi voitu ajan puolestakaan saattaa siihen tilanteeseen, mikä olisi ollut tarpeen.

Nyt olemme tässä hybridihyökkäyksen ajassa, ja nyt olisi viisasta ottaa huomioon se, että me olemme tilanteessa, joka saattaa laueta minä päivänä tahansa meidän rajoilla, ja juuri siksi tämä välikysymys on äärettömän tärkeä tällä hetkellä. Tämä ei ole mitään ulkopoliittista hajaannusta edistävää vaan Suomen etujen ja turvallisuuden puolustamista, ennakoinnista, niin että tiedämme, mitä välineitä meidän viranomaisillemme laki sallii käytettäväksi, jos ja kun tämä tilanne tulee eteen. Ja tässä suhteessa hallituksen pitää toimia, ja siksi me sitä edellytämme.

Olen aivan varma, että tasavallan presidentti Niinistö, kun hän pyysi puolueita tekemään nämä tarkistukset lainsäädäntöön, ei ollut tarjoamassa ulkopoliittikkaa eduskunnan ja puolueiden käsiin vaan sisäpolitiikkaa, kotimaista, kansallista turvallisuutta, ja siitä on kysymys. Tehdään niin kuin Tanska tekee: poistetaan vetovoimatekijät ja pannaan nämä maahantulon edellytykset [Puhemies koputtaa] järkevään malliin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Mäenpää.

18.10 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies ja hyvät edustajat täällä salissa! Koska en tuossa debatissa saanut puheenvuoroa, niin olen päättänyt, että käytän kaksi puheenvuoroa, ja tämän ensimmäisen heitän hieman lonkalta.

Täällä salissa puhuttiin paljon siitä, että ulko- ja turvallisuuspolitiikka on ollut hallituksen ja opposition yhteinen asia. Se on juuri näin. Näin se on ollut, mutta valitettavasti nämä syytökset osuivat tänne oppositioon, ja mielestäni asia on nyt niin, että hallitus on ollut kykenemätön tähän yhteistyöhön. Te siellä hallituksessa voitte katsoa itse peiliin, mistä on kyse.

Edustaja Gustafsson käytti tästä aika kiihkeän puheenvuoron ja puhui siitä yhtenäisestä linjasta, joka on ollut hallituksella ja oppositiolla. Tämä on ihan totta, tämä on se tavoite, ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

mielestäni monissa valiokunnissa näitä asioita pystytään hyvin yhtenäisesti hoitamaan, mutta tässä te itse olette mielestäni sulkenut silmänne tältä tilanteelta, mikä on, tai sitten te ette ole ymmärtänyt sitä.

Haavisto puhui naapuruussuhteista. Tässä on ihan selvä naapuruussuhde tuossa käytävällä, siinä on hallitus—oppositio-linja, sitä voi täälläkin harjoittaa eikä odottaa sitä jostakin ulkomailta. Suomen kansalaisten edustaja, turvallisuudesta tässä on kyse, mutta hallituspuolueen kansanedustajia se ei näytä kiinnostavan.

Arvoisa puhemies! Haluan tässä siteerata pikkasen Henry Fordin kirjaa vuodelta 1923. Siinä silmiini sattui semmoinen oivallinen vertaus, jota voi tähän verrata: ”Rautateillä tavallinen järjestely on kankea ja kömpelö. Jokaisen sanan pitää kulkea määrättyä virkamieslinjaa pitkin, eikä kenenkään virkamiehen asiana ole ryhtyä mihinkään toimeen ilman päällikkönsä nimenomaista käskyä. Aikaisin eräänä aamuna tulin radalle ja näin erästä radalta suistunutta junaa auttamaan varustetun veturin seisovan höyry päällä, miehet sisällä ja kaikki valmiina lähtemään liikkeelle. Puoli tuntia oli odotettu määräystä. Me kuitenkin läksimme matkaan ja selvitimme raiteelta suistumisen ennen kuin määräys tuli. Tämä tapahtui siihen aikaan, jolloin käsitys mieskohtaisesta vastuunalaisuudesta ei vielä ollut syöpynyt mieliin. Ei ollut aivan helppo saada miehiä vieroitetuksi odottelemasta määräystä. Alussa pelkäsi palveluskunta panna tikkua ristiin omalla vastuullaan.” Mielestäni tässä on ihan samasta asiasta kyse.

Arvoisa puhemies! Me opposition jäsenet yritämme välikysymyksellä estää junan, tässä tapauksessa kansalaistemme turvallisuuden eli turvallisuuspolitiikan, suistumisen raiteilta. Odotamme ja edellytämme hallitukselta ja pääministeriltä hätätila- ja poikkeuspykälien pikaista saattamista lakiin. Pääministerin tulee toimia nimenomaisena päällikkönä virkamiehille lain pikaiseksi valmistelemiseksi. Meidän pitää tehdä tähän hätätilapykälä, jonkinlainen poikkeuslaki, aivan kuten ovat tehneet muutkin Pohjoismaat.

Arvoisa puhemies! Tämä välikysymys on mielestäni jo johtanut siihen, kun kuuntelee ministerien vastauksia, että joitakin toimia ollaan suunnittelemassa tai aloittamassa tai valmistelemassa. Tämä on ollut erittäin aiheellinen ja tarpeellinen välikysymys, ja tämä on demokratiaa. Tämä on meidän keinomme, ei siitä tarvitse teidän kauhistua siellä hallituksessa. Tämä on demokratiaa, ja näin me toimimme. Kannatan perussuomalaisten tekemää esitystä. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Simula.

18.15 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Tämänhetkinen tilanne Puolan ja Valko-Venäjän rajalla ei ole syntynyt hetkessä eikä yllättäen. Kyseessä on pitkään valmisteltu hybridioperaatio, jonka tarkoituksena on luoda epävakautta Eurooppaan. Tässä välikysymyksessä on kysymys ennen kaikkea suomalaisten turvallisuudesta. Tässä on kysymys suomalaisen yhteiskunnan kantokyvystä, yhteiskuntarauhasta ja yhtenäisyydestä. Tässä on myös kysymys siitä, olemmeko naiiveja, avokätisiä ja sinisilmäisiä vai tunnustammeko tosiasiat. Tosiasia on se, ettei Suomi voi sallia uutta laittomien siirtolaisten aaltoa, vaan meidänkin lainsäädäntöömme tarvitaan mitä pikimmin hätätilapykälä massasiirtolaisuuden estämiseksi ja rajojen sulkemiseksi.

Meillä on jo paljon konkreettisia esimerkkejä siitä, mitä tapahtuu, kun siirtolaisvirroista tulee hallitsemattomia. Tämä voi tulla vihervasemmistolle yllätyksenä, mutta kaikki siirtolaiset eivät tule rajojen yli hätää kärsivinä, hyvissä aikeissa ja vilpittömin mielin. Kuten vii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

meaikaisesta videomateriaalista on nähty, esimerkiksi raja-aitojen päälle kaadetaan puita. Siirtolaiset toisella puolen käyttäytyvät uhkaavasti puolalaisia rajavartijoita kohtaan ja tuntuvat vähät välittävän siitä, että kyseessä on tosiaankin valtioiden välinen raja-alue. Suomen ja Ruotsin välinen raja tuntui olevan aivan yhtä mitäänsanomaton vuoden 2015 siirtolaisvyöryssä. Siitä vain lamsittiin yli.

Arvoisa puhemies! Kotikaupungissani Oulussa saatiin todellakin kokea karuimman kautta, mitä tapahtuu, jos rajan yli marssii tuhansia siirtolaisia vailla hyviä aikeita tai kunnioitusta meidän lakiamme, sääntöjämme ja tapojamme kohtaan. Ensin vapaaehtoiset suomalaiset ryhtyivät kiireen vilkkaa kutomaan tulijoille villasukkia. Lahjoitettiin hammas-harjoja, saippuaa, patjoja ja vauvanvaatteita, kunnes huomattiin, että suurin osa tulijoista olikin aikuisia miehiä. Siitäkin huolimatta jopa varusmiehet hälytettiin kantamaan tulijoiden laukkuja.

Vastaanottokeskuksia, joihin ihmisiä kuljetettiin bussilasteittain, perustettiin kiireen vilkkaa, ja vuoden 2015 lopussa niitä oli Suomessa peräti 140. Lisäystä tuli 120 kappaletta. Hätämajoitusyksiköjä pykättiin pystyyn yhtä lailla kiireessä. Poliitikot poseerasivat mediassa tulijoiden kanssa, ja käynnissä oli ikään kuin kilpailu siitä, kuka saisi eniten palstatilaa hädänalaisten auttajana. Ilmapiiri oli erittäin ahdas. Hyssyteltiin, hyysättiin, koska kaikkien tulijoiden taustathan muka tiedettiin ja tulijoiden motiivien arvosteleminen oli rasismia — paitsi että maastapoistamispäätöksiä tehtiin lopulta yli 6 700 kappaletta ja tuhannet palasivat kotiin vapaaehtoisesti joko omilla rahoillaan tai, kuten suurin osa, meidän valtiomme piikkiin.

Osan taustoja ei edelleenkään tiedetä, eikä edes välttämättä tiedetä, missä nämä ihmiset tällä hetkellä oleskelevat. Tuossa vyöryssä Suomeen pääsi myös ulkomaalaisia sotarikollisia, joista osa sai turvapaikan, ja näitä ihmisiä pyöri Oulunkin kaduilla. Kukaties sotarikollisia on edelleenkin Suomessa vuoden 2015 vyöryn jäljiltä. Tulijoiden taustoja oli todella vaikea selvittää, sillä kaikenlaiset matkustus- ja henkilöllisyysasiakirjat oli heitetty pois matkan aikana. Kuitenkin suomalaiset sinisilmäisesti koettivat kotouttaa näitä ihmisiä meidän yhteiskuntaamme esimerkiksi esikotouttamishankkeilla, joissa touhuttiin muun muassa suomalaisten lasten kanssa. Myöhemmin myös näihin esikotoutushankkeisiin osallistuneita ihmisiä tuomittiin lasten seksuaalisista hyväksikäytöistä ja raiskauksista. Lapsia ja nuoria tutustutettiin ja tutustutetaan varmaan edelleen tänäkin päivänä näihin ihmisiin, joiden taustoista ei ole mitään tietoa.

Vuoden 2018 lopussa ja 2019 vuoden aikana koko karmeus lävähti silmille. Oulussa paljastui laaja seksuaalirikosvyöhyke, jossa suurin osa rikosten uhreista oli alaikäisiä lapsia. Tämä kaikki tapahtui minun kotikaupungissani ja meidän kotimaassamme, Suomessa.

Yhteiskunnallemme tästä koko vyörystä aiheutunut lasku ei ole mitattavissa vain euroissa. Se horjutti usean suomalaisen lapsen, nuoren, aikuisen ja perheen yleistä turvallisuudentunnetta ja luottamusta yhteiskuntaan. [Puhemies koputtaa] Se horjutti kaikkea sitä, mitä edelliset sukupolvet ovat työllä ja tuskalla tänne pohjoiseen maahan, Suomeen, rakentaneet. Nyt, arvoisa hallitus, tarvitsemme aidosti tekoja, jotta tämänkaltainen uhka ei koskaan enää realisoidu Suomessa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Kettunen on poissa. — Edustaja Koponen, Ari.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

18.21 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Viimeiset vuodet ovat osoittaneet, kuinka EU on matkalla kohti hallitsematonta maahanmuuttoa. Ei pitäisi olla liikaa vaadittu, että hallitus säätäisi hätätilapykälän turvapaikkahakemusten vastaanottamisen keskeyttämiseksi, mikäli tilanne uhkaa kansallista turvallisuutta ja yleistä järjestystä. Tällä hetkellä sinisilmäiset ministerimme tuntuvat yhä huolehtivan ensisijaisesti muiden kuin omien kansalaistemme ihmisoikeuksista. Myös vaikeista asioista täytyisi pystyä puhumaan. Kun on nyt kuunnellut hallituksen vastauksia reilu neljä tuntia tähän välikysmyykseen, niin kyllä ne herättävät enemmän huolta kuin luottamusta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lundén.

18.22 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Ja kiitos ministerille, kun vielä on paikalla. Massiivinen ohjattu siirtolaisvirta koettelee Eurooppaa, jonne haetaan paremman elintason perässä. Hallituksen viesti helposta ja mukavasta elämästä kaikuu Välimerelle ja Lähi-itään asti. Suomi ja Saksa ovat tärkeimmät kohdemaat niille turvapaikanhakijoille, jotka pyrkivät parhaillaan Euroopan unioniin Puolan ja Valko-Venäjän välisellä rajalla. Näin uutisoitiin eri lähteistä. Tilanne on erittäin huolestuttava ja vakava.

Arvoisa herra puhemies! Suomen hallitus nukkuu prinsessa Ruususen unta, kuten tavalista. Suomi koettaa olla paitsi ilmastopolitiikan mallimaa myös maailman siirtolaisten keskus. Katsokaa, mitä tapahtuu naapurimaa Ruotsissa. Eikö nyt pitäisi hälytyskellojen soida? Mutta kun ei, niin ei. Ruotsin tilanteesta ei olla opittu mitään. Miten ministerit ja ennen kaikkea hallitus voivat olla näin sinisilmäisiä? Ministerin lausunnot ovat sekavia ja muuttuvat viikoittain, mutta konkreettisia toimenpiteitä tilanteen hoitamiseksi ei näy eikä kuulu.

Ministeri Haavisto on todennut, että ei tule kysymykseenkään kokonaan luopua pakolaissopimusten määräämistä kriteereistä ja pelisäännöistä, vaan aina täytyy olla mahdollisuus humanitaariseen apuun. Vastaavasti ministeri Ohisalon mukaan yhden rajanylityspaikan täytyy kansainvälisten sopimusten mukaisesti olla auki, jotta turvapaikanhakija voi turvapaikkahakemuksen jättää. Täysin naiivia ajattelua. Pian siirtolaisvyöryn uhatessa Suomea, pääkohdemaana Saksan ohella, alkoivat kommentit muuttua. Pitäisikö valmiuslakia ja sen hybridivaikuttamista koskevia kohtia muuttaa Valko-Venäjän ja Puolan rajan kaltaisten tilanteiden varalta? Kyllä pitäisi ja nopeasti.

Arvoisa herra puhemies! Suomen hallitus nojaa Geneven kansainvälisiin sopimuksiin. Suomen oma kansallinen turvallisuus voi olla uhattuna, ja sen pitää olla aina ykkösasia, ei minkään muiden seikkojen. Konkreettisia ja nopeita lakiuudistuslupauksia ei hallitukselta ole kuultu, vaikka niitä on monien taholta vaadittu ja asiaa kysytty. Mitä varautumista on se, että tulijat päästetään Suomen rajojen sisäpuolelle ja että aina yksi raja-asema pysyisi auki turvapaikan hakua varten? Siirtolaisten päästäminen alueelle aiheuttaisi jälleen tilanteen, jossa siirtolaisten joukko vaeltaisi pitkin Eurooppaa parhaaksi katsomiinsa maihin — ja Suomi on yksi näistä kohdemaista — sekä aiheuttaisi epäjärjestystä niin turvallisuuden kuin hyvinvointijärjestelmän kestävyuden kannalta.

Arvoisa herra puhemies! On päivänselvää, että suuren uhan edessä tietyt maat eivät kykene suojaamaan tai halua suojata rajojaan, vaan päästävät ihmisjoukot ensin sisään ja sen jälkeen eteenpäin. Aggressiivinen siirtolaisvyöry on saatava katkaistua. Maastamme ei pidä antaa millään tasolla lausuntoja ja signaaleja hyvästä sosiaaliturvasta. EU:n tasolla on autettava Puolaa ja muita kohteena olevia jäsenmaita estämään hybridihyökkäys ja padot-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

tava mahdollinen sekundaarinen Puolasta ja muista kohteena olevista jäsenmaista eteenpäin suuntautuva liike. Suomen tasolla on pysäytettävä turvapaikanhakijat rajalla mahdollisen hybridihyökkäyksen iskiessä.

Esitämme säädettäväksi välittömästi Suomen lainsäädäntöön hätätilapykälän, jonka nojalla turvapaikkahakemuksen vastaanottaminen voidaan keskeyttää laajamittaisen maahantulon tilanteessa kansallisen turvallisuuden ja yleisen järjestyksen turvaamiseksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Kaunisto... [Jukka Gustafssonin puhelin soi] — Jahas, edustaja Gustafsson tarjoaa kaikille kahvia sitten. [Jukka Gustafsson: Onneksi ei ole enempää väkeä!] — Ei ole tämän enempää, eikä edustaja Kaunistokaan ole paikalla. — Edustaja Kaunisto poissa. Edustaja Zyskiewicz, myös edustaja Zyskiewicz poissa. — Edustaja Hänninen.

18.25 Katja Hänninen vas: Arvoisa puhemies! Oppositio käyttää järeintä asettaan eli välikysymystä ja esittää hallitukselle epäluottamusta asiassa, josta Suomessa meillä tulisi olla yhtenäinen, vahva ja pitävä linja. Missään nimessä opposition oikeutta esittää epäluottamusta hallitukselle ei kukaan halua kyseenalaistaa tai kritisoida. Se on teidän, arvoisa oppositio, oikeus, ja joskus jopa se on teidän velvollisuutenne. Mutta se, mikä tässä salissa on tänään laajasti pohdittanut, on välikysymyksen tekeminen aiheesta, jossa perinteisesti Suomessa on löydetty yli puoluerajojen ja yli oppositio- ja hallitusrajojen konsensus ja yhtenäisyys. Onkin pakko kysyä, onko välikysymys tässä ulko- ja turvallisuuspoliittisessa tilanteessa se oikea tai paras tapa edistää Suomen sisäistä yhtenäisyyttä, turvallisuutta tai vahvistaa meidän ulkopoliittisia suhteita. Välikysymys ei nimittäin ole keskustelualoite, eikä se ole myöskään toimenpidealoite, vaan se on opposition järein ase, jolla se pyrkii kaatamaan koko hallituksen. Tämä on siis Suomen opposition ja samalla myös kokoomuksen tahtotila.

Arvoisa puhemies! Kuten me tiedämme, hybridiuhkiin vastatessa ulkopoliittiset västakeinot ja diplomatia ovat keskeisessä asemassa. Toisin kuin oppositio antaa täällä ymmärtää, hybridiuhkaan vastaaminen ei ole ensisijaisesti turvapaikkasääntelyn tai rajavalvonnan kysymys. Suomen keinot vihamieliseen toimintaan reagoimiseksi koostuvat monen tason toimenpiteistä, joita ei voi kaikilta osin käsitellä julkisuudessa kovin yksityiskohtaisesti. Suomen valmius on kuitenkin hyvällä tasolla, ja lähtökohtana on, että vakaviinkin häiriötilanteisiin kyetään vastaamaan voimassa olevalla lainsäädännöllä ja hyvinkin nopeasti. Totta kai lainsäädännön toimivuutta on meidän koko ajan arvioitava ja tarpeellisia korjauksia tehtävä. Tätä työtä hallituksessa tehdään jatkuvasti.

Myös esimerkiksi valmiuslain tarkistamistarpeista on keskusteltu jo ennen koronakriisiä ja nyt koronakriisin aikana. Poikkeusoloihin sidottu valmiuslaki merkitsee voimakasta poikkeusta valtioelinten toimivaltasuhteisiin ja mahdollisia rajoituksia yksilöiden perusoikeuksiin, ja siksi valmiuslain käyttöön on suhtauduttava pidättyväisesti. Valmiuslakia tarkistettaessa voidaan kuitenkin tarkastella myös erilaisia hybridiuhkia. Tätä ei kuitenkaan tule tehdä päivänpoliittisen paineen alla kiireessä vaan huolellisen arvion kautta. Pääsääntöisesti varautumista on tehtävä normaaliolojen lainsäädännön ja säännönmukaisten toimivaltuuksien puitteissa.

Arvoisa puhemies! Voidaan sanoa, että maahanmuuttopolitiikassa EU on vuosien saatossa epäonnistunut yhteisen, oikeudenmukaisen ratkaisun luomisessa. Turvapaikanhaki-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

joiden pelossa EU-maat ovat yhteisen turvapaikkajärjestelmän kehittämisen sijaan laittaneet miljardeja euroja rajojen tilkitsemiseen, turvallisten reittien estämiseen ja hädänalaisten pitämiseen rajojen ulkopuolella. Tuhannet ovat hukkuneet Välimeren. Samalla EU on osaltaan tarjonnut kiristämisen avaimet ihmisoikeuksia loukkaavien rajanaapureiden, kuten Turkin, Libyan ja nyt myös Valko-Venäjän, käsiin. Lisääntyvään globaaliin pakolaisuuteen vastaaminen edellyttää EU:lta yhteistä vastuunjakoa ja ihmisoikeuksia kunnioittavaa ja yhteistä turvapaikkajärjestelmää.

Arvoisa puhemies! Haluan lopuksi vielä todeta sen, että ulko- ja turvallisuuspoliittiset asiat ovat niin laajoja ja kauaskantoisia, että kyllä meidän tässä salissa olisi äärimmäisen tärkeää löytää yhteinen ja kestävä linja, mutta missään olosuhteissa me emme voi emmekä me saa vesittää kansainvälisiä sopimuksia, emmekä me voi sulkea myöskään korviamme hädänalaisten ihmisten avunhuudoilta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Ja edustaja Vestman. Edustaja Vestman pois. — Edustaja Hopsu.

18.30 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Yhä useampi täällä salissa käytetty puheenvuoro kertoo siitä, että välikysymyksessä ei oikeastaan olekaan ollut kysymys hybridiuhistaan vaan on haluttu päästä keskustelemaan maahanmuuttopolitiikasta. Ja sillä tavalla tämä on surullista, että nyt tässä kysymyksessä on mukana useampi puolue kuin se perinteinen maahanmuuttokeskustelija. [Juha Mäenpää: Kuuntelitko puheenvuoroni?]

2015–16 Suomen rajavalvonta toimi mallikkaasti. Huomattavasti Puolan rajalla nyt odottavaa noin 2 000 siirtolaista suurempi määrä tulijoita otettiin asiallisesti ja hyvässä järjestyksessä vastaan, ohjattiin vastaanottokeskuksiin suojaan ja turvapaikanhakuprosessiin. Tältä osalta toimittiin siis oikein hienosti ja mallikkaasti.

Se, missä on selvää parantamisen varaa, on turvapaikkahakemusten käsittelyprosessi. Täydennän sitä aiemmin pitämäni puheenvuoroa: Tämä prosessi oli hidas ja heikkolaatuinen, se on eri selvityksissä osoitettu. Resurssi- ja osaamispula selittää tätä osin, mutta ei sitä, että osa 2015–16 saapuneista odottaa yhä päätöksiään. Toivon, että pikaisesti teemme kertaratkaisun oleskeluluvista tänne kotiutuneiden, työllistyneiden ja suomea oppineiden maassa jo yli 5 vuotta asuneiden osalta. Se on inhimillistä, se on oikein ja se on myös Suomen etu.

Arvoisa puhemies! Muukalaisviha on sisäisen turvallisuuden riski ja paljon suurempi kuin mikään maatamme koskeva hybridiuhka. Toivon hallitukselta myös aktiivisia toimia siihen puuttumiseksi.

Ja vielä tästä valmiuslakiprosessista: Täällä ministeri Henriksson totesi hyvin, että se on vaativa prosessi. Me olemme nähneet koronan aikana lisätarpeita siihen, ja ne tulee myös huomioida. Hän sanoi asiallisesti, että tällaisessa isossa lakiuudistuksessa käydään läpi myös muuta lainsäädäntöä, miten sekä näihin koronan osoittamiin tarpeisiin että hybridiuhkiiin voidaan vastata, ja siihen otetaan oppositio parlamentaariseen keskusteluun mukaan. Se on sitä hyvää hallintoa, joka Suomessa vallitsee.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Peltokangas.

18.33 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Suomen sisäisen turvallisuuden varmistaminen on yksi valtionvallan tärkeimmistä päätehtävistä. Parasta aikaa pohditaan lähimen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

neisyydessä tapahtuneiden valossa ja yleisesti sisäiseen turvallisuuteemme vaikuttavia ja vaikuttaneita syitä ja seurauksia. Sisäministeriemme viimeaikaisista ulostuloista olemme saaneet todeta, että tulevaisuuteen tähtäävää turvallisuutemme varmistamista ei hallituksemme suostu ajamaan. Maailman halaaminen, humanitaarisuus ja muiden kansojen ihmisoikeudet menevät hallituksemme prioriteeteissa oman kansamme ohi oikealta ja vasemmalta. Olisi erityisen tärkeää pitää realismi mukana, mutta ikäväkseni täytyy todeta, että mottoni ”realismi on rikkautta, rajat rakkautta” ei nykyhetkeen sovi. Hallitus pyyhkii realismilla ja kansamme turvallisuudella — rakastamisella — kylmästi pöytää.

Arvostettu puhemies! Sisäisen turvallisuuden uhkia on monia, mutta nostan esiin yhden, mielestäni vakavimman. Kun seuraamme nykyhetkeä Valko-Venäjän ja Puolan rajalla, ovat sisäministerimme, niin edellisen kuin nykyisenkin, kannanotot erityisen huolestuttavia ja mielestäni siis selkeästi uhka kansalliselle turvallisuudelle. Kyllä — sisäisen turvallisuuden uhka numero yksi on mielestäni ministeri, joka sivuuttaa selvät uhat, jättää ennaltaehkäisevät toimet tietoisesti tekemättä ja täten saattaa kansalaisten turvallisuuden ja koko yhteiskuntamme avoimeksi vakavillekin hybridihyökkäyksille. Ennaltaehkäisevät toimet ovat realismia, rakkautta ja viisautta. Tumput suorina seisominen ja tekemättä jättäminen on oman kansan pettämistä. Kun asiat eskaloituvat, on lainsäädännön oltava kunnonossa.

Katson, että mikäli sisäministeri ei ryhdy välittömästi toimiin raja- ja turvapaikkalainsäädännön ajantasaistamiseksi siten, että tuo eduskuntaan nopeutetusti esityksen hätätilapykälästä, turvapaikkaprosessin keskeyttämisestä, laiminlyö ministeri tärkeimmän tehtävänsä, Suomen kansan sisäisen turvallisuuden varmistamisen.

Arvoisa puhemies! Se, onko ministeri, joka laiminlyö tärkeimmän tehtävänsä, oikeutettu hillotolppaansa, onkin seuraava mieleeni nouseva vakava kysymys. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Päästetään ministeri Mikkonen kohta vastaamaan, mutta otetaan sitä ennen vielä muutama puheenvuoro. [Jukka Gustafsson: Kannattaisi kohdentaa noin kova kritiikki koko hallitukselle! — Välihuutoja] — Nyt edustaja Holopainen, Hanna.

18.36 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Täällä on tänään jo pitkään keskusteltu opposition välikysymyksestä. Alun perin välikysymyksen oli kuvattu käsittelevän hybridi-vaikuttamista ja opposition piirissä noussutta huolta kansallisesta turvallisuudesta. Odotin tältä illalta, että keskustelussa olisi todellakin käsitelty tätä aihetta, joka sinänsä on erittäin ajankohtainen, kun monet asiantuntijat ovat jo monen vuoden ajan puhuneet siitä, että laaja-alainen hybridi-vaikuttaminen on ihan selkeä ja muuttuva ilmiö, johon on syytäkin varautua. Todellisuudessa jo alun esittelypuheenvuoroissa tänään kävi hyvin ilmi, että tässä on oikeasti kysymys pelkästään turvapaikkapolitiikasta ja opposition maahanmuuttokriittisyydestä. Tämä on ollut jokseenkin pettymys.

Vihamielisen vaikuttamisen tilanteessa on tärkeää antaa ulospäin yhteinen vahva viesti siitä, että me emme horju ulkopuolisen painostuksen alla. On tärkeää pitää yhdessä kiinni yhteiskuntarauhasta, ihmisoikeuksista ja oikeusvaltioperiaatteesta.

Oppositio on nostanut esiin huolta kansallisesta turvallisuudesta ja Suomen varautumisesta. Tänään on kuultu hyviä puheenvuoroja ministereiltä siitä, kuinka hyvin Suomessa on varauduttu sellaiseen vihamieliseen vaikuttamiseen, jossa käytetään hädänalaisia ihmisiä. Suomi on varautunut sekä tähän että muihin uhkakuviin maailmanlaajuisesti vertailtuna

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

poikkeuksellisen hyvin. [Mikko Lundén: Hyvä!] Suomalaiset viranomaiset harjoittelevat erilaisia uhkakuvia ja skenaarioihin reagoimista aktiivisesti ja säännöllisesti. Viranomais-toiminnan tavoitteena on se, että kaikissa olosuhteissa tilanne säilyy koko ajan viranomais-ten hallinnassa ja yleinen järjestys ja turvallisuus eivät vaarannu.

Täällä salissa on monessa puheenvuorossa viitattu vuoden 2015 tapahtumiin Suomen ra-jalla ja annettu ymmärtää, että Suomessa ei olisi sen vuoden tapahtumien pohjalta tehty mi-tään toimia. Kuten Inka Hopsu täällä tänään aiemmin kuvasi, niin vuoden 2015 tapahtumat sujuivat varsin rauhallisesti, eikä myöskään pidä paikkaansa, etteikö Suomen varautumis-ta olisi tämän jälkeen edelleen kehitetty näiden kokemusten perusteella.

Näitä kokemuksia on huomioitu valmiussuunnittelussa, -ohjeistuksissa ja -harjoitustoiminnan suuntaamisessa. Harjoittelu on ollut erittäin aktiivista. Viranomaisten yhteistyö-mahdollisuuksia ja varautumisen koordinaatiota on kehitetty sekä lainsäädännön että käy-tännön tasolla. Jo aiemmin on tehty lukuisia lainsäädäntömuutoksia, jotka ovat entisestään parantaneet viranomaisten kykyä varautua erilaisiin turvallisuusuhkiin. Muutoksia on teh-ty esimerkiksi rajavartiolaitoslainsäädäntöön, ja myös uusi tiedustelulainsäädäntö parantaa vi-ranomaisten mahdollisuuksia varautua kansallisen turvallisuuden uhkiin.

Suomi on myös pyrkinyt aktiivisesti edistämään eurooppalaisten yhteisten toimintamal-lien muodostamista ja koko unionin yhteisiä pelisääntöjä ja käytäntöjä sekä turvapaikka-kysymykseen että myös hybrdivaikuttamiseen liittyen.

Tänään olemme kuulleet, että myös valmiuslain päivittämisen valmistelu on käynnissä. Oppositio ja erityisesti kokoomuslaiset entiset sisäministerit tietävät varsin hyvin, että val-miuslain päivittäminen pitää tehdä huolellisesti ja se on erittäin pitkä prosessi, ja olemme tänään kuulleet, että näin hallitus myös tekee.

Näitä jo toteutettuja tai valmistelussa olevia toimia kun tarkastelee, niin on kovin vaikea ymmärtää opposition väitettä siitä, että mitään ei olisi Suomessa tehty. On aivan selvää, että alati muuttuva laajamittainen vihamielinen vaikuttaminen on ilmiö, johon tulee varau-tua ja jonka vaikutuksia tulee pyrkiä kaikin mahdollisin keinoin ennaltaehkäisemään. [Ju-ha Mäenpää: Hyvä!] Onkin todella tärkeää, että myös me tässä salissa tunnistamme ja tun-nustamme sen, että Suomi on todellakin hyvin varautunut.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäenpää.

18.41 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Suomen perustuslain 9 § liikkumisvapau-desta toteaa: ”Suomen kansalaisella ja maassa laillisesti oleskelevalla ulkomaalaisella on vapaus liikkua maassa ja valita asuinpaikkansa.” Painotan voimakkaasti sanaa ”laillisesti”. Laittomasti isänmaassamme oleskeleville muiden maiden kansalaisille tasavaltamme perustuslaki ei anna oikeutta vapaaseen liikkumiseen. 4.12.2020 tuolloinen sisäministeri Maria Ohisalo kirjoitti ministeriön verkkosivuilla julkaistussa blogissaan niin sanotuista paperittomista eli käytännössä laittomasti maassa olevista: ”Osana sisäisen turvallisuuden strategian toimeenpanoa sisäministeriö selvitti aiemmin tänä vuonna, miten ilman oleske-lulupaa maahan jäävien tilanteeseen voitaisiin vaikuttaa. Laajan sidosryhmäyhteistyön tu-loksena syntyi viisi ehdotusta jatkotoimien painopisteiksi: oleskelulupien kehittäminen, palomuurin perustaminen, paluiden edistäminen, palvelujärjestelmän selkeyttäminen sekä viestinnän tehostaminen niin lähtömaissa kuin Suomessa.”

Arvoisa puhemies! Luettelo vaikutuskeinoista on kummallinen ja kysymykseen nähden rönsyilevä. Perustuslaki takaa vain laillisesti maassa oleville oikeuden vapaaseen liikkumi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

seen. Tästä ja ylipäätään siitä, että jonkun oleskelu maassa on todettu laittomaksi, loogisesti pitäisi seurata johtopäätös, että viranomaisten täytyy tavalla tai toisella poistaa laittomasti Suomessa oleskeleva henkilö maasta. Eihän valtiovalta voi edistää laittomuuksia, sillä valtion toiminta perustuu nimenomaan laillisuuteen. Siksi onkin outoa, että vihreiden Ohisalon kirjoittamassa listassa puhutaan oleskelulupien kehittämisestä ja palvelujärjestelmän selkeyttämisestä. Aivan riittävä kirjaus olisi ollut luettelossakin yhtenä osana ollut paluiden edistäminen.

Ohisalo jatkoi myöhemmin blogissaan: ”Yksi ehdotuksista on edistää hallitusohjelman mukaisesti sitä, että työllistyneet kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet voisivat nykyistä joustavammin saada oleskeluluvan työn perusteella.” Kirjauksen logiikka on: vaikka turvapaikanhakijan maassaoleskelu todettaisiin laittomaksi, voisi turvapaikanhakija silti jäädä maahan. Paitsi että tällaiset kannat ovat koko turvapaikkajärjestelmän ajatusta vastaan, ne vain lisäävät Suomen alttiutta hybridivaikuttamisen kohteeksi joutumiselle. Mitä merkitystä kielteisellä päätöksellä edes on, jos hakija saa joka tapauksessa jollain verukkeella oleskeluoikeuden maassa? Mitä enemmän Suomella on vetovoimatekijöitä turvapaikanhakijoiden suhteen, sitä helpompi vihamielisten valtioiden on houkutella ihmisiä lähtömaista hybridiasetarkoituksiin.

Ohisalon blogissa niin ikään mainittu palomuuuri on erityisen ongelmallinen laittomasti maassa olevien suhteen. Palomuurilla hän tarkoittaa tässä tapauksessa menettelyjä, joiden avulla oleskeluluvaton voi asioida viranomaisten luona ilman pelkoa välittömästä palauttamisesta. Kyseessä on jälleen vetovoimatekijä. Tämänkaltaiset ulostulot ovat tavoitteina ristiriidassa listassa mainitun paluiden edistämisen kanssa. Miten palauttamista edistetään sillä, että maassa laittomasti oleskelua ja liikkumista helpotetaan?

Suomen tehoton palautuspolitiikka ja punavihreän keskustahallituksen haluttomuus korjata tilannetta ovat omiaan alistamaan meitä ulkomaiselle hybridivaikuttamiselle. Kun vaikuttamisen käynnistävä taho tietää, että maahan saapuneita turvapaikanhakijoita ei saada edes heidän oleskelulupansa loppuessa pois maasta, kannattaa turvapaikanhakijoita käyttää hyväksi hybridiasena. Mikäli tämänkaltaiselta Suomeen kohdistuvalta vihamieliseltä vaikuttamiselta haluttaisiin syödä merkittävästi tehoja, tehostettaisiin palautuspolitiikka huippuunsa laittomasti maassa olevien kohdalla. Sen sijaan nykyhallitus haluaa jopa lisätä isänmaamme haavoittuvuutta potentiaalisten uhkien edessä. Ohisalon blogin kommenttiosioon olikin eräs kansalainen huolestuneena kirjoittanut seuraavasti: ”Herää kysymys, että ajetaanko tässä todella Suomen etua. Suorastaan pelottavaa.”

Tänään saimme lukea lehdistä seuraavaa: sisäministeriö kaavailee tuhansille [Puhemies koputtaa] kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneille oleskelulupaa. Mielestäni laittomasti maassa oleskelu on todettava rikolliseksi menettelyksi ja siten palautettava henkilö kotimaahansa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen keinot laittomasti [Puhemies koputtaa] maassa olevien ihmisten poistamiseen ja sitä kautta hybridivaikuttamisen torjumiseen eivät tähän mennessä juurikaan vakuuta. Kysynkin välikysymyksemme sanoin: arvoisa sisäministeri, miten hallitus aikoo estää kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden laittoman maahanjäännin?
— Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Simula.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

18.47 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Palaan itsekin hiukan vielä tähän, mistä syystä Suomeen ei pidä päästää rajojen yli holtittomasti itse asiassa yhtään ainutta turvapaikanhakijaa: siksi koska palautussopimuksia joko ei ole tai ne eivät ole tarpeeksi pitäviä, kuten 2015 vyöry osoitti, ja siten täällä ilman oleskelulupaa tai ilman turvapaikan tarvetta oleskelevia ei saada palautettua lähtömaihin — ei saada tai ei haluta, kuten tänään on nähty.

Miksi heitä sitten ei saada palautettua? Koska vihervasemmisto nyt, ja vuosia sitten itse asiassa kokoomus, näpertele kaikenlaisia porsaanreikiä Suomen lakiin ja käytäntöihin niille, jotka ovat rasittaneet ensin meidän systeemiä ja yhteiskuntaamme vuosikausia, ihmisille, jotka ovat hakeneet turvapaikkaa yhä uudelleen ja uudelleen sitä saamatta. Nyt sisäministeri Mikkosen ministeriössä valmistellaan virkamiestyönä keinoja, joiden päätarkoituksena on mahdollisuus antaa oleskelulupia 3 000:lle Suomessa olevalle ihmiselle, ilman että todellista hätää edes on. Siis näillä ihmisillä ei ole mitään laillista perustetta olla Suomessa, mutta sellainen halutaan luoda.

Mitä muuta sekään on kuin suoranaista hölmöyttä? Eihän koko turvapaikkajärjestelmällä ole mitään merkitystä, koska te hallituksessa, kuten edustaja Hopsu tuossa äsken toi esille, haluatte oikeastaan, että kaikki jäävät Suomeen. Ei kansallisvaltion rajoilla ja suomalaisten turvallisuudella tunnu olevan teille mitään merkitystä, ja tämä on se suurin ongelma tässä. Te puolustatte elintasosiirtolaisia niin paljon, että vähät välitätte siitä, miksi tuota väkeä tänne yritetään ohjata: horjuttamaan Euroopan vakautta ja turvallisuutta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Koponen, Ari.

18.49 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Täytyy vielä nostaa yksi ongelmallinen asia tässä esiin: Puolan rajalla siirtolaisilta on kysytty, minne he ovat matkalla, ja heiltä nousi kaksi maata esiin. Toinen on Saksa, ja toinen — yllätys yllätys — on Suomi. Tämä on seurausta jostain. Suomessa on liikaa vetovoimatekijöitä: sosiaaliturva, liian hyvä elintaso kaikille, myös niille, jotka eivät halua tehdä sen eteen mitään eivätkä pysty sisäistämään suomalaisen yhteiskunnan sääntöjä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lundén.

18.50 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Minä tahdon vielä nopeasti todeta tähän loppuun, mikä jäi äsken sanomatta, vaikka minä puhunkin kuin konekivääri, että rajavaltu on tehostettava kaikilla rajoillamme. Eduskunnan on ryhdyttävä välittömästi valvontaa auttaviin toimenpiteisiin. Rahoja on ohjattava ulkorajavaltuun ja vartiointiin. Kyseessä on maamme turvallisuus. Sitä ei pidä koskaan unohtaa.

Meillä on käytössä tehokas Rajavartiosto, armeija ja poliisivoimat, mutta silti näkisimme ehdottomasti lisäpanostuksia juuri näille asioille, maksoi mitä maksoi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Antikainen.

18.50 Sanna Antikainen ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tässä salissa vihervasemmiston puheiden kuunteleminen on ollut hämmentävää. Kuulemma edustaja Hopsun mukaan sisäpoliittinen asia tai ongelma, kuten hänen mainitsemansa muukalaisviha, on pahempi kuin hybridiuhka. Nähtävästi edustaja Hopsu ei tiedä, mikä on hybridiuhka. Se on uhka, joka uhkaa koko valtiomme olemassaoloa, siis meidän maamme suvereniteettia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

Hybridihuahka tarkoittaa, että jokin valtiollinen toimija haluaa horjuttaa maamme toimintakykyä ja itsenäisyyttä. Ymmärrätekö te yhtään, kuinka vakavasta asiasta tässä on kyse?

Oma ukkini Toivo Vehviläinen ja monet, monet muut sankarit taistelivat tämän maan puolesta. Nyt on meidän vahtivuoromme, ja meidän tulee pysyä tämän muuttuvan maailman perässä, ja nyt tämä hätätilapykälien säätäminen on osa tätä maamme itsenäisyyden puolustamista.

Henkilökohtaisesti minusta nyt näyttää sille, että vihervasemmistolla on puurot ja vellit sekaisin. Ette tunnu erottavan sitä, miten sisäpoliittiset uhat esimerkiksi eroavat ulkoisista ja varsinkin ulkovallan harjoittamasta uhasta.

Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu vihervasemmiston suulla, kuinka hyvin kaikki on nyt hoidossa. No, toivon, että todella tutustutte asiantuntijoiden lausuntoihin. Esimerkiksi Iltalehti haastatteli Sallan rajavartijaa. Hän sanoi esimerkiksi: ”Lainsäädännön pitäisi huomioida erilaiset poikkeustilanteet.” Hän toteaa, että lawsäädännön olisi oltava ajan tasalla hyvissä ajoin. ”Kun paine on rajalla, ollaan myöhässä.” Toivon todella, että varsinkin te vihreät ja varsinkin vihreä ministeri kuuntelette näitä asiantuntijoita. Kun paine on rajalla, ollaan jo liian myöhässä.

Arvoisa puhemies! Kun nyt olen kuunnellut ja lukenut myös eri medioista hallituksen ja ministereiden argumentteja ja vastauksia, olen yhä vakuuttuneempi siitä, ettei tämä hallitus kykene huolehtimaan Suomen ja suomalaisten turvallisuudesta tässä muuttuvassa maailmassa. — Kiitos, arvoisa herra puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt ministeri Mikkonen, 3 minuuttia.

18.54 Sisäministeri Krista Mikkonen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin on hyvä tietysti muistuttaa siitä, että Suomi on hyvin varautunut monenlaisiin uhkiin ja sillä on kyky reagoida niihin. Vihamielisen hybridivaikuttamisen tilanteessa hallituksella on oikeus ja velvollisuus toteuttaa tarvittavat toimenpiteet Suomen turvallisuuden ja vakauden turvaamiseksi. Suomen suvereniteetti ja turvallisuus turvataan kaikissa tilanteissa. Se on hallituksen tärkein tehtävä.

Täällä on paljon puhuttu siitä, onko lawsäädäntömme kunnossa ja ajan tasalla. On selvää, että lawsäädäntöä ja sen puutteita käydään tarkkaan läpi koko ajan ja tarvittaessa siihen tehdään muutoksia. Tämä koskee niin valmiuslakia kuin hallituksen perustaman työryhmän toimeksiannossa mainittuja mahdollisia muutostarpeita muuttoliikkeitä hyväksikäyttävään hybridivaikuttamiseen varautumisessa. Hankkeessa tarkastellaan etenkin ulkomaalaislakia, lakia kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta sekä rajavartiolaitos. Työryhmä tekee ehdotuksensa tarvittavista lainmuutoksista, minkä jälkeen muutokset on tarkoitus valmistella sisäministeriössä viipymättä. Ja aivan kuten ministeri Henriksson täällä kertoi, valmiuslain muutos on jo menossa.

EU:n jäsenvaltiona Suomi on sitoutunut tarjoamaan kansainvälistä suojelua sitä tarvitseville, ja samalla Suomi on sitoutunut siihen, että unionin alueelle ei pääse hallitsemattomasti, ja sitoutunut palauttamaan henkilöt, joilla ei ole oikeutta oleskella unionin alueella. Nämä velvoitteet eivät ole ristiriidassa keskenään. Minulla on täysi luotto Suomen turvallisuusviranomaisiin, heidän kykynsä ja taitoonsa hoitaa [Sanna Antikainen: Ei ole ollut kyse siitä vaan lain säätämisestä! — Sanna Antikainen pyytää vastauspuheenvuoroa] perustehtäväänsä, kansallisen turvallisuuden varmistamista. Kuten täällä ovat monet edusta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

jat kertoneet, hallitus on jo aiemmin tehnyt varautumista parantavia lainsäädäntömuutoksia ja seuraa jatkuvasti lainsäädännön muutostarpeita, niin muuttoliikettä hyväksikäyttävään hybridivaikuttamiseen varautumiseksi kuin kyberhyökkäyksiin tai esimerkiksi ilmas-
tonmuutoksen aiheuttamiin katastrofeihin varautumiseksi.

Siirtolaisten välineellistäminen politiikan tarkoituksiperiin on koko EU:ta koskeva haaste, johon tarvitaan toimivia, yhteisiä ratkaisuja. Yhteiset toimet ovat avainasemassa, oli kyse hybridivaikuttamisesta, muuttoliikkeestä, rajaturvallisuuden ylläpidosta tai ihmisal-
lakuljetuksen torjunnasta, ja Suomi toimii EU:n jäsenenä edelleen aktiivisesti näiden rat-
kaisujen etsimiseksi.

On hyvä todeta myös, että varautuminen erilaisten kriisien torjuntaan on pitkälti opera-
tiivista varautumista — sellaista varautumista ja ennakointia, jonka yksityiskohdista emme
tässä salissa voi keskustella. Jos joku ei näitä varautumissuunnitelmia tunne, ei se tarkoita
sitä, etteikö niitä olisi olemassa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Zyskowicz. [Sanna Antikainen: Eikö saa
vastauspuheenvuoroa?] — Meillä on tänään aika laaja debatti aiheesta käyty, mennään nyt
puhujalistaan.

18.57 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Aluksi
haluan kiittää ministeri Mikkosta siitä, että hän on edelleen mukana keskustelussamme,
vaikka keskustelu on kestänyt jo useita tunteja.

Aloitan puheenvuoroni kahdella lainauksella ministeri Mikkosen vastauksesta välikysy-
mykseen: ”Tulevaisuuden haasteiden hallitsemiseksi on kuitenkin tarpeen kartoittaa käy-
tössämme oleva keinovalikoima, jotta kykenemme vastaamaan ennalta ehkäisevästi, oi-
keasuhtaisesti ja tehokkaasti eri syistä johtuviin kriiseihin jatkossakin. Tästä syystä halli-
tus on perustanut virkamiestyöryhmän käymään läpi lainsäädäntöä muutostarpeiden kar-
toittamiseksi ja uusien mahdollisuuksien löytämiseksi. Tarvittavat muutokset valmistel-
laan viipymättä.” Hyvin sanottu ja hyvin luvattu. Samassa puheenvuorossa aikaisemmin
ministeri Mikkonen sanoi kuitenkin seuraavaa: ”Yhtä selvää on, että välikysymyksessä nyt
esiin nostettu hätätilapykälä turvapaikkahakemusten vastaanottamisen täydestä keskeyttä-
misestä ei ole mahdollinen perustuslakimme eikä Euroopan unionin lainsäädännön puit-
teissa.”

Minusta tämä jälkimmäinen lainaus ei ole ollenkaan itsestään selvää. Jos ajattelemme
esimerkiksi Euroopan ihmisoikeussopimusta, niin siellä on 15 artikla, joka hätätilassa an-
taa valtiolle oikeuden toimia toisin kuin normaalioloissa. Edelleen Geneven pakolaissopi-
mus tarkoittaa ihmisiä, jotka ovat kansainvälisen suojelun hakijoita, joiden voidaan olettaa
olevan liikkeellä kansainvälisen suojelun saamiseksi. Jos me nyt sitten ajattelemme esi-
merkiksi sitä, mitä tällä hetkellä tapahtuu Valko-Venäjällä, tai ajattelemme jotain tulevaa
operaatiota Suomea vastaan, jossa ihmismassoja käytettäisiin Suomen painostamiseen,
niin ovatko nämä ihmiset todellakin sellaisia Geneven pakolaissopimuksen tarkoittamia
kansainvälistä suojelua hakevia ihmisiä? Ei kansainvälinen oikeus ole sokea. Itse uskon,
että kun esimerkiksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa tullaan aikanaan tulkitse-
maan niitä tilanteita, joita nyt näemme tuolla Valko-Venäjän rajalla, niin myös näille mai-
nitsemilleni näkökohdille tullaan antamaan painoarvoa.

Näin ollen, kun hallitus nyt tarkastelee valmiuslain uudistamisen osana ja siitä ehkä eril-
lisenä tähän liittyvää lainsäädäntöä, kun se tarkastelee sitä tavallista lainsäädäntöä, jota mi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

nisteri Mikkonen äskeisessä puheenvuorossaan selosti, niin toivottavasti se tässä lainvalmistelussa suhtautuu sillä tavoin ennakkoluulottomasti tilanteeseen, että se ei itsestään selvästi etukäteen pidä kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteittemme vastaisena sitä, että Suomi jossakin täysin poikkeuksellisessa tilanteessa väliaikaisesti — tilanteessa, jossa meihin kohdistuisi tällaista ihmisryhmällä, isolla ihmismäärällä tapahtuvaa painostamista — keskeyttäisi turvapaikanhaun mahdollisuuden, että me emme etukäteen itsestään selvästi pitäisi tällaisessa tilanteessa turvapaikanhaun mahdollisuuden keskeyttämistä väliaikaisesti kansainvälisten sopimustemme vastaisina.

Nyt meni vähän monimutkaiseksi tämä asian esittäminen, mutta viestini on se, että valmistelkaamme tätä lainsäädäntöä vähän laveammin ajatellen. Se kansainvälisen oikeuden tulkinta tällaisissa tilanteissa ei ole sillä tavoin itsestään selvä ja yksiselitteinen kuin mitä ministeri Mikkonen alkuperäisessä välikysymysvastauksessaan sanoi. Ja mielestäni jo esimerkiksi Euroopan komission suhtautuminen nyt parhaillaan Valko-Venäjän rajalla meillä olevaan tilanteeseen osoittaa, että Euroopan unionissakaan kansainvälisiä sopimuksia ja Euroopan unionin oikeutta ei tulkita sillä tavoin yksiselitteisesti kuin täällä annetaan ymmärtää.

Meidän lainsäädännössämme on siis selvä aukko. Meillä lainsäädännössä ei ole varauduttu tällaiseen hybridivaikuttamiseen massoittain ihmisiä Suomen rajalle ajamalla. Meidän nykylainsäädäntömme mukaan emme voisi edes tällaisessa täysin poikkeuksellisessa tilanteessa keskeyttää turvapaikan hakemista. Kokoomus lähtee siitä, ja toivottavasti eduskunnan muukin väki, että meillä pitäisi tällaisessa poikkeustilanteessa tällainen mahdollisuus olla. [Puhemies koputtaa] Tietystikään lainsäädännön laittaminen tältä osin kuntoon, ajan tasalle, ei ole mikään itsestään asiat hoitava teko, ei tietystikään, mutta se olisi viesti siitä, että oman lainsäädäntömme puitteissa emme kuitenkaan olisi täysin kädettömiä tällaisen painostuksen edessä.

Ja kun tiedetään, miten legalistinen perinne Suomessa on [Puhemies koputtaa] ja miten ylikireästi tulkitaan Suomessa esimerkiksi kansainvälisiä sopimusvelvoitteita, niin on turha kenenkään uskotella, että tuossa tilanteessa ilman laissa olevia pykäläiä meidän viranomaiset voisivat toimia tavalla, jossa kuitenkin käytännössä keskeytettäisiin turvapaikka-hakemusten vastaanottaminen. Mutta kuten sanoin, eihän se asioita ratkaise. [Puhemies koputtaa] Lainsäädännön ajantasaiselle saattaminen on yksi pyrkimys viestiä, että me emme ole sellaisessa tilanteessa kädettömiä, mutta tarvitaan, totta kai, paljon muutakin. Tarvitaan diplomatiaa, tarvitaan erilaista valmistautumista erilaisiin tilanteisiin.

Herra puhemies! Joudun pyytämään uuden puheenvuoro, koska olen ylittänyt aikani. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: On täysin sallittua pyytää uusi puheenvuoro. — Edustaja Peltokangas.

19.04 Mauri Peltokangas ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Kun oppositio tekee välikysymyksen, olisi hallituksen syytä herätä. Oppositio ei reagoi huvikseen. Välikysymys on järeä keino, ja kyllä siellä puolella pitäisi silloin valot syttyä, että nyt on keskustelun paikka. No, kun oppositio tekee välikysymyksen, ministeri nimittää sitä hybridivaikuttamiseksi. Tässä kohtaa mielestäni ollaan kyllä pimeän puolella ja voimakkaasti. Kun oppositio keskustelelee välikysymykseen liittyvistä asioista, siitä, mitä me näemme uhaksi Suomen sisäi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

selle turvallisuudelle, sieltä vasemmasta laidasta meitä nimitetään muukalaisvihamielisiksi. Käsittämätöntä, käsittämätöntä panettelua.

Mutta koska vihervasemmisto haluaa nyt puhua sitten näistä turvapaikanhakijoista, niin otanpa tässä sitaatin Ilta-Sanomista: ”Sisäministeriö kaavailee tuhansille kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneille oleskelulupaa.” Tämä jatkuu: ”Maahanmuuttoviraston kuluvaan syksyn arvion mukaan heitä on Suomessa yhä noin 3 000, kertoo lainsäädäntöneuvos Jutta Gras. He ovat saaneet kielteisen turvapaikkapäätöksen, mutta tehneet sen jälkeen uusintahakemuksen tai useita hakemuksia ja pysyneet sen vuoksi vastaanottojärjestelmässä. Lisäksi Suomessa on Kuntaliiton kesällä 2020 tekemän arvion mukaan noin 700–1 100 henkilöä, jotka ovat saaneet kielteisen turvapaikkapäätöksen ja maastapoistamispäätöksen. He eivät ole poistuneet maasta vapaaehtoisesti, eikä heitä ole onnistuttu poistamaan viranomaisvoimin. Ilman oleskeluoikeutta maassa pitkään olleille kaavaillaan nyt selvityksessä oleskeluluvan myöntämistä.” Tämäkö on sitä järkevää politiikkaa, kysyn vakavalla äänellä. Siis henkilöille, jotka on viranomaisemme toimesta todettu täällä turhaan oleviksi, näille kielteisen ja karkotuspäätöksen maasta poistamispäätöksen saaneille henkilöille te olette hommaamassa oleskelulupaa.

Arvoisa hallitus, te tuhoatte koko meidän maahanmuuttopoliittisen järjestelmämme. Te teette tästä maasta naurettavan, jota sitten tuolta ulkomailta katsotaan, että tuonne pojat, ei sieltä saa meitä ulos, kun mennään sinne vaan. Ja veronmaksaja maksaa. Ja kun oppositio tekee välikysymyksen siitä, että kansalaistemme turvallisuudesta pidettäisiin huolta, te nimitätte sitä hybridivaikuttamiseksi ja ihmisvihamieliseksi. Käsittämätöntä. Herättää ja teeskentelee lainsäädäntöön tarvittavat toimenpiteet. Teemme ne teidän kanssanne mielellään yhdessä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Vestman.

19.07 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Suomen on kyettävä sulkemaan raja myös turvapaikanhaulta tilanteessa, jossa Suomi joutuisi vastaavanlaisen hybriditoiminnan kohteeksi kuin Puola. Suomella on suvereenina valtiona oikeus taata kansallinen turvallisuus, jos se on uhattuna, kuten jokaisella suvereenilla valtiolla — myös kansainvälisen oikeuden mukaan.

Hallituksen on korkea aika lopettaa selittely, opposition syyttely ja venkoilu ja tuoda uudet turvallisuuslait, mukaan lukien opposition vaatima hätätilapykälä, kiireesti eduskuntaan. Toimivaltuus, joka sallii rajan sulkemisen jopa turvapaikanhaulta kansallisen turvallisuuden vaarantumisen perusteella, löytyy muun muassa Norjan ja Tanskan laista, siis kahden muun Pohjoismaan laista. Kreikka ja nyt Puola ja Liettua ovat käytännössä — EU-komission tuella — sulkeneet rajansa turvapaikanhaulta tilanteessa, jossa siirtolaisia käytetään valtiollisen vaikuttamisen välineenä ja painostuskeinona. Siis EU-komission tuella.

Hallitus on tässä välikysymyskeskustelussa puhunut paljon ja lupailut jotain lainvalmistelua, mutta päivän selvää on, että hallituksen vastauksessa, ministeri Mikkosen vastauksessa, todetaan: ”Selvää on, että välikysymyksessä nyt esiin nostettu hätätilapykälä turvapaikkahakemusten vastaanottamisen täydestä keskeyttämisestä ei ole mahdollinen perustuslakimme eikä Euroopan unionin lainsäädännön puitteissa.” Eli hallituksen linja, mukaan lukien keskustan linja, on, ettei Suomi takaa viranomaisille vastaavia toimivaltuuksia kuin esimerkiksi Norja, toinen Pohjoismaa, laissaan. Hallitus vetoaa, ja on vedonut tässä keskustelussa toistuvasti, kansainvälisiin sopimuksiin ja ihmisoikeuksiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

Kuitenkin eilisessä keskustelussa Ylellä kansainvälisen oikeuden emeritusprofessorilta kysyttiin, olisiko opposition välikysymyksessä esitetty laki säädettävissä kansainvälisen oikeuden kannalta. Ja vastaus oli, että se riippuu lain sisällöstä ja että kansainvälisen oikeuden kannalta on tärkeää, että hätätilalaissa otettaisiin huomioon Euroopan ihmisoikeussopimuksen hätätilaa koskevat määräykset. Lisäksi häneltä kysyttiin, että jos Suomi sulki kaikki rajansa, niin rikkoisiko Suomi silloin kansainvälisiä sopimuksia. Ja nyt suora sitaatti emeritusprofessorilta: ”Siinä liikutaan sellaisella harmaalla vyöhykkeellä, jonka Euroopan ihmisoikeussopimus jättää.” Hän totesi myös: ”Kun puhuin siitä, että tulkinnassa tarvitaan innovatiivisuutta, niin tämä on se maailma, johon poliittiset päätöksentekijät ja Suomen viranomaiset kutsutaan silloin, kun tätä hybridikysymystä ajatellaan.”

Jos ollaan tilanteessa, jossa kansainvälisiä sopimuksia tehtäessä [Puhemies koputtaa] ei ole tunnistettu tällaista hybridivaikuttamisen tilannetta, niin on päivänselvä asia, että tulkinnalla tällaisia puutteita joudutaan käytännössä täyttämään, ja näin ovat monet EU-maat käytännössä tehneet. Hallituksen linja on siis ilmeisesti se, että Suomi ei kykene samaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Zyskowicz.

19.11 Ben Zyskowicz kok: Herra puhemies! Haluan antaa vahvan tukeni edustaja Vestmanin puheenvuorolle, joka osoittaa, että hän on todella perehtynyt kansainväliseen oikeuteen suhteessa tähän tilanteeseen. Jälleen kerran olemme ilmeisesti tilanteessa, jossa samat kansainväliset sopimukset sitovat ja velvoittavat tiukemmin ja eri lailla Suomea kuin esimerkiksi muita Pohjoismaita. Miten tämä on mahdollista?

Herra puhemies! Itse Valko-Venäjän tilanteesta: Mehän emme tarkalleen kukaan tiedä presidentti Lukašenkan ja hänen taustavoimiensa motiiveja tämän hybriditoiminnan käynnistämisessä. Julkisessa keskustelussa on kuitenkin arvioitu, että motiivina on ennen kaikkea osoittaa, että Euroopan unioni ei tiukan paikan tullen kunnioita omia perusarvojaan, kuten perus- ja ihmisoikeuksia, tai pakolaissopimusta ja tämän osoittamisella eräällä tavoin heikentää Euroopan unionin puhevaltaa tilanteissa, joissa Euroopan unioni yrittää vaikuttaa globaalisti siten, että perus- ja ihmisoikeuksia laajemmin tässä maailmassa ja eri maissa kunnioitettaisiin. Tämä saattaa olla yksi presidentti Lukašenkan motiiveista. Ne, jotka ajattelevat, että tämä on hänen päällimmäinen motiivinsa, kuten eräät vihreät johtavat poliitikot, ovat sanoneet, että siksi Puolan ja Baltian maiden pitää ottaa vastaan kaikki nämä turvapaikanhakijat ja ottaa näiden ihmisten turvapaikkahakemukset käsittelyyn, jotta voidaan osoittaa, että Lukašenkan väitteet siitä, että Euroopan unioni ei kunnioita omia arvojaan eikä kunnioita solmimiaan ihmisoikeussopimuksia, eivät ole totta. — Ryhmäpuheenjohtaja Harjanne oli vähän sen näköinen, että kukakohan johtava vihreä poliitikko tällaista on esittänyt, ja vastaan, että Iiris Suomela television aamulähetyksessä, muun muassa hän. [Sanna Antikainen: No niinpä tietenkin!]

Kuten sanoin, tämä saattaa olla Lukašenkan yksi motiivi. Itse uskon, että hänen motiivinsa ja hänen taustavoimiensa, joita on muun muassa Moskovassa, motiivi on vielä vahvemmin se, että horjutetaan Euroopan unionia, horjutetaan Euroopan unionin jäsenmaita, kaiken kaikkiaan horjutetaan näitä demokraattisia hallintoja täällä Euroopassa. Uskon, että motiivina on aiheuttaa sisäistä hajaannusta unionissa ja unionin jäsenmaissa. Uskon, että motiivina on aiheuttaa niin paljon ongelmia pakolaisvirtojen tai tässä tapauksessa näiden siirtolaisvirtojen maahantulon kautta, että äärioikeisto pääsee taas nostamaan kannatustaan, kuten kävi esimerkiksi Saksassa vuoden 15 pakolaiskriisin seurauksena. Tämä sopii

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

Lukašenkalle ja tämä sopii hänen Moskovassa oleville taustavoimilleen erinomaisen hyvin. Kuten tiedämme, Venäjä tukee äärioikeistoa, muun muassa Saksassa AfD:tä, muun muassa Itävallassa, muun muassa Ranskassa Le Penin puoluetta, ja niin edelleen.

Kun itse uskon, että motiivina on juuri tällainen näiden maiden horjuttaminen, niin uskon, että juuri tähän suostuminen, että Puola avaisi rajansa ja päästäisi nämä sadat, sen jälkeen tuhannet, sen jälkeen kymmenettuhannet, sen jälkeen tarvittaessa sadattuhannet ihmiset alueelleen ja siellä edelleen esimerkiksi Saksaan, tällainen antautuminen tällaisen painostuksen edessä, toteuttaisi niitä tavoitteita, mitä Valko-Venäjällä ja käsitykseni mukaan myös Venäjällä tässä tilanteessa on. En siis missään tapauksessa suosittele tätä. Päinvastoin mielestäni Puola ja Baltian maat ovat toimineet tässä suhteessa oikein ja perustellusti, ja kuten täällä on käynyt ilmi, Euroopan unionin komissio, joka valvoo Euroopan unionin oikeuden toteutumista osaltaan, ei ole pitänyt sitä Euroopan unionin oikeuden vastaisena menettelynä.

En usko, että tämä painostus ja näiden viattomien ihmisten häikäilemätön hyväksikäyttö loppuu sillä, että avataan portit. Päinvastoin uskon, että silloin tämä liikenne Lähi-idästä Valko-Venäjälle jatkuu. Sitten voidaan sanoa, että no mutta tehdään sopimuksia näiden lentoyhtiöiden ja lähtömaiden kanssa. No, nämä samat vihreät poliitikot varmasti hylkäävät senkin, koska silloinkin estetään, eikö niin, ihmisiä hakemasta kansainvälistä suojelua. Esimerkiksi silloin kun Euroopan unioni teki Turkin kanssa sopimuksen, jolla pyrittiin estämään turvapaikanhakijoiden saapumista Kreikkaan, nykyinen ministeri Emma Kari kirjoitti blogissaan, että tämä on törkeä ihmisoikeuksien rikkomus — törkeää ihmisoikeuksien rikkomista. No kai vastaavalla tavalla sopimus vaikka Irakin kanssa tai Turkin kanssa tai Dubain kanssa, [Puhemies koputtaa] jolla estetään näitä ihmisiä pääsemästä Valko-Venäjälle ja sieltä edelleen hakemaan kansainvälistä suojelua Euroopan unionin alueelta, senkin sitten on Emma Karin ja Iiris Suomelan ja vihreiden idealistien mielestä törkeää ihmisoikeuksien rikkomista.

Arvoisa herra puhemies! Ihan lopuksi sanon, että itse uskon, että tämä painostustoiminta loppuu sillä, että ei antauduta Lukašenkan edessä, mutta se ei lopu sillä, että antaudutaan.

Aivan lopuksi Puolasta, ja edustaja Saramolle: Puolalla on ongelmia oikeusvaltionsa kanssa, ja on ongelma, että Puola ei salli humanitääristä apua näille ihmisille — sen pitää sallia, ja voi olla että se on nyt sallinut — mutta tässä tilanteessa ja tässä asiassa Puola tarvitsee solidaarisuutta, ei syyllistämistä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, ja edustaja Antikainen.

19.17 Sanna Antikainen ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Keskustelu tästä meidän opposition välikysymyksestä on totta tosiaan ollut monipuolinen. Edustaja Simula otti ansiokkaasti aiemmin puheessaan esille vuoden 2015 pääosin nuorten miesten tulon maahanamme. Tällöin vuodesta 2015 seurasi monia vakavia asioita, joita edustaja Simula myös ansiokkaasti toi esille. [Katja Hänninen: Perussuomalaiset oli hallituksessa!]

Arvoisa puhemies! Yleisesti maahanmuuttajien rikollisuuteen on eniten perehtynyt Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti Krimo. Heidän tutkimuksensa mukaan muuttamat maahanmuuttajaryhmät valitettavasti tekevät enemmän rikoksia kuin kantaväestö. Afrikassa ja Lähi-idässä syntyneiden miesten rikollisuustasoerot raiskausrikoksissa ovat 17-kertaisia — 17-kertaisia — kantaväestöön verrattuna, kun taas Itä-Euroopassa, Venäjää lukuun ottamatta, syntyneiden miesten kohdalla sama luku on kymmenkertainen, tutkimuk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

sessä kerrotaan. Myös muissa rikostyypeissä erot maahanmuuttajaryhmien välillä ovat merkittäviä. Afrikassa syntyneiden ryöstörikoksien taso syntyperäisiin suomalaisiin nähden on kymmenkertainen. Sen sijaan Latinalaisessa Amerikassa, Itä- ja Kaakkois-Aasiassa ja Länsi-Euroopassa syntyneiden sekä suomenruotsalaisten rikollisuustaso ryöstöissä on syntyperäisiä suomalaisia matalampi. Toivon, että varsinkin vihreät tutustuvat esimerkiksi näihin lyhyesti esittelemiini rikostilastoihin Suomessa ja esimerkiksi myös Ruotsin tilastoihin ja siihen, miten eri kansallisuudet erottuvat. Esimerkiksi maahanmuuttajat ja heidän lapsensa ovat vahvasti yliedustettuina pohjoismaisissa rikostilastoissa. Tähän tulokseen on tullut Ruotsin rikosseuraamuslaitos Brå, joka on sukeltanut syvälle oman maansa tilastoihin.

Arvoisa puhemies! Haluan omalta osaltani ottaa tähän asiaan kantaa sen verran, että yksikin rikos, jonka on tehnyt tänne tullut turvapaikanhakija, on liikaa. Kukaan oikeasti hädänalainen tai oikeasti turvaa kaipaava ei tee vakavia henkeen tai terveyteen kohdistuvia rikoksia, varsinkaan tyttöjä kohtaan. Ei voi olla niin, että ulkopuolelta tuleva asettaa maamme syntyperäisen kansalaisen terveyden tai turvallisuuden vaaraan. Rikolliset maahanmuuttajat tulee karkottaa välittömästi tuomionluvun jälkeen poikkeuksetta, ja jos joku maa ei sitten ota heitä vastaan, niin sellaisen maan mahdollisen kehitysavun maksatuksen tulee loppua välittömästi.

Arvoisa puhemies! Ministeri Mikkonen kertoi tuossa äskettäin luottamuksestaan viranomaisten toimintaedellytyksiä kohtaan. Haluaisin muistuttaa siitä, että... No, ensinnäkin minua hiukan ärsyttää se, että kun me puhumme asiasta x, niin te puhutte asian vierestä asiasta y, ja vieläpä näin vakavan asian edessä. Kukaan täällä ei ole sanonut, etteikö luotaisi suomalaisten viranomaisten toimintaan ja sen toimintakykyyn ynnä vastaavaan. Tiedän ja tunnen monia turvallisuusalan ammattilaisia — poliiseja ja rajavartioloita ja niin edelleen — ja olen heihin koko ajan yhteydessä, ja onpa muutama minun ystävänikin. He ovat kertakaikkisen upeita turvallisuuden osaajia, ja luotan heihin sataprosenttisesti. Sen sijaan tähän hallitukseen, tai vihreisiin ministereihin, en luota pätkän vertaa. Tiedoksenne, ministeri Mikkonen — joka nyt ei täällä enää paikalla ole, mutta ehkä varapuheenjohtajat voivat viedä hänelle viestiä — että tässä on kyse lainsäädännöstä, ei operatiivisesta toiminnasta. Lainsäädäntötyö kuuluu meille, se on meidän tehtävämme, ja se antaa sitten raamit viranomaisten työlle. Se, että te ette kuuntele meitä ja puhutte koko ajan asian vierestä, kertoo sen sijaan teistä ja hallituksestanne kaiken oleellisen, eikä se kuva ole positiivinen. Toivon todella, että te otatte nyt tämän asian vakavasti.

Arvoisa puhemies! Haluaisin vielä lopuksi kysyä vihreiltä, [Puhemies koputtaa] että kun te olette puhuneet hädänalaisista, niin oletteko te yhtään seuranneet esimerkiksi toisen EU-maan, eli Puolan, viranomaisten videoita internetissä tästä tilanteesta. Siellä on paljon, massoittain, nuoria miehiä, jotka huutavat, karjuvat, heittelevät kiviä, jopa esittelevät lapioita puolalaisille rajaviranomaisille ja yleisesti käyttäytyvät erittäin aggressiivisesti. Oletteko te lainkaan tutustuneet näihin videoihin tai materiaaliin, jota Puolan rajaviranomaiset ovat laittaneet näkyville? Toivoisin, että teette sen, niin että tietäisitte, [Puhemies koputtaa] minkälaisia ihmisiä siellä tällä hetkellä on. — Kiitos, arvoisa herra puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos, kiitos. — Ja edustaja Vestman.

19.24 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Myös meillä kokoomuksessa on luottamus Suomen viranomaisiin, ja siitähän tässä välikysymyksessä ei ole kysymys, mutta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

meillä ei ole luottamusta ollut hallituksen haluun ja kykyyn korjata lainsäädännön puutteita hybridivaikuttamista varten. [Sanna Antikainen: En pätkän vertaa luota!]

Tätä välikysymystä edelsi yhteiskunnallinen keskustelu, jossa hallitus antoi toistuvasti ristiriitaisia lausuntoja siihen, miten Suomen laki toimisi hybridiopeeraatiotilanteessa, jossa siirtolaisia käytettäisiin valtiollisen painostamisen välineenä, ja valitettavasti välikysymykseen annettu vastaus osoittaa, ettei halua ja kykyä edelleenkään hallituksella ole, riittävästi ainakaan. Opposition vaatimaa hätätilapykälää hallitus ei ole tuomassa hallituksen antaman vastauksen perusteella eduskuntaan.

No, toinen tässä keskustelussa esiin tuotu virhe on se, että tätä keskustelua ei tulisi käydä sen takia, että kysymys on asioista, jotka eivät kuulu julkisuuteen, ja haluan nyt vielä painottaa sitä, että me emme ole vaatineet esimerkiksi Suomen valmiussuunnitelmia julkisuuteen. Olemme vaatineet julkisten lakien korjaamista, koska tämän talon tehtävä on säätää lakeja. Lain puutteet ovat nostaneet esiin opposition lisäksi myös tasavallan presidentti ja Rajavartiolaitoksen päällikkö Kostamovaara.

Ja sitten näihin kommentteihin, että Suomen ei tulisi huudella lakiansa puutteistakaan: Ajatteleeko todella joku, ettei rajan takana tunnettaisi Suomen lainsäädäntöä ja lain esityötä? Ne on varmasti luettu hyvin huolella.

No, hallitus on jatkuvasti vedonnut myös siihen, että ratkaisuja tulee löytää yhdessä EU-pöydissä, ja näin tuleekin toimia. Ja tätä taustaa vasten hämmästelen sitä, että kun 12 jäsenmaata, muun muassa Itävalta, Tanska ja Baltian maat, lähestyivät komissiota lokakuun alussa yhteisellä kirjelmällä EU:n oikeudellisen kehikon kehittämisestä vastaamaan näihin uusiin realiteetteihin, niin Suomi ei ollut mukana tässä 12 jäsenmaan kirjelmässä. Ja tässä tilanteessa siis tuo Puolan raja-alueen ja Liettuan raja-alueen tilanne oli jo kehittynyt hyvin vakavaan suuntaan.

Tässä kirjelmässä nämä jäsenmaat, joiden hallitukset ovat ottaneet tämän uhan toisissaan, totesivat muun muassa: ”Tarvitsemme nopeita ja konkreettisia ratkaisuja ja voimakkaan vastauksen laittoman maahanmuuton käyttämiseen välineenä ja hybridiuhkiin.” Ja tämä sisältää kuuden kohdan vaatimusluettelon komissiolle. Hämmästelen sitä, että näin kriittisessä asiassa Suomen hallitus ei ole ollut mukana tässä 12 maan rintamassa, ja on tietysti hyvä kuulla, jos nyt sitten EU-pöydissä hallitus on tässä asiassa aktivoitunut.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Harjanne.

19.27 Atte Harjanne vihr: Arvoisa puhemies! Täällä on tänään käyty pitkälti keskustelua tästä välikysymyksestä: monenlaisia näkemyksiä arvoista, lainsäädännön reunaehdoista, hyviäkin puheenvuoroja, rakentavia puheenvuoroja. Mutta jos tämä varautuminen hybridivaikuttamiseen on edustaja Antikaista lainatakseni se asia X, niin täällä on kyllä sitten asia Y eli yleinen maahanmuuttokritiikki valunut vähän joka välistä, ja sellaisilla painoilla ja tavalla puhua ihmisistä, joka on hyvin leimaavaa, joka on hyvin rikkovaa, joka kyllä nähdäkseni luo otollista maaperää polarisaatiolle, monille yhteiskunnallisille ongelmille, ja sellaisella tyylillä, johon on helppo ulkopuolelta lyödä lisää bensaa liekkeihin.

Eli toivoisin, että vaikka monista asioista me varmaan ollaan hyvin eri mieltä, niin kuitenkin ihmistä kunnioittava tapa puhua olisi se, miten puhutaan. Tähän liittyen myös toiteisin, että se on aivan normaalia, että oppositio kritisoi hallitusta kovaa, haastaa kovaa, tekee vaatimuksia hallituksen suuntaan. Ei siinä ole mitään ihmeellistä, mutta paheksun kyllä täällä esitettyjä nähdäkseni katteettomia ja harhaanjohtavia väitteitä esimerkiksi sis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

ministeri Mikkosen sanoista ja toiminnasta. Eli tässä olisi tärkeää pysyä asiassa, että me voidaan käydä keskustelua tällaisista asioista, jotka ovat haastavia, kun tosiaan tässä hybridi-vaikuttamisessa lopulta on kyse siitä, että haetaan niitä reikiä meidän yhteiskunnassa, meidän lainsäädännössä, koetetaan käyttää niitä meidän vastaan. Meidän pitäisi samaan aikaan pitää niistä arvoista kiinni ja puolustaa niitä tilanteessa, jossa meitä kyllä yritetään usein just niiden kautta haastaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Vielä edustaja Antikainen.

19.29 Sanna Antikainen ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kerroitte, edustaja Harjanne, että olen nyt tässä joistakin ihmisistä puhunut jollakin lailla epäsopivasti. Aiemmin puheessanne lainasitte minua. Voisitteko nyt lainata sen kohdan, että missä olen puhunut ihmisistä jollakin lailla epäsopivasti. Luin esimerkiksi lainauksia tutkimuksista, mikä siinä on epäsopivaa? Jos te teette tällaisia väitteitä minun puheistani, että minä jollakin lailla leimaan ihmisiä epäsopivasti, niin silloin teidän täytyy kertoa, mikä on sellainen kohta ollut. Nähdäkseni tuossa puheessani ei ollut mitään sellaista. Puhuin esimerkiksi, niin kuin sainoin, rikostilastoista.

Mitä tulee vielä tähän asiaan, niin haluaisin sanoa samaa, mitä edustaja Vestman tuossa aiemmin toi esille, että te, hallitus, olette tässä koko ajan tuoneet esille sitä, kuinka tästä aiheesta puhuminen on uhka ja että meidän nyt ei pidä puhua meidän lainsäädäntömme ongelmista tai muista. Tosiaan, niin kuin edustaja Vestmankin kertoi, luuletteko tosiaan, että naapuri ei ole erittäin selvillä meidän lainsäädännöstämme ja varsinkin sen aukoista? He tietävät taatusti meidän ongelmakohtamme ja taatusti varsinkin meidän kansalliseen turvallisuuteen liittyvien lakiemme mahdolliset puutteet. Ja tämä ei ole millään lailla se ongelma. Ongelma on se, että meidän täytyy nyt täällä yhdessä tunnustaa ja tunnustaa ongelmakohdat ja sopia yhdessä, että teemme asialle jotakin. Se on viesti muualle, että me otamme asiat vakavasti, me puolustamme mahdollisesti meidän maamme turvallisuutta ja meidän maamme suvereniteettia sekä tietenkin rajojamme ja niin edelleen.

Mutta nyt näyttää sille, että hallitus ei ole millään lailla halukas tähän työhön. Me olemme monesti tuoneet ilmi esimerkiksi tämän tarpeen hätätilapykälistä, mutta kun olemme kysyneet aiheesta, niin me emme saa vastauksia. Asioita vähätellään, meitä leimataan, demonisoidaan ynnä muuta, joten me olimme pakotettuja tekemään tämän välikysymyksen. Me olimme pakotettuja, koska te olette, hallitus, valitettavasti näyttäneet, että te ette kykene tekemään tälle erittäin vakavalle asialle yhtään mitään.

Nyt vielä lopuksi haluan sanoa, että nyt sitten odotan niitä viittauksia minun puheeseeni, edustaja Harjanne. Väitteenne olivat sen verran vakavia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Harjanne.

19.32 Atte Harjanne vihr: Arvoisa puhemies! Tehtäköön selväksi, että viittasin keskustelun yleiseen sävyyn tässä illan mittaan, edustaja Antikaisen viimeisimpään puheenvuoroon en niinkään. Siitä vain lainasin tämän asia X ja asia Y -kielikuvan, joka oli nähdäkseni hyödyllinen suhteessa tähän keskusteluun.

Lopuksi, mitä tulee vielä aiheeseen, niin nähdäkseni hallitus on hyvin selvästi todennut, että se aikoo tehdä asioita. Se, että hallitus ei ehkä ota välikysymyksessä esitettyjä keinoja juuri sellaisinaan, on toinen asia, mutta ei ole kenellekään epäselvää, etteikö tämä hallitus

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

ota hybridivaikuttamiseen, hybridiuhkiin vastaamista vakavasti ja sen osalta takaa Suomen turvallisuutta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Antikainen.

19.32 Sanna Antikainen ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Niin, kun niitä esimerkkejä pyytää, niin sitten niitä ei kuitenkaan saa. En pidä siitä, että jollakin lailla esitetään, että toinen edustaja puhuu epäsovivia, kun hän puhuu ihan täysin vain asiaa. Mikäli jotakin epäsovivaa täällä puhuttaisiin, niin puhemies kyllä huolehtisi, että hän keskeyttäisi sellaisen puheen. — Valitettavasti te olette nyt lähdössä, mutta puhunpas nyt loppuun kuitenkin.

Kun luin tämän välikysymystekstin tänään vielä monennenkohan kerran uudelleen, niin minulla on tullut tässä keskustelussa välillä sellainen olo, että onkohan koko hallitus lkenut tätä tekstiä kokonaisuudessaan. Täällä on monia sellaisia todella vakavia asioita, joissa tuntuu, että te ette ota niitä vakavasti. Esimerkiksi täällä on sellainen kohta, jossa puhutaan siitä, ”miksi ulkoministeri ja sisäministeri ovat Puolan kriisin aikana antaneet ristiriitaisia lausuntoja mahdollisuudesta keskeyttää turvapaikanhaku hybridivaikuttamisen tilanteessa”.

Esimerkiksi silloin aiemmin, toissa viikolla, kun ensimmäiseksi asiasta kysyttiin ulkoministeri Haavistolta, hän sanoi, että ei ole mahdollista, niin sanotusti, laittaa rajoja kiinni. Pian muutaman tunnin jälkeen se vaihtui. Sisäministeri Ohisalolla, joka on nyt vanhempainvapaalla, oli samanlainen ääni kellossa. Vastaukset olivat erittäin sekavia, ja jäi olo, että eivät ehkä itsekään oikein tainneet tietää, mistä puhuvat tai mitä vaikutuksia tällaisilla puheilla voi olla.

Mutta kun nähtävästi edustaja Harjanne on nyt lähdössä, niin en sitten enää pidättele teitä enempää, että pääsette lähtemään. — Kiitos. [Atte Harjanne: Kiitos paljon!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos kiitos. — Ja edustaja Könttä.

19.34 Joonas Könttä kesk: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tänään on puhuttu kansallisesta turvallisuudesta, suomalaisten turvallisuudesta ja isänmaan turvallisuudesta — ääretömän tärkeä aihe, ja mielestäni tästä aiheesta ei koskaan puhuta liikaa.

Kun tämä tilanne tuolla Puolassa ilmeni ja kun Valko-Venäjän hybridivaikuttaminen tuli erittäin keskeisesti myös meidän suomalaisten olohuoneisiin tiedonvälityskanavien kautta, käytin silloin puheenvuoron sen puolesta, että Suomessa laajasti kaikki puolueet, kaikkien puolueiden puheenjohtajat oppositiosta ja hallituksesta, ja myös tasavallan presidentti kokoontuisivat pyöreän pöydän ääreen pohtimaan tämänhetkistä turvallisuustilannetta Suomessa, mahdollisia aukkoja meidän lainsäädännössämme. Aivan kuten täällä tänään moni edustaja on puhunut yli hallitus—oppositio-rajojen, niin niistä aukoistahan se vaikuttaja haluaa pyrkiä sisään, ja tällaisen pyöreän pöydän ääressä keskusteltaisiin, käytäisiin läpi rehellisesti ne mahdolliset puutteet ja sen kautta sitten korjattaisiin. Nämä kysymykset ovat niin vakavia, ettei tässä minun mielestäni ole hallitus- ja oppositioasioista kysymys vaan siitä, kuinka huolehditaan Suomen, isänmaan, suomalaisten turvallisuudesta myös näiden uusien uhkien aikana, mitä ei ole pystytty ehkä havainnoimaankaan silloin, kun edellisen kerran on turvallisuuteen ja vaikuttamiseen ja valmiuslakeihin liittyviä lainsäädäntöjä suunniteltu, tehty ja toteutettu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

Mielestäni oppositio on siinä mielessä tässä oikeassa, että on tuonut asiallisesti esiin näitä mahdollisia puutteita, joita lainsäädännössä on, ja on pelkästään viisautta tietysti hallitukselta tarttua näihin puutteisiin mutta myös sitten hieman suuremmalla kokoonpanolla tällaisessa pyöreässä pöydässä käydä läpi vielä myös se, miten tulevaisuudessa toimitaan, koska kansallinen turvallisuus on tietysti tämän salin ja meidän kansanedustajien tärkein tehtävä, huolehtia siitä. Tällainen parlamentaarinen toimintatapa näin tärkeissä kysymyksissä on mielestäni ainoa oikea tapa edetä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Vestman.

19.37 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Kansallinen turvallisuus todella on yhteinen asia eikä hallitus—oppositio-kysymys. Kuten tässä keskustelussa on käynyt ilmi, opposition täytyi välikysymyksellä tästä rajapöydästä ja hätätilatoimivaltuudesta hallitukselta kysyä sen takia, että hallituksen linja oli sekaisin kuin seinäkello tätä välikysymystä edeltävässä keskustelussa ja ministerien lausunnot niin ristiriitaisia.

On hyvä kuulla tässä edustaja Köntältä, että opposition esittämät huolet otetaan hallituksessa vakavasti ja pohditaan näitä lainsäädännön vaihtoehtoja. Kuitenkin haluan palata tähän sisäministeri Mikkosen ja siten valtioneuvoston viralliseen vastaukseen eduskunnalle tähän välikysymykseen, jossa siis todetaan hallituksen linjana: ”Selvää on, että välikysymyksessä nyt esiin nostettu hätätilapykälä turvapaikkahakemusten vastaanottamisen täydestä keskeyttämisestä ei ole mahdollinen perustuslakimme eikä Euroopan unionin lainsäädännön puitteissa.” Ja tässähän käytännössä siis sanotaan, että hallitus ei aio tällaista opposition esittämää hätätilatoimivaltuutta tuoda esityksenä eduskuntaan.

Ja tässä kysynkin nyt keskustan linjan perään, koska ihan tuossa viitisen päivää sitten keskustan puheenjohtaja, ministeri Annika Saarikko ilmoitti keskustan linjan Uuden Suomen haastattelussa, ja tästä haastattelusta poimisin suoran sitaatin kannanottona näihin oppositioesityksiin: ”Kaikki se pitää tehdä.” Eli mikä tässä nyt oikeastaan on hallituksen ja keskustan linja, kun eduskunnalle annetussa virallisessa vastauksessa välikysymykseen on todettu, että opposition esittämää hätätilapykälää ei tuoda eduskuntaan, ja toisaalta keskustasta sitten ilmaisee, että sitä kuitenkin tuetaan? Niin tuetaanko tätä opposition vaatimaa hätätilapykälää keskustassa vai ei, on kysymykseni.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Antikainen.

19.39 Sanna Antikainen ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kiitos edustaja Köntälle siinä hyvällä vastauksesta koskien kansallista turvallisuutta. On hyvä tietää, että keskustassa on järkeviä edustajia, jotka ajavat Suomen turvallisuutta. Ihmettelen kuitenkin, että sanotte, että kannatatte näitä hätätilapykälä, kuten edustaja Vestman tuossa totesi, mutta sitten kuitenkin olette mukana tässä hallituksen vastauksessa. Minun tekee mieleni kysyä, kuunnellaanko teitä siellä hallituksessa. Oletteko te kertonut nämä ajatuksenne jo siellä sisäisissä keskusteluissa aiemmin vaiko ette?

Ihmettelen myös sitä, että kun olette varmastikin kuunnelleet ministeri Mikkosen ja muutenkin vihreiden vastauksia ja ajatuksia näistä asioista, kuinka te voitte tukea tätä linjaa. Se linja on aivan selvästi se, että Suomen kansallisella turvallisuudella ei juurikaan heille näytä olevan mitään merkitystä, ainakin näin minä näen asian. Miksi te sitten siellä hallituksessa tuette tätä linjaa?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

Haluaisin myös kysyä, että mikäli lopulta käy niin, että hätätilapykälää ei edes lähde-
täisi valmistelemaan — muistammehan esimerkiksi jalkapannat, ne piti jo tulla, mutta tulok-
sena onkin se, että sisäministeriö nyt valmistelee tuhansille kielteisen päätöksen saaneille
oleskelulupia — jos tässä nyt käy samalla lailla kuin jalkapannoissa lopulta, kai te nyt sit-
ten vihdoinkin lähdette sieltä hallituksesta, kun tässä on kuitenkin meidän koko kansallinen
turvallisuus kyseessä.

En voi olla vielä lopuksi sanomatta, toin jo aiemmin esille sen, että oma taustani on se,
että oma rakas ukkini taisteli aikoinaan tämän maan puolesta. Olin siitä onnekas lapsena,
että minulle aina kerrottiin ja tuotiin esille se, kuinka paljon ukkini sekä monet muut suo-
malaiset miehet ja naiset, lotat, joutuivat uhraamaan. Nyt on meidän vahtivuoro, ja meidän
vahtivuorollamme maailma on muuttunut sen verran, että lainsäädännönkin nyt täytyy
muuttua, eikä maailma enää ole samanlainen kuin se silloin aikoinaan oli. Koen tämän ai-
nakin henkilökohtaisesti niin suurena velvollisuutena, että meidän on kaikissa tilanteissa ja
tämän muuttuvan maailman keskellä pidettävä huolta [Puhemies koputtaa] tästä meidän
rakkaasta isänmaastamme, jonka puolesta niin moni joutui kuolemaan ja uhraamaan muu-
tenkin henkensä ja terveytensä, joten ehkä nyt tuosta äskeisestä edustaja Könttä sai nuo
muutamat kysymykseni ylös, ja jos voisitte siihen vastata. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt vielä edustaja Könttä.

19.43 Joonas Könttä kesk: Kiitos, puhemies! Aivan alkuun: en itse kovinkaan herkästi
lähtisi arvioimaan toisten edustajien tai puolueiden suhtautumista kansalliseen turvallisuu-
teen mitenkään löperöksi. Minä uskon, että kaikki tässä salissa valitut Suomen kansan
edustajat ajattelevat kansallista turvallisuutta. Minusta se on aika kova väite väittää — en
tietenkään puhu muiden puolesta, mutta en itse sellaista kyllä sanoisi, ja tahdon uskoa aina
hyvään, että kansan valitsemat edustajat täällä kansan turvallisuutta puolustavat. Näin ai-
nakin itse toimin ja sen mandaatin turvin, minkä olen kansalaisilta saanut, toden totta ha-
luan isänmaan turvallisuutta teoillani ja lainsäädäntötyöllä ja myös puheillani edistää.

Tuossa oli kysymys noista valmiuksista, mihin keskusta on valmis. Me olemme valmi-
ita uudistamaan paitsi niin sanottua normaalia lainsäädäntöä, normaalilakeja, että myös sit-
ten nopeassa tahdissa uudistamaan valmiuslainsäädäntöä. Ja jos sieltä siis löydetään jotain
erityisiä kohtia, mitkä pitää nopealla tahdilla uudistaa, niin siihen meillä on valmius, ja sit-
ten on tietysti käynnissä valmiuslain kokonaisuudistus. Mutta mielestäni on tärkeää, että
jos sieltä löytyy joitain kohtia, jotka on syytä jo valmiuslain puolelta nopeassa tahdissa uu-
distaa, niin siihen täytyy olla valmius. En näe, että tämä olisi sellainen asetelma, etteikö
kannattaisi kaikkea tehdä aivan kuten puheenjohtaja Saarikko on sanonut, jotta huolehdi-
taan isänmaan turvallisuudesta.

Sitten vielä viimeisenä vastaus näihin työryhmän virkamiehen lausuntoihin iltapäiväle-
hissä, pidän niitä sen kaltaisina: Ei ole hallituksen esitystä, mihin edustaja Antikainen vii-
tasi. On työryhmiä, jotka pyörittelevät papereita, ja minun puolestani he saavat kokousta
ja papereita pyöritellä, mutta se ei tarkoita, että olisi hallituksen esitys.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Antikainen.

19.45 Sanna Antikainen ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Yritän, etten kovin pitkään
puhuisi, mutta haluan vain sanoa edustaja Köntälle, että kun sanoitte, että jos löytyy jota-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 139/2021 vp

kin, mitä pitäisi muuttaa, niin meidän olemme jo kertoneet, että siellä on kohtia, mitkä pitäisi muuttaa. Juuri tämä hätätilapykälä esimerkiksi sinne rajavartiolaitokseen, jotta, jos Puolan tilanne tapahtuisi Suomen rajalla, me voisimme keskeyttää turvapaikkahakemusten vastaanottamisen, koska se on ilmeistä hybriditoimi vierasta valtiolta. Tämä on jo tiedossa. En oikein käsitä, mitä tässä nyt pitäisi sen enempää enää tutkia.

Me olisimme kaivanneet, että hallitus, varsinkin vihreät, vihreä sisäministeri, jonka alaisuuteen esimerkiksi tämä rajavartiolaitos kuuluu ja muutenkin Rajavartiolaitos, olisi ottanut tämän huolen vakavasti ja kertonut, että toimiin ryhdytään ynnä muuta. Mutta mitään ei ole luvattu meille, joten siksi meidän oli pakko tehdä tämä välikysymys. Mutta ei tältä erää nyt enempää. — Kiitos, puheenjohtaja. [Puhemies: Puhemies!] — Puhemies. Anteeksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Zyskiewicz.

19.46 Ben Zyskiewicz kok: Arvoisa herra puhemies! Tämän keskustelun kuluessa on käynyt selväksi — ja hyvä niin — että osana valmiuslain kokonaisuudistuksen valmistelun aloittamista hallituksen piirissä ja yhdessä oppositiopuolueidenkin kanssa tullaan tarkastelemaan, onko tästä kokonaisuudistuksesta, joka tulee kestäväksi vuosia, syytä erottaa jokin sellainen osio, joka liittyisi juuri tämän päivän teemaan ja joka voitaisiin valmistella ei vuosissa vaan esimerkiksi kuukausissa — hyvä!

Edelleen on käynyt ilmi, muun muassa ministerin täällä käyttämässä viimeisessä puheenvuorossa, että myös hallitus tarkastelee, onko nyt puheena oleva teema syytä sisällyttää tavallisiin lakeihin, joita tältä osin olisi tarvetta uudistaa, ja että tässä suhteessa valmistelu on jo käynnissä tai ainakin käynnistymässä — hyvä!

Ongelma on hallituksen yhteisen välikysymysvastauksen seuraava sitaatti: ”Yhtä selvää on, että välikysymyksessä nyt esiin nostettu hätätilapykälä turvapaikkahakemusten vastaanottamisen täydestä keskeyttämisestä ei ole mahdollinen perustuslakimme eikä Euroopan unionin lainsäädännön puitteissa.” Kuten puheenvuorossani totesin, en ole lainkaan vakuuttunut siitä, että tällainen hätätilamenettely väliaikaisesti olisi vastoin meidän kansainvälisiä sitoumuksiamme.

Nyt toivomukseni edustaja Köntän kautta koko keskustan suuntaan on se, että tässä valmistelussa, joka hallituksen piirissä on käynnistynyt tai käynnistymässä, suhtauduttaisiin ennakkoluulottomammin tähän mahdollisuuteen väliaikaisesti poikkeustilanteessa keskeyttää kokonaan turvapaikkahakemusten vastaanottaminen eikä suljettaisi etukäteen tätä mahdollisuutta pois tässä lainvalmistelussa. Itse toivon, että vaikka tämä välikysymysvastaus on tietysti hallituksen yhteinen, keskusta voisi tässä suhteessa edustaa hallituksessa laaja-alaisempaa pohdiskelua. En ole ollenkaan vakuuttunut esimerkiksi siitä, etteikö lähiaikoina voisi tulla kansainvälisiä tulkintoja, jotka sallisivat tässä välikysymyksessä esitetyn poikkeuksellisen hätätilamenettelyn tässä asiassa. Eli toivon, edustaja Könttä, että tässä asiassa keskusta hallituksessa huolehtii siitä, että valmistelu on avarakatseisempaa kuin mitä tässä välikysymysvastauksessa tältä osin sanottiin.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.